

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
ŽMOGAUS IR VISUOMENĖS STUDIJŲ FAKULTETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

SIGITA GRINAVECKIENĖ

PROGIMNAZIJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYTOJŲ
GALIMYBĖS TAIKYTI EDUKACINES TECHNOLOGIJAS
PAMOKOSE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Doc. dr. *Romas Prakapas*

VILNIUS

2021

Turinys

ĮVADAS	3
1. EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ CHARAKTERISTIKA IR NAUDOJIMAS MOKYMO PROCESĖ	6
1.1 Edukacinių technologijų samprata	6
1.2 Edukacinių technologijų įtraukimas į mokymo procesą.....	9
1.3 Šiuolaikinės edukacinių technologijų priemonės mokinių mokyme.....	12
2. EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKYMAS UŽSIENIO KALBOS PAMOKOSE	18
2.1 Užsienio kalbos mokymo didaktinės nuostatos, strategijos	18
2.2 Užsienio kalbos mokymas, taikant IKT metodus	24
2.3 Užsienio kalbos mokytojų edukacinių kompetencijų svarba, siekiant didesnių galimybių pamokose naudoti IKT.....	30
3. PROGIMNAZIJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYTOJŲ GALIMYBIŲ TAIKYTI EDUKACINES TECHNOLOGIJAS PAMOKOSE EMPIRINIS TYRIMAS	35
3.1 Empirinio tyrimo metodologija	35
3.2 Empirinio tyrimo rezultatai.....	40
3.3 Tyrimo rezultatų aptarimas	56
IŠVADOS	59
REKOMENDACIJOS	60
LITERATŪRA	61
SANTRAUKA	70
SUMMARY	71
PRIEDAI	72

IVADAS

Temos aktualumas. Šiuolaikinė visuomenė susiduria su ekonominiais, aplinkos ir socialiniais pokyčiais, kuriuos lemia globalizacija ir sparti technologinio progreso pažanga. Šie pasikeitimai kelia iššūkius ir galimybes žmonijos tobulėjimui ir visuomenė turi tam ruoštis. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EPBO, angl. OECD) teigia, kad švietimas gali augančią kartą paruošti dar naujesnių technologijų atsiradimui, naujų profesijų, netikėtų problemų sprendimui ir turi ieškoti būdų kaip to siekti (OECD, 2018). Šiame laikmetyje itin svarbūs yra sugebantys greitai keistis bei prisitaikyti prie naujų sąlygų, gebantys ir pasiryžę nuolat mokytis, kritiškai mąstyti, kūrybingi žmonės. Todėl švietimo sistemos tobulinimas ir ugdymo programų atnaujinimas, siekiant patenkinti besikeičiančius mokymo ir mokymosi poreikius, yra viena aktualiausių problemų visame pasaulyje (Pareja-Lora ir kt., 2016).

Lietuvoje siekiant „išsaugoti ir pagerinti švietimo kokybę, sudaryti sąlygas privalomojo ir visuotinio švietimo prieinamumui, švietimo įvairovei, galimybėms mokytis visą gyvenimą“ (Rekomendacijų paketas dėl mokyklų tinklo pertvarkos, 2018). 1999 m. buvo pradėtas vykdyti bendrojo ugdymo mokyklų pertvarkymas. Įgyvendinama strateginė mokyklų pertvarka ir 2011 m. Lietuvos respublikos švietimo įstatymas įteisina naują mokyklų sistemą, kurioje atsirado progimnazijos. Progimnazijos užpildo vietą tarp pradinės mokyklos ir gimnazijos. „Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo duomenys ir Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimo (NMPT) duomenys atskleidė, kad progimnazijos veiklos kokybė, sukuriama pridėtinė vertė ir mokinių mokymosi pasiekimai, lyginant su kitais mokyklos tipais, yra vieni iš geriausių“ (Gražytė, 2016, p.1). Todėl svarbu yra išsiaiškinti kokius mokymo (si) metodus ir technologijas naudoja šių mokyklų mokytojai.

Tradicinius mokymosi metodus keičia nauji inovatyvūs metodai (Žibėnienė, Indrašienė, 2017). Kadangi mokinys turi būti mokymo (si) centre (Dumont, Istance, Benavides, 2010), mokyklos turi pritaikyti mokymo (si) aplinką, kad priartėtų prie mokinių ir geriau atspindėtų jų ugdymosi poreikius. Informacinės komunikacinės technologijos (IKT) paplitusios visose srityse, vis jaunesniame amžiuje tampa prieinamos, todėl jaunimo naudojimas jomis vis auga (OECD, 2015). Paauglystė yra ypatingai svarbus laikotarpis, kadangi šiuo metu įsitvirtina technologijomis naudojimosi veiklos, suformuojančios įpročius, nors ir kintančius, liekančios tolimesniais studijų ir darbo metais (Davies, Eynon, 2013). Todėl švietimo technologijos tampa svarbia mokymo proceso priemone, nes jos suteikia studentams kompetencijų ir įgūdžių, reikalingų veikti skaitmeninėje kultūroje, naudojant žiniasklaidos priemones ir neformalius būdus praturtinti mokymo ir pagrindinius raštingumo įgūdžius (Scott, 2015). Sėkmingai taikant edukacines technologijas ir inovatyvius mokymo metodus, vystomi kritinio mąstymo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, naujovių, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai, reikalingi išsilavinusiai

visuomenei (Patall ir kt., 2008). Mokslininkai B. Bitinas (2000), V. Brazdeikis ir P. Jucevičienė (2003), R. Čiužas (2007), V. Brazdeikis (2009), D. Gudonienė ir kt. (2013), P. Pečiuliauskienė ir kt. (2013), E. Bielskytė-Simanavičienė ir V. Indrašienė (2014), R. Jančiauskaitė (2016) taip pat pabrėžia, kad technologijos ir aktyvūs mokymo ir mokymosi metodai tampa vis svarbesne švietimo proceso dalimi dėl besikeičiančių studentų, augančių skaitmeniniame pasaulyje, švietimo poreikių, kadangi skatina mokinius aktyviai įsitraukti į mokymąsi, priimant žinias, vystant kompetencijas ir įgūdžius, bei gaunant grįžtamąjį ryšį.

Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje daroma prielaida stiprinti mokytojų motyvaciją, sudarant galimybes mokytojams ir dėstytojams nuolat kelti savo kvalifikaciją, plečiant žinias apie šiuolaikines technologijas. Todėl norint gauti kokybišką išsilavinimą pažangiose grupėse, svarbu sėkmingai paruošti ir įgyvendinti švietimo programas bei kvalifikuotus mokytojus. Mokytojas vis dar atlieka esminį vaidmenį ugdyme (UNESCO, 2013b), tačiau IKT turi būti svarbi, įprastinė priemonė naudojama mokyme (Ó Grádaigh, 2014).

Tačiau plačiai skelbiamų ir diegiamų inovacijų ir technologijų mokyklose realija neatitinka tikrovės (Peterson, 2018). Neabejotina informacinių technologijų svarba reikalauja dažnesnio diegimo ir taikymo pamokose, tačiau tuo pačiu yra žinoma, kad IKT nebūtinai pagerina mokymą (si), kadangi tai yra tik įrankis mokymo tikslui siekti (Tamim ir kt. 2011). Atlikti tyrimai rodo, kad vien naudojimosi skaitmeninėmis technologijomis nepakanka, reikia tinkamų taikomų pedagoginių procesų mokymo (si) tikslų įgyvendinimo užtikrinimui (Watson, 2001; Fisher, 2006).

Užsienio kalbų mokymas (sis) yra ypatingai svarbus šių dienų padidėjusio mobilumo, bendravimo ir migracijos kontekste ir vis dėlto dažnai mokiniai patiria sunkumų mokantis ir išmokstant jas. Nors didelis dėmesys skiriamas užsienio kalboms ir gausybei technologinių priemonių, vienas didžiausių iššūkių, su kuriais susiduria mokyklos bendruomenė, yra efektyvus, nuolatinis ir dažnas mokytojų šiuolaikinių švietimo technologijų naudojimas klasėje.

Tyrimo problema. Naudojant IKT mokymo procese, turi būti atsižvelgta į tai, jog ši sritis labai sparčiai kinta. Be to turi būti atsižvelgta į mokinių amžių, turimą patirtį, technines galimybes. Ž. Labutė ir I. Žemaitaitytė (2015) teigimu, neretai net to paties amžiaus mokinių turima mokymosi su IKT patirtis būna itin nevienoda. Dažnai mokinių patirtis net nesutampa su mokyklos dėstomos programos reikalavimais, o tai reiškia, jog mokiniai arba turi gerokai daugiau, arba atvirkščiai – gerokai mažiau patirties. Dėl to IKT pritaikymo mokymo (si) procese efektyvumą praktiškai užtikrina mokytojų gebėjimai ir darbo su IKT ypatumų ir specifikos išmanymas (Labutė, Žemaitaitytė, 2015). Pažymėtina, kad pačios savaimės informacinės komunikacinės technologijos negarantuoja kokybiškesnio mokinių mokymo, o jas netinkamai taikant, gali pridaryti žalos, švaistant pamokų laiką. Tai yra didelis iššūkis mokytojams. Tuo yra ir nusakoma šio darbo problema. Todėl keliami šie probleminiai klausimai:

Kokios yra edukacinių technologijų taikymo galimybės progimnazijose? Kokių sunkumų kyla pedagogams, taikant edukacines technologijas progimnazijose?

Tyrimo objektas – progimnazijų užsienio kalbų mokytojų edukacinių technologijų naudojimo galimybės pamokose.

Tyrimo tikslas – nustatyti progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybes taikyti edukacines technologijas pamokose.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskliesti edukacinių technologijų charakteristiką ir jų naudojimą mokymo proce.
2. Išnagrinėti edukacinių technologijų taikymo užsienio kalbos pamokose aspektus.
3. Pristatyti progimnazijų mokytojų galimybes taikyti edukacines technologijas užsienio kalbų pamokose

Tyrimo metodai. Taikomi teoriniai tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė. Analizė – mokslinio tyrimo metodas, kuris praktiškai ar psichiškai suskirsto daiktą, reiškinį, visumą į komponentus, ypatybes, savybes, siekiant atskirti dalį, kuri vėliau nagrinėjama atskirai nuo visumos (Tidikis, 2003). Kitas naudojamas teorinis metodas yra apibendrinimas. Apibrėžia bendruosius teiginius, dėsningumus, taisykles (Tidikis, 2003). Palyginimo metodas naudojamas siekiant, palyginti skirtingų autorių informaciją tomis pačiomis temomis. Darbe naudojamas empirinio kiekybinio tyrimo metodas - anketinė apklausa. Apklausa parengta užsienio kalbų pedagogams, skiekta išsiaiškinti galimybes ir iššūkius, taikant edukacines technologijas pamokose.

1. EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ CHARAKTERISTIKA IR NAUDOJIMAS MOKYMO PROCESĖ

1.1 Edukacinių technologijų samprata

Kai keičiasi bei atsiranda naujos, inovatyvios technologijos, kinta ir edukacinių technologijų technika ir taikymas. Nuolat besikeičiančios technologijos turi įtakos edukacinių technologijų sampratos kaitai. Edukacinių technologijų sampratą daugelis mokslininkų (Bitinas, 2000; Januszewski ir Molenda, 2008; Richey, 2008; Pečiuliauskienė ir kt., 2013; Goswami, 2014; Ūrūn, 2016.) apibūdina skirtingai. Pagal M. F. Ūrūn (2016), edukacinės technologijas yra integruotas kompleksas, sudarytas iš žmonių, idėjų, procedūrų, organizacijų, įrenginių, skirtas analizuoti problemas bei jų sprendimus, randant, realizuojant, vertinant, valdant visus žmogiškus mokymo aspektus. Edukacinės technologijos aprėpia švietimo vadybos vaidmenis, mokymosi išteklius bei besimokančius asmenis. Edukacines technologijas galima apibūdinti kaip tarpinę ugdymo teorijos bei praktikos grandį (Bitinas, 2000), mokytojo, mokinių ir kitų ugdymo dalyvių kryptingą sąveikos planą (strategiją), grįstą racionalių, efektyvių veiklos metodų, formų, taikomų priemonių visumą (Gençlter, 2015). P. Pečiuliauskienė ir kt. (2013) teigia, kad edukacinių technologijų samprata aprėpia žmogiškuosius intelektualinius ir materialius išteklius, taip pat mokslines bei patirtines žinias, darbo bei darbo organizavimo metodus, praktinę veiklą. A. Januszewski ir M. Molenda (2008) pastebėjimu, vienas plačiai literatūroje pateikiamų edukacinių technologijų sampratos apibrėžčių aprėpia išteklius, technologijas, procesus, produktus, metodus, būdus, kurie skirstomi į veikiančiąsias sistemas.

Mokslininkai R. Richey (2008) ir A. Januszewski su M. Molenda (2013) pažymi, jog edukacinės technologijos – tai mokslinių tyrimų bei etikos praktika, kuri palengvina tiek mokymą, tiek mokymąsi ir pagerina mokymo proceso veiksmingumą, sukuriant, naudojant bei valdant tam tikrus technologinius išteklius ir procesus. Edukacinių technologijų sampratą papildė C. Goswami (2014) paminėdamas, kad edukacinės technologijos yra grindžiamos tokia technologija, kuri reikšminga šaltiniams, įrankiams vystantiems edukacinius įgūdžius.

Taigi iki dabar nėra vieningos, bendros nuomonės, apibrėžiančios edukacines technologijas, ką jos konkrečiai ir tiksliai aprėpia. Pati samprata tiesiog apibrėžiama abstrakčiai bei priklauso nuo vykdomų tyrimų.

Priežastis, kodėl edukacinių technologijų sąvoka nėra galutinai apibrėžta, anot A. Lamb ir L. Johnson (2012), – tai nuolatos kintantis vienas sąvokos komponentas – technologijų samprata. Nebekinta tik esminis edukacinių technologijų pagrindas, kuriuo yra siekiama surasti perspektyvius, tinkamus su švietimu sietinus klausimų sprendimo būdus, nuosekliai panaudojant visus esamus išteklius

(žmogiškuosius, informacinius, inovacinius). Kaipgi bebūtų, technologijoms besikeičiant bei atsirandant naujoms, keičiasi taip pat edukacinių technologijų metodai, struktūra, taikymas. Norint suprasti dinamišką ir nuolatos besivystančią šios sferos prigimtį, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog tokie švietimo klausimai, kaip ugdymosi išteklių aprūpinimas klasėse arba technologijų naudojimas tiesiog buvo sietinas su edukacine programine įranga ir konkrečiomis mašinomis, kas daugumai atrodo yra nesunkiai suprantama.

Edukacinių technologijų konceptas apibrėžiamas ir kaip efektyvi ugdymosi sistema, parenkanti bei pritaikanti procesus, metodus, produktus išskeltiems švietimo uždaviniams pasiekti. Tai aprėpia:

- sistemingą švietimo uždavinių nustatymą, paisant šalies poreikių, sistemos galimybių, besimokančiųjų poreikių ir įgūdžių;
- besimokančiųjų reikmių įvairovės pažinimą, ugdymosi aplinkos bei mokymuisi skirtų galimybių bei sąlygų sukūrimą;
- esamų bei ateities poreikių besimokantiems bei jų sąryšio su visuomene nustatymą;
- projektavimą, numatant tikslingas mokymo (si) sistemas, kurios galėtų įgyvendinti išskeltus švietimo uždavinius;
- technologinės paramos tinklo plėtojimą bei apmokymą tuo naudotis ir konkrečių sąlygų mokymuisi bei atitinkamo mokomojo turinio kūrimą, susiejant tai su ugdoma veikla;
- tyrimus, sietinus su esamų bei naujų strategijų technologijų ir metodų taikymu mokymo procese, įvairiems švietimo klausimams spręsti;
- edukacinių technologijų, t. y. kaip pokyčių klasėse priemonės, lemiančios mokymo (si) procesus ir sprendžiančios sisteminius klausimus, tokius kaip pasiekiamumas, kokybė, teisingumas, įvertinimą (Januszewski, Molenda, 2013).

Vis tik edukacinės technologijos neretai tolyginamos su informacinėmis komunikacinėmis technologijomis. Pažymėtina, jog edukacinės technologijos yra šiuolaikinių informacinių priemonių bei komunikavimo sistemų taikymas, siekiant ugdyti gyventojų informacinį raštingumą (Turel, 2014), tai, pasak P. Jucevičienės ir V. Brazdeikio (2003), ir moderniomis informacinių sistemų bei technologijų galimybėmis praturtintosios informacinės technologijos. B. Bitino (2000) teigimu, Vakarų valstybių edukacijos mokslų doktrinoje edukacinių technologijų konceptas siejamas su atvira, išsilavinusia ir besimokančia visuomene, taikant įvairias šių dienų informacines priemones bei komunikavimo sistemas. Tačiau Rytų Europos valstybėse ugdymo doktrinoje edukacinių technologijų konceptas labiau grindžiamas ugdymo metodika, kaip konkrečiu sisteminiu metodu, ir juo siekiama optimizuoti, tobulinti ugdymą. Tad edukacinių technologijų konceptas ganėtinai platus (Augustinienė ir kt., 2013). V.

Indrašienės ir kt. (2015) požiūriu, edukacines technologijas suprantant kaip tam tikrų veiksmų sistemą (pažangių ugdymo metodų, formų komponavimo, ugdymo turinio reguliavimo, ugdymo proceso modeliavimo, organizavimo ir vykdymo, techninių ir žmogiškųjų išteklių suderinimo), darytina prielaida, kad mokymo proceso įgalinimą dabartiniu metu neįmanoma įsivaizduoti be edukacinių technologijų išraiškos švietimo sistemoje bei gebėjimų tinkamai jas valdyti.

Taigi edukacines technologijas galima laikyti ugdymo proceso dalimi, kuomet naudojami mokymo ir mokymosi metodai ir priemonės, yra praturtinami informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

Pagal R. Richey (2008), edukacinių technologijų konceptas buvo plėtojamas tiek pat, kaip ir kiek pati praktika. Šių dienų ši sąvoka ganėtinai abstrakti, labiau apibūdinama kaip praktikos sfera. Tačiau ši sfera ir toliau nebenustoja vystytis, dėl to apibrėžtis, kuri turima dabar, yra laikina. Edukacinių komunikacijų bei technologijų asociacija edukacines technologijas įvardija kaip mokslinių tyrimų bei etikos praktiką, palengvinančią mokymą ir mokymąsi, pagerinančią mokymo proceso veiksmingumą, sukuriant, naudojant, valdant tam tikrus technologinius išteklius bei procesus.

Nagrinęjant edukacinių technologijų konceptą, aktualu išryškinti analitikų požiūrį, susijusį su edukacinių technologijų taikymu. Kol tikima, jog edukacinės technologijos daro teigiamą įtaką edukacinei aplinkai, randasi ir tam nepritariančiųjų bei teigiančiųjų, jog sudėtinga yra pereiti nuo įprasto prie technologinio mokymo (si) (Al-Ammary, 2013). Visgi edukacinės technologijos yra ne įrankis, o mokymasis bei praktika. Šių technologijų tikslas yra palengvinti mokymą (si) bei pagerinti rezultatus, todėl vis labiau pabrėžiamas technologijų svarbumas mokymesi. Edukacinės technologijos rekomenduojamos ekspertų, kaip reikšmingos mokymosi priemonės (Hlynka, Jacobsen, 2009; Goswami, 2014). Nusakant edukacijos, kaip stebėjimo ir tyrimo objekto, pokyčius ir su šiuo procesu sietinų dabartinių edukacinių technologijų įgalinimą mokymo procese, reikia pabrėžti tokių didaktinio proceso sąryšio komponento, kaip mokymo (si) tikslų, mokymo (si) turinio, mokymo (si) metodų, svarbumą. Anot tyrėjų, reikšmingas pedagoginės sistemos modelio komponentas, sąlygojantis edukacinių technologijų naudojimo apsektus, bei jo reikšmės sąvoką paradigmu pokyčių kontekste yra mokymo (si) metodai (Indrašienė, ir kt., 2015). Verta pažymėti, kad dabartinio mokymo bei mokymosi kryptys atspindi pokytį nuo konvencionalių, tradicinių mokymo būdų prie nekonvencionalių progresyvių, inovatyvių mokymo būdų, skatinančių interaktyvias ugdymo formas, aktyvų besimokančiųjų dalyvavimą bei integralų mąstymą, kada iš esmės keičiasi ugdytojo bei ugdytinio santykiai ir vaidmenys (Gedvilienė ir kt., 2008). Taip siekiama, jog besimokantys asmenys patys aktyviai dirbant sąmoningai veiktų, savarankiškai protautų, įgytų žinių.

Mokymo (si) edukacinėmis technologijomis idėja aprėpia visą mokymąsi – tiek formalų, tiek neformalų (Hlynka, Jacobsen, 2009), dėl to edukacinės technologijos įgalina taikyti daugelį dabartinių medijų, didinant ugdymosi patyrimą (Goswami, 2014). D. Hlynka ir M. Jacobsen (2009) akcentuoja,

kad technologijos nebeturėtų būti mokymosi aplinkoje, nes šio XXI amžiaus technologijų turėjimas klasėse reiškia naudojimąsi bei mokymąsi jomis arba šio proceso geroką palengvinimą, be to, technologijos neturėtų identifikuoti mokymosi patirties, atvirkščiai, turėtų sąlygoti mokėjimą panaudoti technologijas.

Tad edukacinės technologijos laikytinos naudinga mokymo (si) proceso dalimi, įtraukianti mokytoją ir besimokantįjį į formalų bei neformalų mokymo (si) procesą, vykstantį, pasitelkus pagalbon informacines komunikacines technologijas.

Apibendrinant galima teigti, jog edukacines technologijas galima aiškinti, kaip mokymo (si) turinio dalį. Mokymo (si) turinio bei jame taikomų edukacinių technologijų dabartinis kitimas yra ties tokių dviejų sampratų sandūra, kaip klasikinio turinio bei laisvojo mokymo turinio sampratų, kurių įgyvendinime atsiranda vis daugiau inovatyvių technologijų. Pažymėtina, jog edukacinės technologijos gali būti, kaip efektyvus mokymo (si) sistemos komponentas, kada pasirenkant bei pritaikant įvairius procesus, metodus būna sėkmingai įvykdomi išsikelti švietimo tikslai, aprėpiantys besimokančiųjų reikmių įvairovės pažinimo įvertinimą, mokymo (si) konteksto kūrimą bei tobulinimą.

1.2 Edukacinių technologijų įtraukimas į mokymo procesą

Didėjant mokytojų funkcijų spektrui, spartėjant gyvenimo tempui bei keičiantis visuomenei bei mokiniams, mokytojai turėtų pasirinkti tinkamas ugdymui priemones, įprastus metodus turėtų derinti su naujoviškais, kad mokymo procesas būtų šiuolaikiškas bei patrauklus mokiniams. Edukacinėmis technologijomis grįstas mokymas bei mokymasis itin svarbus. P. Jucevičienės ir V. Brazdeikio (2003) požiūriu, edukacines technologijas galima apibūdinti kaip mokytojo mokėjimą tikslingai planuoti darbą, gebėjimą pasirinkti reikalingas mokymo priemones, gebėjimą komunikuoti ir vertinti, gebėjimą panaudoti komunikacines ir informacines technologijas.

Mokymo proceso įgalinimą šiandien sunku įsivaizduoti, neįtraukiant edukacines technologijas į ugdymo sistemą ir gebėjimą tinkamai jas valdyti. Pasak J. Paulionytės ir kt. (2010), atlikti tyrimai rodo, kad edukacinės technologijos gali tapti pedagoginiu procesu, o per jį ir dėl jo įmanomas pasiekti kokybiškai naujas mokymo ir mokymosi bei kūrybos ugdymo norimas rezultatas. Tad, ypatingai svarbu yra sutelkti dėmesį, jog edukacinės technologijos būtų deramai įgyvendinamos kiekviename švietimo sistemos lygmenyje.

Veiksmingų edukacinių technologijų įgyvendinimui į mokymo procesą įtaką turi daugybė veiksnių, bet vienas reikšmingiausių yra mokytojų kompetencija pritaikyti technologijas, atitinkančias mokinių poreikius. Mokytojams būtina tinkamai išmanyti pedagogikos turinį ir principus, bet kada būna įtraukiamos technologijos, mokytojai dažnu atveju tuo pačiu kartu mokosi su mokiniais (Keser ir kt.,

2012). Pasitaiko mokytojų, kurie esminį dėmesį tikrai sutelkia į veiklą su technologijomis, pamiršdami, jog svarbu yra ir ugdyti didesnius informacijos analizavimo bei suvokimo gebėjimus.

Edukacinės technologijos – tai praktika, kai pritaikomi technologiniai ištekliai ir procesai, atitinkami ugdymo metodai. Tokiu būdu skatinama besimokančiųjų motyvacija ir siekis aktyviai įsitraukti bei dalyvauti mokomuosiuose darbuose, o tai palengvina mokymo procesą bei gerina darbo rezultatus. Šios technologijos sudaro praktiškai pagrindinius pokyčius mokymo procese (Mullen, Wedwick, 2008). Atsirandantys iššūkiai bei gaunama nauda, sietini su edukacinių technologijų įtraukimo veiksmu mokymo procese, yra ypač svarbus klausimas, kurį nagrinėja daugelis mokslininkų, pedagogų, analitikų. Technologijos ir mokymo procesas buvo bei yra tyrinėjama iš įvairių švietimo lygmenų bei skirtingų perspektyvų, norint nustatyti technologijų egzistavimo tendencijas bei jų panaudojimo pamokose efektyvumą ir su tuo sietinus išskylančius sunkumus. Įstaigų, mokytojų, mokinių bei ateities dirbančiųjų lūkesčiai tiriami, siekiant sukurti strategines technologines programas, kurios atitiktų mokinių mokymo (si) poreikių įvairovę (Brazdeikis, 2009). Panaudojant modernias edukacines technologijas, besimokantieji gali ieškoti, grupuoti, kaupti, reikalingą informaciją, gilinti turimas žinias, taip pat tikslinti turimus sumanymus, numatomas užduotis, pristatyti savo sukurtus darbus, formuoti mokymosi procesą, integruojant edukacines technologijas bei aktyvias mokymosi metodikas į mokymo procesą, sudaromos palankios galimybės mokytojams ir mokiniams efektyviai, veiksmingai bendradarbiauti tarpusavyje (Gilakjani, 2017).

Edukacinėms technologijoms ugdyme, jų įtraukimui, plėtrai, nemažą reikšmę turi inovatyvių, aktyvių mokymo (si) būdų taikymas, galimybių jų pasirinkimui sudarymas. Reikšmingi bei svarbūs tie būdai, kuriuos taikant panaudojamos informacinės komunikacinės technologijos, dėl to edukacinių technologijų išraiška tiesiogiai sietina su informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (Bielskytė-Simanavičienė, Indrašienė, 2014). Edukacinių technologijų įtraukimas į mokymosi procesą, sudaro galimybę atsirasti ugdymo sistemai, sudarančiai integruotų interaktyvių ir didaktinių informacinių komunikacinių įrankių bei jų derinimo technologijų visumą, kuri būtų įgyvendinta ugdymui bei mokymui tinkamoje edukacinėje aplinkoje (Godzhaeva ir kt., 2019).

Iš to paprastai seka, jog edukacinė aplinka yra visi elementai, kurie tuo laiku būna edukuojamoje sferoje. Kitaip sakant, edukacinė aplinka yra erdvė, kurioje vykdomas mokymas, veikiamas edukatoriaus, bei kurią sąlygoja mokymo turinys, tikslas, priemonės, metodai, mokyklos kultūra (Čiužas, 2007). Tokią edukacinę aplinką būtų galima palyginti tiesiog su informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, kurios aprėpia:

- mokymosi aplinkas (jos pagrindinis įrankis yra kompiuteriniai tinklai, kompiuteris, internetas;

- būdus bei procesus (jais veikiama mokymo (si) aplinkose, o mokymosi aplinkose itin svarbus asmuo, dirbantis toje aplinkoje, informacija bei informacinės komunikacinės technologijos (Zhao, 2013).

Informacinėmis komunikacinėmis technologijomis papildytosios edukacinės aplinkos yra naujos, dinamiškos, inovatyvios mokymo kokybės norinčios siekti ugdymo bei mokymosi terpės, sukurtos bei veikiamos IKT panaudojimus išmanančio mokytojo, grindžiamos IKT taikančiomis priemonėmis ir metodais. Edukacinės aplinkos yra papildomos IKT konkrečiais etapais (įdiegimo, taikymo, integravimo, transformacijos). Jie gali būti įvardijami, kaip infrastruktūriniai rodikliai, mokymo eigos charakteristikomis, mokytojų IKT naudojimo kompetencija (Brazdeikis, 2009). Dabartinės edukacinės aplinkos sukurtos tam, jog paremtų alternatyvas įprastame tradiciniame mokyme bei mokymesi, bet edukacinių technologijų įtraukimas į mokymo procesą ne visuomet skatina kūrybiškumą, kadangi turi būti konkretus mokytojų pasiruošimas (Rawlins, Kehrwald, 2014). Dėl to šiuo metu yra poreikis ir interesas sukurti mokymosi aplinką, kad joje būtų, kuo tinkamiau ir tikslingiau panaudojamos technologijos.

De J. Oliviera (2010) pažymi, kad ypač svarbus aspektas – technologijų palaikymo lygmuo mokykloje, kuris suteikia papildomas galimybes mokytojams į pamokas įtraukti edukacines technologijas. Esminis mokyklos lygmens principas pabrėžia technologijų palaikymo funkcijas, kurios būdingos mokymo programoms, mokymo planams, įtraukiantiems edukacines technologijas bei koreliuojantiems su padidėjusiu šių technologijų taikymu mokyme. Šis principas nusako edukacinių technologijų palaikymui reikiamą įgyvendinimo aplinką ir gali padėti mokytojams vertinti edukacinių technologijų prieinamumo bei palaikymo lygmenį integraciniame procese, paisant laiko kiekio planavimo metu.

D. Gudonienė ir kt. (2013), remdamiesi vykdytais tyrimais, teigia, jog mūsų šalies mokyklose naudojamas mišrus mokymosi metodas, todėl itin svarbu yra diskutuoti apie mokymo kokybę – tiek priemonių, tiek ir skaitmeninio turinio, kuriais teikiamos pamokos, panaudojimą. Kokybę galima užtikrinti ne vien turima įranga, intraneto ryšiu, interneto naudojimu arba palaikymo sistema, tačiau ir paslaugų, kurios tenkintų apimtus edukacinius poreikius, aušta kokybe bei teikimu. Itin svarbus yra aukštos kokybės edukacinis turinys, inovatyvių informacinių technologijų priemonių naudojimas mokymosi procese. Todėl mokymosi priemonės ir metodologiniai įgūdžiai, bei pedagoginių vertybių kitimai sudaro esminius mokymo bei mokymosi matmenis (Janiūnaitė ir kt., 2013).

Besimokantieji technologijas mato kaip neatskiriamąją aplinkos dalį, o mokytojai – tiesiog technologiją. Šis atotrūkis sukuria konkrečius išbandymus mokiniams ir mokytojams (Oliver, 2010). R. Henderson (2011) požiūriu, edukacinių technologijų įtraukimą į mokymo procesą galima laikyti ne mokymosi naudotis kompiuteriais, tačiau technologijų taikymą kaip pagalbinį įrankį mokymui bei mokymuisi. Šis autorius, pasinaudojęs savo technologiniais įgūdžiais, siekė apibrėžti nuolat kintančią

edukacinių technologijų sąvoką bei tai, ką besimokantieji turi išmanyti apie technologijas. Jo manymu, mokytojams reikėtų formuoti besimokančiųjų technologinius įgūdžius, naudojant edukacines technologijas pamokose, integruojant šias technologijas į mokymosi programas tam, jog būtų palengvintas bendradarbiavimas ir bendravimas tarp mokinių, bei mokymasis taptų efektyvesnis.

Apibendrinant galima teigti, kad edukacinių technologijų įtraukimas į mokymo (si) veiklą – tai sudėtingas procesas, aprėpiantis mokymą (si) naudotis technologijomis ir technologijų, metodų naudojimą mokymo (si) procese. Šių technologijų įtraukimas į mokymo (si) veiklą yra esminis veiksnys, turintis įtaką efektyviam mokymui (si), motyvacijos didinimui bei gerėjantiems besimokančiųjų pasiekimams. Nėra svarbu kokios ir kiek gali būti technologijos prieinamos, svarbiausiu dalyku yra veiksmingas, efektyvus šių technologijų panaudojimas, o mokytojas laikytinas pagrindiniu veikėju mokymo procese, turintis įtaką mokymo (si) proceso veiklos sėkmei.

1.3 Šiuolaikinės edukacinių technologijų priemonės mokinių mokyme

Edukacinės technologijos yra ne vien metodai, tačiau ir įvairūs tyrinėjimai, kaip deramai optimizuoti mokymo procesą, remiantis numatytais tikslais. Šių dienų švietimo sistemoje sunkiai įmanoma įsivaizduoti mokymo įstaigas be IKT, beveik neįmanomas edukacinio modelio pagrindimas, kuriame nebūtų neįtraukiamas medijų raštingumas ar kitos šiuolaikinės edukacinių technologijų priemonės. Šiuolaikiniame technologijų amžiuje, išivyraujant vis naujesnėms mokslo paradigmoms, inovatyvios bei modernios technologijos užima reikšmingą vietą mokinių ugdyme.

Pagal T. Bakanovienę ir kt. (2008), modernių, šiuolaikinių informacijos technologijų vyravimas, jų įvedimo į ugdymo veiklą procesas – gana sudėtingas procesas. Tai daro įtaką visoms ugdymo kryptims, todėl itin svarbu suprasti jų taikymo galimybes. Vykdytų tyrimų duomenimis atskleista, jog šiuolaikinių mokymo technologijų kiekis mokyklose kiekvienais metais didėja. Anksčiau modernių, šiuolaikinių mokymo priemonių taikymas buvo skiriamas tikrai vyresnėms klasėms, bet paskutiniu dešimtmečiu, atsiranda nuolat naujesnės bei pigios naujoviškos mokymo priemonės, kurios suteikia galimybes jas naudoti ir mokyti jau 5-9 ar dar žemesnių klasių mokinius. Šiuolaikiškų mokymo priemonių naudojimas žemesnėse klasėse gali padėti mokiniams gerokai greičiau išmolti šiomis priemonėmis naudotis, o jų pritaikymo žinios bus reikalingos bei naudingos ateityje (Gudonienė, Rutkauskienė, 2013). IKT priemonės mokiniams padeda lavinti tiek mokymosi, tiek naujovių taikymo sugebėjimus, ugdo technologinius ir informacinius įgūdžius (Gilakjani, 2017).

Nuo valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos pradžios su IRT susijusi mokymosi aplinka praturtėjo bendrojo lavinimo srityje: pagerėjo interaktyvių lentų pasiūla, padaugėjo daugialypės terpės projektorių, išsiplėtė belaidžio interneto tinklas, mokyklos vis dažniau naudojami virtualiomis mokymosi aplinkomis. Atsižvelgiant į strateginius švietimo prioritetus, projektą įgyvendino Švietimo

tiekimu centras. „Bendrojo ugdymo mokyklų (progimnazijų ir pagrindinių mokyklų) modernizavimas: šiuolaikinių mokymosi erdvių kūrimas“ projektas (2015–2018 m.), kurį finansuoja Europos Sąjunga ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė pagal 2014–2020 metų Investicinės veiklos programą. Projekto tikslas - pagerinti mokymo kokybę pradinėse ir vidurinėse mokyklose, modernizuojant fizinę ir socialinę mokyklų aplinką. Po šio projekto buvo pagerintos dalyvaujančių mokyklų mokinių mokymo (si) sąlygos ir galimybės siekti aukštesnių mokymosi rezultatų ir sustiprinta jų motyvacija mokytis; be to, modernios edukacinės erdvės suteikė mokytojams galimybę mokymo procese naudoti šiuolaikinius metodus, tenkinančius studentų poreikius.

Sėkmingam edukacinių technologijų taikymui nemažą įtaką turi mokytojų pasirengimas. Mokslininkų V. Dagienės ir kt. (2008) požiūriu, technologijos vystomos taip sparčiai, jog mokytojai dažnai nebespėja jų įsisavinti; mokytojai stokoja išmanymo, kaip turėtų būti taikomos IKT, kokios gali būti jų galimybės, palengvinančios mokymo (si) eigą, kaip būtų galima padaryti ją įdomesnę bei efektyvesnę. Mokykloje mokytojai vis dar nepakankamai įsisavina edukologijos mokslo inovacijas, dirba intuityviai, naudodami jiems įprastus būdus ir metodus (Indrašienė ir kt., 2010), efektyviam edukacinių technologijų naudojimui pamokose svarbų vaidmenį turi mokytojų patirtis, stažas, nuomonė dėl šių priemonių taikymo. V. Indrašienės ir kt. (2015) teigimu, didesnę stažą turintys mokytojai turi daugiau įgūdžių ir patirties naudoti IKT, išvelgia gerokai daugiau IKT taikymo mokymo (si) veikloje galimybių. Jeigu mokytojai edukacines technologijas naudoja efektyviai, kaip įrankį, tada mokiniams sudaroma didesnė galimybė pasiekti numatytus tikslus (rašymą, skaičiavimą, bendravimą, mokymąsi). Tokiu atveju galima sakyti, jog mokytojas iš esmės pamokose taiko edukacines technologijas (Turel, 2014).

Įvairuojant edukacinėms technologijoms, galima sakyti, kad pagrindinės mokytojo kompetencijos išlieka itin aktualios, bet, atsirandančios vis naujesnės edukacinės technologijos, žymiai praplečia mokytojo kompetencijas. Informacinių komunikacinių technologijų įdiegimo procesas, taip kaip edukacinių technologijų vystymas, daro tiesioginį poveikį mokytojo IKT kompetencijos kitimui (Al-Mahrooqi, Troudi, 2014). Edukacinių technologijų interkatyvumo, priešingai negu knygos, siekis tapti tarytum ugdytojo pakaitalu, dėl to būtini mechanizmai, užtikrinantys edukacinių išteklių veiksmingumą, kokybę bei patikimą mokytojų ir tėvų informavimą (Augustinienė, ir kt., 2013).

Technologijos gali būti naudojamos informacijos paieškai, pristatymams (nuotraukos, vaizdo ir garso įrašai, grafikai, statistika, skaidrių demonstravimas, ataskaitos), testams, žinių vertinimui ir testavimui, kūrybiniam darbui, ataskaitų teikimui, įgūdžių ugdymui ir tobulinimui. Visus šiuos veiksmus galima atlikti naudojant mokomąsias kompiuterines programas (Žibėnienė, Indrašienė, 2017).

G. Žibėnienė ir V. Indrašienė (2017, p. 127) teigia, kad dėl savo turinio kompiuterines programas galima suskirstyti į bendrąsias ir temines. Įvairių dalykų pamokose naudojamos bendrosios

kompiuterinės programos, viena iš jų – kompiuterinė enciklopedija. Dalyko programos yra skirtos mokytis konkretaus dalyko pagal atskirus dalykus.

G. Žibėnienė ir V. Indrašienė (2017, p. 127) pateikia tokią kompiuterinių programų klasifikaciją dėl jų paskirties ir naudojimo didaktiniame procese:

1. Demonstracijos yra skirtos rodyti vaizdo ir garso medžiagą, žemėlapius, plakatus ir kitas vaizdines priemones. Kompiuterinėmis demonstravimo priemonėmis galima ne tik sujungti kelis informacijos pateikimo būdus – tekstą, garsą ir vaizdą, bet taip pat valdyti stebimą procesą.

2. Pratimų ir kontrolės programos padeda įtvirtinti įvairias teorines žinias ir lavinti praktinius įgūdžius. Šio tipo programose yra klausimų, į kuriuos reikia atsakyti per tam tikrą laiką. Jie moko jus daryti vieną ar kitą dalyką ir yra skirti išmokyti tuos dalykus, kuriuos reikia praktikuoti ar prisiminti.

3. Modeliavimo, eksperimentavimo programų dėka galima modeliuoti, konstruoti, eksperimentuoti skirtingų reiškinių eigą ir mechanizmus.

4. Mokymo programos (kuratoriai). Jie yra įrankis pakeiti įprastoms mokymo priemonėms ir įtraukti teoriją, modeliavimo sistemas, žinių patikrinimą. Šios programos padeda mokiniui išmokyti vieną ar kitą temą: paaiškinti teoriją, padėti suprasti ir išmokyti ją pritaikyti praktikoje, formuoti reikalingus įgūdžius ir pasitikrinti žinias.

5. Pagalbinės programos yra nėra tiesiogiai susietos su mokymosi procesu, tačiau yra gana plačiai naudojamos. Šios programos įtraukia kompiuterines enciklopedijas, vadovėlius, žodynus ir pan.

6. Mokomieji žaidimai yra programos, kuriose dominuoja žaidimo elementai (kompiuterinės lenktynės, labirintai ir kt.). Mokomųjų žaidimų gali būti įvairių: nuotykių, simuliacijų ar lenktynių, labirintų, konstrukcijų ir pan.

7. Mokymo terpės yra edukacinės programos, kuriose galima išreikšti savo mintis, idėjas, taip pat šiomis programomis galima kurti hipotezes bei ieškoti problemų sprendimų. Šiose programose ne kompiuteris moko mokinį, o mokinys – kompiuterį. Vaikas ieško problemų sprendimo: suranda problemą, bando pritaikyti jos sprendimo modelį ir tikrina savo hipotezę.

8. Taikomiosios programos skirtos įvairiems varginantiems ir nuobodžiams veiksams atlikti. Tokioms programoms priskiriamos skaičiuoklės, statistikos ir duomenų bazių paketai, tekstų rengimo sistemos, interneto naršyklės, muzikos ir grafikos redaktoriai ir kt. Šių priemonių paskirtis nėra išmokyti konkretaus dalyko, jos naudojamos per įvairių dalykų pamokas skirtingiems tikslams.

Naudojant edukacines technologijas, dažniausiai naudojama skaitmeninė priemonė yra multimedija (Al-Ammary, 2013). Multimedija – mokymo medžiaga, kuri paremta keliomis esminėmis dalimis, leidžiančias skaitmeninių technologijų plačias panaudojimo galimybes mokymosi procese. Esminės multimedijos dalys – tai hipertekstas, vaizdas, garsas, animacija, grafinis vaizdavimas (Pareja-Lora ir kt., 2012). Multimedijos technologiją išsamiai papildė interaktyvios lentos. K. Milan su M. Reskova (2012) teigimu, tai vienas inovatyvių įrengimų mokinių mokymo procese pilnutinai išnaudoti

multimediją. Interaktyvių lentų technologija, pasak C. Preston ir L. Mowbray (2008), leidžia mokytojui ar (ir) mokiniui atlikti nemažai funkcijų:

- rašyti interaktyvios lentos paviršiuje elektroniniu rašikliu, pakeisti tekstus ar vaizdus ir jų vietą;
- bendrauti tokiais būdais, kaip nuspaudus piktogramas išgirsti prieš tai įrašytus garsus, žiūrėti simuliacijas bei vaizdus, edukacines veiklas sujungti su multimedija;
- ekrane fiksuoti tekstą ar jo dalis bei komentuoti rašiklio pagalba, išsaugoti komentarus, užrašus ar brėžinius ir juos panaudoti ateityje.

Interaktyvi lenta yra itin gerai pritaikytas įvedimo įrenginys. Mokytojas, vietoj klaviatūros arba pelės pagalba spaudęs klavišus, dabar gali baksnoti ir rašyti tiesiog interaktyvioje lentoje, pasitelkęs elektroninį pieštuką, o parašyta informacija iš šios lentos perkeliama į kompiuterį (Milan, Reskova, 2012). Informaciją išsaugojus, įmanoma vėliau atgaminti bei vėl panaudoti. Taikant šią priemonę, skatinama mokinių mokymosi motyvacija, kadangi mokymosi aplinka jiems tampa labiau šiuolaikiška, įdomi. Interaktyvumas leidžia mokytojams visą dėmesį sukcentruoti į mokinius, pateikti ne tik tai žodinį grįžtamą ryšį, tačiau ir integravus tokius vaizdus, kaip diagramas, muziką bei kitus. Interaktyvias lentas galima puikiai suderinti su kitomis mokymo priemonėmis, tai kompiuterinėmis mokymui skirtomis programomis, taip pat kitais naudojamais mokymo metodais ir mokymosi priemonėmis: dėstymu, modeliavimu, imitavimu, praktinėmis užduotimis, projektiniuose darbuose, darbu grupėse ir pan. (Paulionytė ir kt., 2010).

Debesų technologijos yra naujos ryšiui perduoti technologijų galimybės, kurių pagalba galima žymiai greičiau siųsti įvairius duomenis, informaciją iš kurio nors kompiuterio į kitą kompiuterį. Naudojantis kompiuteryje debesų technologijomis, galima patogiai dirbti komandoje, naudojantis vienu dokumentu, pvz., naudojantis Google Docs programų paketu, tuo pačiu ir su tuo pačiu dokumentu galima kartu dirbti ligi 20 asmenų. Kiekvienas iš jų gali tiesiogiai pamatyti, kurią dokumento dalį redaguoja kiti, ir aptarti pakeitimus (Eady, Lockyer, 2013). Vertėtų paminėti taip pat kitas internetines komunikavimo priemones, kurias galima būtų naudoti mokymui bei mokymuisi – elektroninį paštą, diskusijų forumus, tinklalapius, virtualias konferencijas.

Kadangi didelių galimybių mobilieji telefonai aprėpia visas žmogaus gyvenimo sritis. Pastaruoju metu prie tokios nebrangios ir sudėtingos įrangos kaip mobilieji telefonai turi plačią prieigą ir daugelis mokinių. Mobilijų kalbų mokymasis (angl. Mobile-Assisted Language Learning, MALL) susijęs su mobiliųjų technologijų naudojimu mokantis kalbų. Mobilieji įrenginiai nepakeičia esamų mokymosi įrenginių, tačiau jie yra pratęsimas mokantis naujoje aplinkoje, turinčioje naujų galimybių, tačiau ne visas mokymosi turinys ir veikla yra tinkami mobiliesiems įrenginiams. M.M. Tayebeh ir A. Nezarat (2012) teigia Nors mokymasis naudojant mobiliuosius telefonus gali užtrukti ilgiau, palyginti su kompiuteriais, besimokantieji jaučia didesnę laiko ir vietos laisvės jausmą, kad galėtų pasinaudoti

laisvalaikiu ir išmokti antrą kalbą . Jis taip pat teigia, kad mobiliosios mokymosi technologijos yra naudingesnės užsiimant veikla ne klasėje.

P. Baltrušaitis (2007) pažymi, kad E-mokymąsi galima laikyti mokymu ir mokymuisi, kur tarpusavio sąveikai tarp mokytojo ir mokinio, mokinio bei kitų mokinių, mokymo medžiagos bei mokinio, mokymosi aplinkos bei mokinio yra naudojamos IKT.

Dabartinėje informacinėje visuomenėje, kur apstu technologijų, kur nuolat atsiranda naujovių, pasikeitimų įvairiose gyvenimo srityse, mokinių ugdymas darosi vis sudėtingesnis. Didžiulė technologijų plėtra bei įvairovė, visuomenės pokyčiai, verčia naujai pažvelgti į ugdymą kaip visuotinį besikeičiantį procesą. Nuolat kinta mokymo sąvokos, pedagoginės nuostatos, metodai, tikslai. Šiuolaikines technologijas ir informacines priemones skatinama taikyti visuose ugdomojo proceso lygmenyse, tai yra mokant bei besimokant įvairių disciplinų, dėl to pamokose netaikant edukacinių technologijų, sunku įsivaizduoti, bet kokį ugdymo procesą.

R. O'Leary su A. Ramstei (2010) ir M. Osborne (2013) pastebėjimais; šiuolaikinės mokomos kompiuterių programos pasižymi reikšmingais pranašumais prieš įprastas mokymo priemones, nes jų panaudojimas keičia mokymo procesą, jį daro efektyvesnį. Svarbu, jog šios priemonės gali padėti mokytojui bei mokiniams siekti geresnių darbo rezultatų ir ugdyti mokinių gebėjimus, kurių beveik svarbiausias – IKT įgūdžiai (Godzhaeva ir kt., 2019).

Dabartiniu metu šiuolaikinių mokymo priemonių naudojimas perduoti informacijos srautams ir juos valdyti, darosi neatsiejama nuo šiuolaikinių mokinių (Sadenova ir kt., 2017). Vieni pagrindinių informacijos valdytojų mokymo procese tampa mokytojai, jie apdoroja informaciją bei ją mokiniams pateikia užduočių forma. Mokymo procesas, kai jo metu naudojamos šiuolaikinės mokymo priemonės, praktiškai prasideda nuo tam tikros informacijos poreikio suvokimo, dėl to kiekvienam IK arba kito mokomojo dalyko mokytojui yra svarbu suvokti, kokia informacija reikalinga pateikti mokiniams, identifikuojant jų įgūdžius ir amžių (Markauskaitė, 2008).

Šiuolaikinės informacinės komunikacinės priemonės, anot M. F. Ürün (2016), yra priemonės, kurios ir mokymui, ir mokymuisi suteikia naujesnių būdų ir galimybių skatinti dialogą, bendradarbiavimą, eksperimentavimą, kūrybą, refleksiją. IKT paskirtis yra bendrauti, bendradarbiauti, susižinoti, dalytis informacija, o edukaciniame kontekste, kaip teigia R. H. Parvinir ir S. F. Salam (2015), IKT paskirtis suprantama platesne prasme – kaip refleksija, mokymasis bendradarbiaujant bei kita.

Apibendrinant galima teigti, kad dabartiniu metu edukacinės technologijos sudaro svarbią vietą mokinių mokyme. Edukacinės technologijos gali pagerinti mokymosi pasiekimus ir rezultatus, mokinius sudomina, įtraukia bei motyvuoja mokytis, dalyvauti mokymosi procese. Modernėjančiame pasaulyje inovatyvios, kompiuterinės, išmanios mokymo priemonės nelaikomos naujiena. Jau kelis dešimtmečius jos yra naudojamos mokymo procese; laikui bėgant darosi vis tobulesnės, labiau pritaikytos tiek

mokymo, tiek mokymosi poreikiams. IKT priemonės pasižymi daugeliu privalumų, nes lengvina mokymo (si) procesą, informaciją galima pateikti įdomiau, netradiciškai.

2. EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKYMAS UŽSIENIO KALBOS PAMOKOSE

2.1 Užsienio kalbos mokymo didaktinės nuostatos, strategijos

Vienas svarbiausių uždavinių mokytojams yra suprasti mokinius atpažinti jų lūkesčius, poreikius bei personalizuoti ugdymąsi. Itin reikšminga pažinti kiekvieną mokinį bei pasitelkus į pagalbą edukacines technologijas, tinkamai pritaikyti mokinio individualumą atitinkančias mokymo(si) strategijas. Kalbinis ugdymas – svarbi bendrojo lavinimo dalis. Kalbos įgūdžių ugdymas sukuria prielaidas ugdyti intelektualinius ir kūrybinius mokinių gebėjimus, emocinę, moralinę, socialinę ir kultūrinę brandą, taip pat ugdyti pilietinį ir tautinį sąmoningumą.

Mokymo technologijų taikymui įtaką turi mokymo programa, mokytojo darbo metodika. Ypač svarbu atkreipti dėmesį į mokinių gebėjimus, išskirtines individualias savybes. A. Grudžinskytės ir kt. (2009) teigimu, pedagoginis darbas, kuris integruoja visų veiklos sferų laimėjimus, įgalina jį dirbantiems mokytojams atrinkti labiausiai esmingus dalykus, laisvai rinktis mokymo metodus, taikyti juos prie asmeninės mokinio prigimties, numatyti kiekvieno raidą bei sugeneruoti tikslui tam tikrą savitą mokymo strategiją.

Užsienio kalbos mokymosi esminis tikslas yra užsienio kalbos komunikacinės ir tarpkultūrinės kompetencijos įgijimas, suteikiantis galimybę, ją vartojant, komunikuoti įvairiausiose asmeninio gyvenimo bei kai kuriose viešo gyvenimo situacijose, taip pat ugdytis socialines bei asmenines vertybines pažiūras, atvirumą pasaulio visuomenei, kūrybingumą, toleranciją, laisvai save išreikšti užsienio kalba sugebėjimus (Grein, 2013). Reformuoto mokymo esminis tikslas – kūrybiška ir savarankiška, maksimaliai savo sugebėjimus išskleidžianti asmenybė (Rudienė, 2005).

Pagrindinio ugdymo bendrosios programos nurodo, kad pagrindinėje mokykloje, į kurią įeina ir progimnazinės klasės, mokiniai privalo išmokti dvi užsienio kalbas. Užsienio kalbos parenkamos iš mokyklos siūlomų kalbų. Programose teigiama, kad pirmosios užsienio kalbos mokymosi tikslas yra įgyti komunikacinių ir tarpkultūrinių užsienio kalbos kompetencijų, leidžiančių ją naudoti įvairiose situacijose privačiame ir viešajame gyvenime; ugdant asmenines ir socialines vertybes, atvirumą pasaulio bendruomenei, toleranciją, kūrybiškumą ir gebėjimą išreikšti save užsienio kalba.

Programoje apibrėžtas pirmosios užsienio kalbos mokymo turinys 5-6, 7-8 klasėse, progimnazijose. Kiekvieno lygio kalbinė veikla susideda iš sakinio teksto supratimo (klausymosi)– kalbos supratimo klausant, priimant informaciją iš įrašo ar garsiakalbio, televizijos, radijo ir kt.; rašytinio teksto supratimo (skaitymo) – informacijos priėmimo iš rašytinių šaltinių: žurnalistikos, atvejų analizės, grožinės ar mokslinės literatūros ir kt.; raiškos žodžiu (kalbėjimo) – keitimosi informacija sakant

monologą (kuriant žodinę išraišką) arba dialogą (žodinė sąveika); rašytinio teksto kūrimo (rašymo) – informacijos teikimo ir raštu išreikštų minčių, nuomonių, vertinimų (rašytinio teksto kūrimo ir rašytinės sąveikos).

Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose, 5-6, 7-8 kl, buvo nurodyti laukiami mokymosi rezultatai – mokinių pasiekimai, ugdytinės vertybės.

Gerinti supratimą apie sakomą tekstą, klausant žmonių, kalbančių užsienio kalba. Klausyti garso įrašų užsienio kalba, kad mokiniai suprastų ir sužinotų apie kitos šalies kultūrą ir tradicijas, studentų gyvenimo realijas. Atkreipti dėmesį klausantis teksto, stengtis jo neklausyti pakartotinai. Bendrauti virtualioje erdvėje. Dalyvauti interaktyviuose tarptautiniuose projektuose, konkursuose ir renginiuose.

Tobulinti skaitymo techniką ir gebėjimą suprasti parašytą tekstą užsienio kalba. Skaityti užsienio kalba, kad mokiniai suprastų ir sužinotų apie kitos šalies kultūrą ir tradicijas, studentų gyvenimo realijas. Reikalingos informacijos ieškojimas užsienio kalba elektroninėje erdvėje. Pabandyti suprasti nepažįstamus žodžius iš konteksto. Dalyvauti interaktyviuose tarptautiniuose projektuose ir renginiuose.

Siekti geresnių kalbėjimo įgūdžių. Pabandyti išsakyti savo nuomonę skirtingomis temomis ar temomis. Bendrauti naudojantis informacinėmis technologijomis. Dalyvauti interaktyviuose tarptautiniuose projektuose, konkursuose ir renginiuose. Siekis sukurti efektyviam bendravimui reikalingas normas ir vertybes: įgūdžius.

Pagerinti bendravimo raštu įgūdžius. Pataisyti sukurta tekstą, atsižvelgiant į draugų ir mokytojo komentarus. Naudotis internetu kaip informacijos ir komunikacijos šaltiniu. Dalyvauti interaktyviuose tarptautiniuose projektuose, konkursuose ir renginiuose. Tęsti rašymo kultūrą. J. Rudienė (2005, p. 79) pažymi, kad užsienio kalbų mokymo strategijoje pabrėžiama, kad kalbos mokymas vykdant įvairią prasmingą kalbinę veiklą turi būti skirtas ugdyti asmens komunikacines, kalbines ir kultūrinės kompetencijas, lavinti kalbinį mąstymą, asmeninius ryšius su skirtingomis kultūrinėmis bendruomenėmis, suvokti kalbą kaip nuolat kintantį reiškinių, žr. ryšys su savo tautos kultūrinėmis tradicijomis. Kaip priimtinausią ir efektyviausią, mokant kalbų, galima įvardyti komunikacinę mokymo kryptį, kuri labiau remiasi ne lingvistiniais, o psichologiniais pagrindais. Tokia linkmė reikalauja, jog mokant būtų išryškintas psichologinis, bet ne lingvistinis kalbos aspektas. Todėl norint padėti individui sėkmingai vartoti kalbą kaip bendravimo priemonę reikia užtikrinti atitinkamo mokymosi ir bendravimo strategijų įvaldymą.

R. L. Oxford (1989) apibrėžia kalbos mokymosi strategijas kaip dažnai sąmoningus elgesio žingsnius, kuriuos naudoja besimokantys kalbos, norėdami pagerinti naujos informacijos įgijimą, saugojimą, išlaikymą, prisiminimą ir naudojimą. A.D. Cohen (1998) kalbos mokymosi strategijas apibrėžia kaip: tuos procesus, kuriuos sąmoningai pasirenka besimokantieji ir dėl kurių gali būti imtasi veiksmų siekiant pagerinti antrosios ar užsienio kalbos mokymąsi ar vartojimą saugant, išlaikant,

prisiminant ir taikant informaciją apie tą kalbą. Užsienio šalių kalbos mokymosi tyrimai rodo, kad kalbų besimokantieji mokymosi sunkumus įveikia įvairiai, t. y. naudodami skirtingas mokymosi strategijas. Kalba išmokstama lengviau, jei besimokantieji teisingai taiko įvairias mokymosi strategijas, kurios priklauso nuo besimokančiojo asmenybės, mokymosi stilių, situacijos (Bialystok, 1990). Daugelis tyrinėtojų sutelkė dėmesį į tai, kaip sėkmingai ar gerai mokosi išmokyti kalbos besimokantieji ir bandyti nustatyti, kokios strategijos jiems tinka, kad surastų, kurios yra strategijos efektyvus kalbų mokymuisi (Ellis, 1997). Daroma prielaida, kad pavykus nustatyti mokymosi strategijas, jų galima išmokyti mažiau sėkmingus besimokančiuosius tobulinti savo kalbos mokymąsi (Rubin, 1975).

Mokslininkai bendrąsias mokymosi strategijas skirsto skirtingais būdais, tačiau geriausiai žinomos J. M. O'Malley ir A. U. Chamot (1990) bei R. L. Oxford (1990) klasifikacijos (O'Malley, Chamot, (1990), Oxford (1990), cit. iš Mačianskienė, 2006, p. 260). J. M. O'Malley and A. U Chamot skyrė trijų rūšių strategijas, būtent: metakognityvinės strategijos (mokymosi proceso apmąstymas, mokymosi planavimas, švietimo veiklos stebėjimas ir vertinimas), kognityvinės strategijos (repeticija, organizavimas, išvados, apibendrinimas, mažinimas, vaizdai, perkėlimas ir išplėtojimas) ir socialines-afektyvines strategijos (bendradarbiavimas, klausimai, kad būtų aiškiau, ir pokalbis su savimi). R. Oxford, paryškina šešias mokymosi strategijų grupes: tiesioginės (atminties, kognityvinės ir kompensacinės) ir netiesioginės (metakognityvinės, afektinės ir socialinės) strategijos. Pasak Oxfordo, visos tiesioginės strategijos reikalauja sąmoningo kalbos apdorojimo ir įsisavinimo, tačiau visos jos veikia skirtingai.

Atminties strategijos turi gana specifinę funkciją, padedančios besimokančiajam priimti naują informaciją asociacijose, nepamiršti ir atkurti pagal poreikį.

Visos skirtingos kognityvinės strategijos turi bendrą funkciją: transformuoti ar manipuluoti mokoma kalba, leisti besimokančiajam praktikuotis, gauti ir siųsti informaciją, analizuoti ir reflektuoti, sukurti savo sistemą naujos medžiagos priėmimui, apdorojimui ir naudojimui. Nors tyrėjai identifiko daugelį kognityvinių strategijų išskiriamos svarbiausios:

- Kartojimas – formalus garsų ir žodžių praktikavimas; formulių ir kalbos modelių atpažinimas,
- Natūralistinis praktikavimas – šaltinių paieška, kalbos mokymasis žiūrint TV ar klausantis radijo, skaitant knygas ar straipsnius, klausantis paskaitų, rašant laiškus, vedant užrašus,
- išsiaiškinimas/pasitikrinimas,
- dedukcinis išprotavimas,
- spėjimas, išvadų darymas,
- formulių ir modelių atpažinimas,
- vaizdų pasitelkimas,

- garsų pasitelkimas,
- vertimas,
- grupavimas, klasifikavimas,
- pagrindinių žodžių išskyrimas,
- kontekstualizavimas.

Kompensavimo strategijos naudojamos siekiant užtikrinti, kad studentas turėtų nepakankamą gramatikos ir žodyno repertuarą.

Netiesioginės strategijos remia kalbų mokymąsi ir mokymąsi daugeliu atvejų netiesiogiai. Pavyzdžiui, metakognityvinės strategijos leidžia mokiniui kontroliuoti ir koordinuoti savo pažinimo procesus. Afektinės strategijos padeda reguliuoti emocijas, motyvaciją ir požiūrį į kalbos mokymąsi. Socialinės strategijos padeda išmokti kalbą sąveikaujant su kitais žmonėmis.

R. L. Oxford (1990) teigimu, kognityvinės strategijos yra esminės mokantis naujos kalbos. Jos labai įvairios savo apimtimi ir mentalinių procesų sudėtingumu atžvilgiu, tačiau turi bendrą bruožą: kognityvinių strategijų pagalba besimokantysis manipuliuoja arba transformuoja studijuojamą medžiagą. Visas įvairias kognityviasias strategijas vienija bendra funkcija: kalbos, kurios mokomės, transformacija ar manipuliavimas ja, įgalinantis besimokantįjį praktikuotis, priimti ir siųsti informaciją, analizuoti ir apmąstyti, sukurti savą naujos medžiagos priėmimo, perdėbimo ir panaudojimo sistemą. Vyrauja nuomonė, kad mokymosi strategijų tyrimų srityje per didelis dėmesys buvo skiriamas metakognityvinėms ir kognityvinėms strategijoms ir joms buvo skiriama, nenuvertinant kitų mokymosi strategijų svarbos.

M. J. Eady ir L. Lockyer (2013) teigimu, strategija – tai veiksų visuma, nurodanti reikalingus išteklius, siekiant pasiekti konkretų ilgalaikį tikslą. Jie užsienio kalbų mokymo (si) procesą išskiria į tris esmines strategijas: suvokimo, kognityvinę ir atminties strategijas.

Suvokimo strategijoje gana svarbus intelektualusis nežinomų prasminių žodžių ar elementų analizavimas bei spėjimas, paieška užuominų kalboje, gestuose, mimikoje, minčių dėstymo ir loginėje sekoje (Gilakjani, 2014).

Kognityvinė strategija aprėpia kalbos struktūrizavimą – mokėjimą reikšti mintis, apjungiant pavienius prasminius komponentus į tarpusavyje susijusių komponentų visumą. Tai yra tiek žodžių apjungimas į taisyklingą sakinį, tiek sakinių jungimas į sklandžią, nuoseklią istoriją, tiek teiginių pagrindimas, o taip pat ir pašnekovo kalbos struktūrinis analizavimas bei prasmės suvokimas (Peregoy, Boyle, 2012).

Atminties strategija tai yra naujų prasminių komponentų susiejimas su žinomais komponentais; garsų, vaizdinių susiejimas su koncepcija, žodžiu; žodžių, konstrukcijų pastovus kartojimas, norint įtraukti turimą informaciją, kad ji ilgai išliktų atmintyje; judesio, fizinių veiksų panaudojimas, norint pagreitinti įsidėmėjimo procesą (Eady, Lockyer, 2013).

Visų šių trijų strategijų praktikavimas itin svarbus užsienio kalbos įsisavinimui (Sadenova ir kt., 2017).

Daugelis tyrėjų įrodė strategijų naudojimo efektyvumo validumą mokantis įvairių kalbinės veiklos rūšių: skaitymo supratimo, žodyno mokymosi ir išlaikymo, rašymo tarimo tobulinimo, klausymosi, kalbėjimo srityse (Mačianskienė, 2006). N. Godzhaeva ir kt. (2019) akcentuoja, kad mokantis užsienio kalbos ugdomi tokie kalbiniai gebėjimai, kaip skaitymas, rašymas, taip pat klausymas bei kalbėjimas. Anot A. Pareja-Lora ir kt. (2016), mokytis kurios nors užsienio kalbos, pirmiausia yra mokytis tąja kalba kalbėti. Mokyklose siekiama dviejų esminių praktinių tikslų – tai išmokti kalbėti bei skaityti programos suplanuotose ribose. Kita vertus kalbėjimas laikomas ne tik vienu mokymo tikslų, tačiau ir priemone mokytis. Mokantis kalbėti yra įtvirtinami žodžiai, gramatika, ugdomas kalbos tempas.

Pasak R. Al-Mahrooqi ir S. Troudi (2014), užsienio kalbos mokymų metu būna lavinami dviejų rūšių įgūdžiai: priėmimo bei kalbos modeliavimo. Prie priėmimo įgūdžių priskiriamas skaitymas bei klausymas, o prie kalbos modeliavimo įgūdžių – rašymas bei kalbėjimas. Tad užsienio kalbos pamokos metu, skirtingais būdais praktiškai lavinami visi minėti įgūdžiai. Prieš integruojant technologijas į mokymą, keturiems kalbos įgūdžiams: skaitymui, kalbėjimui klausymui, rašymui reikėjo keturių skirtingų pamokų planų. Tačiau dabar mokytojai gali tai lengviau įveikti „integruodami tekstinę, fonetinę ir vaizdinę įvestį“ (Garrett, 2009). S. E. Kaplina (2015) pastebėjimais, dabartinė realybė reikšmingą vietą skiria ryšiams, komunikacijai. Auga poreikis komunikuoti užsienio kalbomis. Beveik svarbiausiu užsienio kalbos mokymo (si) tikslu yra tapę komunikavimas užsienio kalba. Užsienio kalbos mokymas (sis) įgyja komunikacinį pobūdį. Dėl to, kaip teigia A. Arifah (2014), užsienio kalbos mokymo tikslu galima laikyti gebėjimo bendrauti užsienio kalba išugdymą. Komunikacijos įgūdžiai paprastai skirstomi vadovaujantis tuo, koku būdu galimas komunikavimas – sakytine arba rašytine kalba. Kai ugdoma (si) lingvistinė kompetencija būtina pažinti bei įvaldyti kalbos sandaros dėsnumus bei sukaupti žodyną, pažinti raides, garsus ir suvokti jų santykius, mokėti taisyklingai tarti, intonuoti, kirčiuoti, skirstyti sakinius semantinėmis grupėmis. Aukštesnėse klasėse mokiniai mokomi naudotis didesniais gramatikos žinytais. Mokiniais suteikiama bendrų žinių, susijusių su tos kalbos išplitimu, kalbos sistemos savitumais, taip įgyjamas bendras supratimas apie svetimos kalbos funkcionavimą. Bet lingvistinės kompetencijos ugdymas, pasak A. P. Gilakjani ir kt. (2013), nėra savitikslis, nes kompetencija skirta komunikacinei kompetencijai bei bendram lingvistiniam ir kultūriniam išsilavinimui plėtoti. Pirmenybė suteikiama raiškai ir supratimui, o struktūrų bei žodyno mokymas tiesiog tarnauja esminiam tikslui – komunikacijai.

Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose (2020) atkreipia dėmesį į tai, kad pirmosios užsienio kalbos mokymosi tikslas yra įgyti komunikacinių ir tarpkultūrinių užsienio kalbų kompetencijų, kurios leis tą kalbą naudoti įvairiose asmeninėse ir viešojo gyvenimo situacijose; ugdant socialines ir

asmenines vertybes, atvirumą pasaulio bendruomenei, kūrybiškumą, toleranciją ir gebėjimą išreikšti save užsienio kalba. Norint pasiekti užsienio kalbos mokymosi tikslą, studentai turėtų: „naudoti užsienio kalbą kaip bendravimo priemonę apsisiekti informacijai, idėjoms, nuomonėms, patirtims; lavinti kalbines kompetencijas, būtinas efektyviam bendravimui; naudoti tinkamas strategijas žodiniam ar rašytiniam tekstui, žodiniam ir rašytiniam bendravimui suprasti ir sudaryti; užsienio kalbos suvokimas kaip šalies (šalių), kurioje kalba veikia, sociokultūrinės tikrovės dalies ir tarpkultūrinio bendravimo priemonės; išmokti ir naudoti įvairius kalbos mokymosi būdus; naudoti informacines technologijas ieškant informacijos ir bendraujant užsienio kalba (Pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2020, p. 699).

V. Šatkauskienės (2008) pastebėjimais, paskutiniu dešimtmečiu ypač akcentuojamas užsienio kalbos kompetencijos svarbumas. Komunikacinis kryptingumas apjungia geriausius mokymo (si) metodų aspektus, o šio metodo svarbiausias dalykas yra toks mokinių kalbinės veiklos planavimas ir organizavimas, kuomet praktiškai visas mokymosi metas naudojamas kiekvieno mokinio individualiems bei grupiniams užsiėmimams. D. Parišauskienės ir kt. (2014) teigimu, veikla grįstas kalbos mokymasis gali skatinti ne vien vartoti kalbą, tačiau ir mąstyti, vystyti kūrybines galias. Tuo tarpu grupiniais veiksmais mokoma bendradarbiauti. Mokiniai turi patys siekti užsienio kalbos naujų žinių, plėtoti gebėjimus bei kelti savo komunikacinę kompetenciją. Komunikacinis kalbos mokymas, pasak šių autorių, dar nėra aprėpęs visų kalbos mokymo sričių. Daugelis mokytojų linkę kalbos mokyme remtis gramatikos – vertimų bei tiesioginio kalbos mokymo principu, neretai savitu jų mišiniu. Mokytojai labiau proteguoja imitacijos arba įsiminimo strategijas, o tai lengvina jų darbą, paprastina mokymosi kontroliavimą ir vertinimą; komunikacinės linkmės pasirinkimas reikalauja gerokai intensyvesnės ir mokinio ir mokytojo veiklos bei specialaus pasirengimo.

Mokytojas negali priversti mokinių tapti smalsiais ar susidomėjusiais, bet pateikęs įdomią, patrauklią mokomąją medžiagą ir mokymo metodus, gali juos sudominti bei taip skatinti mokytis (Bagdonas, Jankauskienė, 2017). Aktualų mokytojo tikslą – ne vien mokyti mokinius, tačiau ir formuoti pozityvius mokymosi motyvus, pabrėžia (Gilakjani, Sabouri, 2014). Tačiau, norėdamas pasiekti motyvuotos besimokančiųjų veiklos, mokytojas turi išsiaiškinti svarbiausius mokinių poreikius, mokymosi paskatas. Tai nėra lengva, kadangi dažniausiai besimokančiojo veiklą (elgesį) sąlygoja ne vienas, o keli tarpusavyje glaudžiai sietini motyvai; neretai sunku nustatyti pačią aktualiausią. Be to, ne visi motyvai būna įsisąmoninti (Bagdonas, Jankauskienė, 2017).

Svarbiausieji pedagoginio proceso faktoriai, turintys įtaką užsienio kalbos mokymosi kokybei: objektyvumas įvertinant mokinių žinias; mokiniams duodama mokymosi turinio kokybė; suprantamas, nuoseklus mokymosi medžiagos mokiniams pateikimas bei mokytojų mokslinė kompetencija mokomų dalykų srityje (Büyükyavuz, İnal, 2012). Į mokymosi rezultatus orientuotame mokyme vis didesnės reikšmės įgyja besimokančiojo aktyvumą skatinantys mokymo bei mokymosi būdai bei rezultatų

vertinimas. Keičiasi besimokančiojo ir mokytojo vaidmenys – mokytojas yra besimokančiojo partneris bei mokymo organizatorius, gebantis užtikrinti ir savarankiško mokymosi tikimybę ir galimybių įvairovę, nes mokinys ir pats turi prisiimti atsakingumą už savo mokymosi rezultatus (Bagdonas, Jankauskienė, 2017).

Apibendrinant galima teigti, kad strateginė užsienio kalbos (dalyko) mokymosi kompetencija yra sudedamasis komunikacinės kompetencijos komponentas, susijęs su lanksčiu ir efektyviu mokymosi ir komunikavimo strategijų naudojimu. Strategija įgalina veiksmingiausiai bei tinkamiausiai pasirinkti turimas lingvistines, pragmatines užsienio kalbos mokymo žinias. Mokiniam, taikant užsienio kalbų mokymo(si) strategijas, komunikacinę kalbos mokymąsi, geriau galima juos išmokyti užsienio kalbos.

2.2 Užsienio kalbos mokymas, taikant IKT metodus

Mokymo(si) proceso eigoje yra svarbūs metodai, kurių intencija yra padėti mokiniui organizuoti, kontroliuoti, plėsti, gilinti informacijos supratimą ir aktyviai mokytis. Tinkamai parinkti mokymo (si) metodai padeda siekti ugdymo tikslų, gerina mokytojo ir mokinio sąveiką. Dabartiniu metu akcentuojamas mokinių kompetencijų tobulinimas, sugebėjimas įgytas žinias pritaikyti praktinėje veikloje. Aktualu suvokti, koks vaidmuo moksle atitenka metodams ir kokia mokytojo pozicija bei veikla gali padėti įgyvendinti švietimo uždavinius, koks vaidmuo būtinas mokiniams (Parišauskienė ir kt., 2014, p. 164).

Mokymo metodais vadinami specifiniai ugdomojo darbo būdai mokymo eigoje. Bendriausia prasme metodą galima apibūdinti kaip teorinio ir praktinio tikrovės įtvirtinimo būdų bei operacijų visumą (Ürün, 2016). Dudeney ir Hockly (2012) teigia, kad yra 3 etapai, kuriais technologijos, būtent kompiuterio pagalba kalbų mokymasis (CALL), vystėsi mokyme. Kompiuterio pagalba kalbų mokymasis – nurodo įvairias technologijas, naudojamas kalbos mokymuisi, įskaitant kompaktinius diskus, kuriuose yra interaktyvios daugialypės terpės ir kitos kalbos pratimai, elektroninė informacinė medžiaga, tokia kaip internetiniai žodynai ir gramatikos tikrintuvai, ir elektroninis bendravimas tiksline kalba el. paštu ir tinklaraščiuose. 1 etapas yra vadinamas biheavioristinis kompiuterio pagalba kalbų mokymasis (Dudeney & Hockly, 2012). Dettori ir Lupi (2010) taip pat teigė, atsakymai pateikiami tiesiogiai ir dėmesys skiriamas pratimams, negalvojant apie kontekstą. Kompiuterio pagalba biheavioristinio naudojimo pavyzdys būtų paprasti pratimai, pavyzdžiui, mokytis žodyno, vienoje pusėje turint angliškus žodžius, kitoje – vertimą. 2 etapas yra komunikacinis kompiuterio pagalba mokymasis (Dudeney & Hockly, 2012). Dabar daugiau dėmesio buvo skiriama bendravimui per IKT. Dėl pažangesnių technologijų, tokių kaip „Web 2.0“, kompiuteris tapo labiau integruota dalimi ir dėmesys buvo skiriamas kalbos vartojimui (Dudeney & Hockly, 2012). Teigiama, kad bendravimas yra viena iš svarbių šiandieninio mokymo sričių. 3 etapas vadinamas integraciniu / integruotu kompiuterio pagalba

kalbų mokymusi (Dudeny & 8 Hockly, 2012). Didesnė prieiga prie interneto minima kaip vienas iš pagrindinių veiksnių, galinčių integruoti kompiuterio pagalba kalbų mokymusi, taigi ir IKT, į mokymą.

Mokytojas ir mokiniai turi suprasti, jog nėra vienas kalbinis dalykas nėra savitiksliis. Tad kalbos dalykai turėtų būti įtvirtinami bei kartojami komunikuojant ar imituojant komunikavimą, kalbinę medžiagą reikia pateikti kuriant situacijas, atveriančias neformalaus komunikavimo galimybes. Svarbu orientuotis į metodus, labiausiai skatinančius mokinių aktyvumą, kūrybinių galių, mąstymo ugdymą. Tai yra efektyviausi metodai kalbiniam ugdymui (Rudienė, 2005). G. Žibėnienė ir V. Indrašienė (2017) pristato XXI a. švietimo technologijas, kurios yra ypač svarbios mokyklai: kritinis mąstymas ir kūrybiškumas, mokymasis bendradarbiaujant, reflektyvus, problemų sprendimas ir technologijomis grįstas mokymasis. Įvardijami klasikiniai, ir novatoriški mokymo(si) metodai bei pritaikymo pavyzdžiai. „Pagal ugdymo procesui aktualias taikymo sritis skiriami šie mokymo ir mokymosi metodai: susipažinimo ir pasirengimo mokytis, ugdymo turinio suvokimo ir analizės, mokinių socialinio ir emocinio mokymosi gebėjimų ugdymo“ (Žibėnienė, 2017).

Tarpkultūrinei kompetencijai įtvirtinti, IKT, tokios kaip internetas, suteikia daug galimybių kalbų mokytojams. Kalbos mokymasis yra susijęs su sąveika ir bendravimu su kitomis kultūromis, o tai yra pagrindinė šiuolaikinio kalbos mokymo dalis. Be to, tai susiję su prieinamumu ir dalyvavimu tarptautiniuose klasės projektuose, vaizdo pokalbių naudojimu ir vaizdo skambučiais (Dudeny & Hockly, 2014). A. Bagdonas ir I. Jankauskienė (2017, p. 77) pažymi, kad „Šiuolaikinės švietimo paradigmos pokyčiai atsispindi užsienio kalbų mokymo ir mokymosi procesuose.“ Užsienio kalbų mokymosi efektyvinimas yra siejamas su: asmens autonomijos samprata, individualios asmeninės savybės, pedagoginės kompetencijos, veiksniai valdant švietimo įstaigą, mokymo (si) metodų naudojimas (Elsner, 2013). Mokymas naudojant IKT turi savo privalumų. Tačiau psichologiniai veiksniai, tokie kaip motyvacija ir besimokančiųjų įsitraukimas, turi reikšmės besimokančiųjų kalbos įgijimui (Young, 2003), o norint efektyviai naudoti technologijas ugdyme, reikia mokymosi motyvacijos ir savarankiškumo. Besimokantieji informacijos ieškojimui pirmiausia naudoja internetą, kuris laikomas viena paprasčiausių IKT naudojimo mokantis) būdų. Autonomiją dar labiau iškelia Jacobsas ir Farrellas (2003), kurie teigia, kad švietimas ir mokymas išgyveno paradigmos pokyčius, susijusius su kalbos mokymu, kai vienas iš pagrindinių pokyčių buvo dėmesys besimokančiųjų autonomijai. Yunus ir kt. (2013) taip pat palaiko, kad IKT yra puiki galimybė mokytojams sugebėti įvairiai pristatyti dalyką, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio mokymosi stilių.

T. Kriliuvienės (2016) teigimu, XXI a. mokyklai iškeliamas uždavinys padėti mokiniams išsiugdyti tiek bendrąsias, tiek dalykines kompetencijas. Tai, kad bendrojo ugdymo medžiaga programose pateikiama ganėtinai reglamentuotai bei išlaikoma įprasta dalykinė sistema, yra akivaizdu, jog pati dalykų medžiaga nėra savitiksli, jog ji turi padėti besimokantiems ugdytis bendras kompetencijas. Mokymo įstaigoms būtina mokinius mokyti gyventi greitai besikeičiančioje tikrovėje,

dėl to informacinis raštingumas mokiniams ir mokytojams tampa beveik svarbiausiu tikslu. Pasak A. Pareja-Lora ir kt. (2016), technologijų suteikiamų galimybių naudojimas užsienio kalbos mokyme besiformuojančioje žinių visuomenėje tampa ypatingai aktualus.

Kalbų mokymasis, panaudojant kompiuterį – plačiai pasaulyje žinomas dalykas. Tai naujas požiūris į užsienio kalbų mokymą ir mokymąsi, kai kompiuterinės technologijos gali padėti įvertinti pristatymą, mokymą ir įgytą medžiagą. Išvados apie kalbų mokymą naudojant IKT teigia, kad integruojant kompiuterius į švietimą studentai geriau supranta, ko mokoma, ir tai, koku greičiu studentai gali pasiekti reikiama informaciją (Yunus ir kt., 2010).

Kai atsirado vaizdo projektorius ir internetas, paplito užsienio kalbų mokymas (sis) naudojant kompiuterį. Įvairūs mokymo (si) medžiagos šaltiniai gaunami iš interneto, parodo besikeičiantį mokymąsi (Parišauskienė ir kt., 2014). Kiekvienas technologinis poslinkis, kiekviena nauja šiuolaikiška programine įranga arba modernūs įrengimai – tai iškilę nauji iššūkiai mokytojams, siekiant pagerinti mokymą bei mokymosi rezultatus. Šiam tikslui panaudotinos kompiuterinės galimybės labai didelės (Liuolienė ir kt., 2006).

N. Mačianskienė ir kt. (2012, p. 51) nurodo šias IKT galimybes gerinti dalyko bei kalbos mokymosi kokybę:

- „Autentiškų šaltinių anglų / prancūzų / vokiečių k. naudojimas,
- Užduočių ir mokymo proceso įvairinimas (gabiems vaikams, žemesnio išsilavinimo mokiniams ir kt.),
- Mokymosi savarankišku būdu organizavimas ir savarankiško mokymosi skatinimas (interaktyvios užduotys, internetinių šaltinių analizė ir t.t.),
- Galimybė pasirinkti mokymosi tempą,
- Kūrybinio komandinio mokymosi organizavimas: mokiniai –tyrėjai,
- Galimybė rengti bendrus projektus su kitų mokyklų, kitų miestų, kitų šalių bendraamžiais,
- Galimybė plėtoti ne hierarchija, o bendradarbiavimu pagrįstus mokinių-mokytojų santykius“.

R. Al-Mahrooqi ir S. Troudi (2014) išskiria šiuos IKT taikymo užsienio kalbos pamokose privalumus:

- suteikia galimybę tobulinti pamokos bei mokymosi veiklos programas;
- kurti produktyvesnį, efektyvesnį mokymosi procesą bei lanksčiau juo vadovautis;

- sudominti mokinius bei stiprinti jų užsienio kalbos mokymosi stimulą, efektyviau mokytis, norint pasiekti iškeltus tikslus.

Galima sakyti, kad informacinių technologijų pagalba galima ne tik ugdyti informacinius mokinių įgūdžius, bet tai itin reikalinga ir naudinga ir užsienio kalbų mokymui (si). Tinkamai ir tikslingai naudojantis įvairiausiomis internetinėmis programomis užsienio kalbų mokymas (sis) tampa patrauklesniu besimokantiejiems, o mokytojams sudaro galimybę užsienio kalbos pamokas iš tradicinių pakeisti į daug įdomesnes ir kokybiškesnes.

S. D. Shyamlee ir M. Phil (2012) akcentuoja, jog tradicinis užsienio kalbos mokymas dėl informacinių technologijų naudojimo keičiasi drastiškai. Technologijos suteikia nemažai galimybių ir prieinamumo prie didžiulio informacijos kiekio, dėl kurių mokymas (sis) tampa kur kas įdomesnis, o patį mokymo procesą padaro našesniu.

I. Rozgienė ir kt. (2008) pastebėjimais, IKT naudojimas, mokant mokinius kalbą, itin stipriai padidino išteklių, užduočių ir metodų įvairovę. Technologijomis grįsti kalbos mokymo (si) būdai pateikia naujų tobulėjimo galimybių. IKT atsiradimas bei paplitimas įprastą mokymą pavertė gerokai kitokiu procesu, pasižyminčiu tokiais elementais, kaip konsultacija, patarimas arba kalbos mokymo (si) proceso palengvinimas. IKT siūlomų priemonių kiekis švietimui, ypač mokant bei mokantis užsienio kalbą, ganėtinai platus bei nuolatos plečiasi.

Anot T. Kriliuvienės (2016), XXI a. mokiniai turi būti kūrybiški, inovatyvūs, bendraujantys ir bendradarbiaujantys, turi mokėti kritiškai mąstyti bei spręsti realiai atsiradusias problemas. Todėl mokytojams labai svarbu suprasti, kad jų mokiniai mokosi ne tik klasėje, bet ir visur bei visada. Mobilieji įrenginiai - kompiuteriai, planšetiniai kompiuteriai, išmanieji telefonai - ir jų prieinamumas visą parą taip pat keičia mokytojo vaidmenį mokymo procese. Užsienio kalbų mokytojai turi unikalią galimybę integruoti IT į mokymo procesą, tačiau visada prisiminkite, kad naujos kartos el. mokymosi aplinka labai skiriasi nuo tradicinės mokymosi aplinkos. Studentų gebėjimus ir kompetencijas formuoja socialiniai tinklai, galimybė dalyvauti kooperatinėse grupėse ir kurti savo el. pašta. Dauguma studentų turi savo elektroninio pašto dėžutes, bendrauja ir elektroniniu paštu. Kai mokymo procesas pereina į „debesį“, ypač svarbu, kad mokytojai tinkamai vadovautų mokiniams.

N. Mačianskienė ir kt. (2012, p. 50) yra pateikę šį IKT formų gausumą šiuolaikiniame mokyme:

- „Internetinės mokymo išteklių svetainės (LONGMAN);
- Internetiniai autentiškų tekstų tinklapiai (BBC);
- Interaktyvioji medžiaga kompaktiniuose diskuose;
- Virtualios mokymo/si aplinkos (MOODLE);
- Virtualios informacijos erdvės (WIKI);

- Internetiniai dienoraščiai (BLOG);
- Internetiniai žodynai, enciklopedijos (CAMBRIDGE DICTIONARY ONLINE);
- Elektroninės komunikavimo priemonės (SKYPE);
- Interaktyvios mokymo lentos;
- Kompiuterių programų naudojimas užsiėmimų metu (PowerPoint pristatymai);
- Socialiniai tinklai (FACEBOOK)“.

Sukūrę tinklaraštį mokytojams galite pasinaudoti daugeliu šiuolaikinių mokymo metodų (Mačianskienė, 2012):

- Tekstų skaitymo ir analizės internete organizavimas moksleiviams;
- Pateikti mokiniams papildomą medžiagą (garso ir vaizdo įrašus, nuotraukas, lenteles ir kt.);
- Nustatyti svarbias svetaines, kuriose mokiniai galėtų rasti svarbios informacijos;
- Duoti nurodymus, skirti užduotis;
- Organizuoti praktinius, kūrybinius rašinius (visai klasei);
- Rengti mokinių forumus;
- Teikti grįžtamąjį ryšį, skatinti savigarbą, besimokančiųjų palaikymą;
- Organizuoti projekto veiklas, pateikti dokumentus, susijusius su būsima veikla;
- Eksperimentuoti ir rasti daugiau tinklaraščių naudojimo būdų.

Wiki pagalba galėsite:

- Įgyvendinti moksleivių kūrybinius projektus;
- Leisti mokiniams redaguoti ir pridėti tekstą kartu;
- Renkant duomenis organizuoti komandinį darbą;
- Organizuoti diskusijas;
- Sukurti jaukią bendradarbiavimo atmosferą, stiprinti komandinio darbo įgūdžius;
- Stebėti savo moksleivius, kurie kartu kuria tekstą, pasiekia užduoties ir projekto užduočių tikslą naudodami IRT.

Interneto paieškos yra mokslinių tyrimų veikla, pagal kurią mokiniai, naudodamiesi internetiniais šaltiniais, turi rinkti informaciją apie konkretų reiškinį, temą autentiška kalba.

G. Žibėnienė ir v. Indrašienė (2017) teigia, kad technologija yra gamybos procesų įgyvendinimo būdų ir priemonių visuma, galima daryti išvadą, kad ugdymo procesas visada grindžiamas viena ar kita technologija. Terminas „technologija“ vartojamas apibūdinti formą, metodą ar techniką. Mokslinėje

literatūroje (Ross, Morrison, Lowther, 2010, cituojama iš Žibėnienės, Indrašienė, 2017, p. 61) švietimo technologijos apibrėžiamos kaip veiksmų sistema, kuriai būdinga novatoriškų mokymo formų ir metodų kompozicija, mokymo turinio reguliavimas naudojant ir derinant techninius ir žmogiškuosius išteklius. Ypač akcentuojami (Anderson, 2005, op. cit. Žibėnienė, Indrašienė, 2017, p. 61) taikymo metodai, kuriems informacinės ir komunikacinės technologijos yra būtinos.

G. Žibėnienė ir v. Indrašienė (2017) suskirsto metodus pagal šiandieninei mokyklai svarbias sritis:

- Mokymosi ir pasirengimo mokymuisi metodai
- Pasirengimo mokytis metodai
- Ugdymo turinio suvokimo ir analizės metodai
- Moksleivių socialinių ir emocinių mokymosi gebėjimų ugdymo metodai.

Kai kurie iš minėtų metodų, priklausantys vienai grupei, gali būti sėkmingai naudojami kitiems pedagoginės veiklos tikslams pasiekti. Taikydami „Mūsų panašumai ir skirtumai“ požiūrį į mokymąsi ir pasirengimą mokymuisi, moksleiviai, dirbdami grupėse, turi rasti kuo daugiau panašumų ir skirtumų per sutartą laiką, tačiau nenurodyti, ko ieškoti. Pasitelkiant debesiją, Google Docs ar panašius tinklapius galima atlikti šį metoda kompiuterio, planšečių pagalba. Pasirengimas mokytis „Piešimas“ padeda mokiniams susikaupti, lavina gebėjimą tiksliai apibūdinti, išklaudyti, pastebėti ir pateikti detales. Dirbdami dviese, mokiniai turi žinoti savo poreikius ir į juos atsižvelgti, valdyti emocijas (jei piešti nepavyksta), mokytis kantrybės. „Kas tai buvo?“ tai padeda susikaupti ir prisiminti naujausius įvykius. Šis metodas atkreipia studentų dėmesį į detales ir pojūčius. Suprasti mokymo programą ir analizės metodus, tokius kaip skaidrių meditacija, mokiniai gali sutelkti dėmesį į svarbius temos akcentus ir aspektus. Vaizdo ir garso derinys padeda geriau suvokti objektą. Moksleiviai turi galimybę apmąstyti savo asmeninę patirtį, susijusią su tema. „Pažymėdami tekstą“, mokiniai taip pat išmoksta suprasti teksto esmę, sutelkti dėmesį į aktualiausias teksto dalis ir jas surasti, pateikti pavyzdžių dirbdami su tekstu ir pažymėdami svarbiausias jo vietas. Tikslas – prisiminti informaciją, pažinti objekto esmę ir jam būdingus bruožus. Šis metodas gali būti pasitelktas Powerpoint ar panašių į ją programų pagalba. Metodo tikslas. Sąvokų žemėlapis yra metodinė priemonė, kuri vizualiai parodo sąsajas tarp studento sąvokų. Sąvokų žemėlapio tikslas yra suprasti sąvokų prasmę ir nustatyti hierarchinius santykius. Sukurdami „sąvokų žemėlapi“, mokiniai nustato pagrindines sąvokas ir terminus, schematiškai sutvarko ir sukuria prasmingus ryšius tarp informacijos. Moksleiviai turi galimybę rasti analogijų ir savarankiškai konstruoti žinias, remdamiesi savo patirtimi. Šis metodas tinkamas užsienio kalbų mokymui išsiaiškinti sąvokas, mokytis žodyno. Mokinių socialinių ir emocinių mokymosi gebėjimų ugdymo metodai, pavyzdžiui, „pareiškimų patvirtinimo struktūra“, moko mokinius kritiškai skaityti tekstą, kuris gali atspindėti įvairias perspektyvas, nuomones ar teorijas. Jie išmoksta atpažinti autoriaus požiūrį į tai, ką nori pasakyti tiesiogiai ar netiesiogiai. Šie įgūdžiai yra labai svarbūs ne tik kritiniam mąstymui, bet ir

tobulinant lietuvių ir užsienio kalbų žinias (pvz., skaitymo supratimas). Tikslas yra lavinti mokinių skaitymo ir kritinio mąstymo gebėjimus, kad išmoktų vertinti informaciją įvairiais aspektais (Žibėnienė, Indrašienė 2017).

Pagrindinis ugdymo technologijos, grindžiamos šiuolaikinėmis informacinės technikos priemonėmis, ypatumas – ugdomoji sąveika pasitelkiant technines priemones. Visi šie metodai atitinka šiuolaikinės didaktikos kryptis, dabar yra tinkami mokymo(si) metodai, orientuoti į mokymąsi, bendravimą ir bendradarbiavimą, kritinį mąstymą, kūrybiškumą, problemų sprendimą, įsivertinimą ir kt. (Žibėnienė, Indrašienė 2017).

Medijų panaudojimas užsienio kalbų pamokose sudaro galimybę:

- „mokiniam priprasti prie autentiškos kalbos;
- neatskirti kalbos nuo kultūrinio konteksto;
- vartoti išmoktą kalbą – aptariant, kuriant“ (Jančiauskaitė, 2016, p. 94).

Siekiant ugdyti visapusišką mokinių medijų bei informacinį raštingumą, turėtų būti nepamiršta, jog svarbu ne vien mokymui panaudoti medijas, tačiau taip pat mokyti apie medijas ir informaciją. J. Díaz-Corralejо ir kt. (2008) teigimu, technologijų naudojimas užsienio kalbos mokymo (si) reikmėms gali žymiai padidinti mokymo (si) proceso efektyvumą, jeigu be kitų reikiamų gebėjimų galima tikslingai jas valdyti, koordinuojant medžiagas ir laiką.

Apibendrinant galima teigti, kad užsienio kalbos mokėjimas dabartiniame informacinių technologijų bei žinių visuomenės formavimo amžiuje laikoma visuotinai pripažinta būtinybe. IKT panaudojimas užsienio kalbos mokymo (si) procese yra naudinga ir efektyvi priemonė. Tinkamai parinkti mokymo (si) metodai padeda siekti ugdymo tikslų, gerina mokytojo ir mokinio tarpusavio ryšį. Su naujausių technologijų pagalba mokymo procesas keičiasi bei tobulėja nuolat. Jų pagalba užsienio kalbos pamokos kokybė gerokai pagerėja, kadangi, taikant naujas technologijas mokinių mokymui, jie produktyviau bei efektyviau mokosi pamokos metu. Mokomųjų programų gausumas ir jų panaudojimas užsienio kalbos pamokose mokytojams suteikia plačias galimybes tobulėti, gerinti kompetencijas, mokiniams sužadinas didesnis mokymosi motyvas.

2.3 Užsienio kalbos mokytojų edukacinių kompetencijų svarba, siekiant didesnių galimybių pamokose naudoti IKT

Vykstant nuolatiniam edukacinių technologijų kitimui, mokytojo pagrindinės kompetencijos tampa itin svarbios, o atsirandančios vis naujesnės edukacinės technologijos, mokytojus turėtų skatinti

tobulinti turimas žinias (Išman, 2012). Edukacinių technologijų plėtotė daro tiesioginį poveikį mokytojams, keičia mokymo aplinkas, keičia atžvilgį į mokinių mokymą ir savo pačių kompetenciją.

V. Brazdeikis (2009, p. 60) pabrėžia, jog skirtinga mokytojo IKT kompetencija yra reikalinga ir atskirais IKT diegimo tarpsniais: „1) Mokytojo IKT raštingumo kompetencijos yra svarbios įgyvendinimo etape; 2) taikymo etape papildomai svarbi tampa dalis integruotų IKT edukacinių kompetencijų - IKT priemonių naudojimo kompetencija, kuri leidžia pedagogui sėkmingai naudoti IKT tradiciniame pedagoginiame procese; 3) integracijos etape tampa svarbi dar viena integruotų IKT ugdymo kompetencijų dalis - IRT programos vadybinė kompetencija, leidžianti organizuoti tinklo veiklą; 4) transformacijos etape yra svarbus holistinis mokytojo IKT kompetencijų lygis, kuris išreiškiamas gerai žinant visas savybes ir gebėjimą apibendrinti jų IKT programas, išvalgą apie sisteminius pokyčius, skleidžiant savo patirtį kitiems, kuriant naujas veiklas“. Pagal K. Stankevičienę ir O. Monkevičienę (2008), edukacinę mokytojo kompetenciją galima suprasti kaip gebėjimą: suprasti moksleivius, jų poreikius ir lūkesčius, švietimo, socialinio ir psichologinio vystymosi veiksnius bei mokymosi aplinką; vertinti ir prognozuoti mokinių pasiekimus, suteikti išteklių esamoms problemoms spręsti ir teikti paramą; mokėti išvelgti edukacinių idėjų ir novatoriškų mokymo technologijų praktinę vertę, taikymo galimybes; pertvarkyti įgytas žinias, remiantis konkrečia ugdymo filosofija, tikslais, ugdymo programų reikalavimais; atsižvelgti į skirtingus studentų poreikius, stilių ir mokymosi galimybes; mokymo turinio, priemonių, metodų suvienodinimas, siekiant parengti ir įgyvendinti konkrečią mokymo programą, sukuriant palankią mokymo aplinką. Į aukštą kvalifikacijos kategoriją pretenduojantis mokytojas pats turėtų kurti mokymo(si) metodus (Žibėnienė, Indrašienė, 2017). Reaguojant į švietimo aktualijas, įgyvendinant strateginius mokyklos ir švietimo politikos tikslus, numatomos tinkamos mokymo (si) metodų taikymo kryptys. Būtina, kad mokytojas pedagoginį darbą derintų su mokyklos švietimo politika.

V. Bijeikienė ir kt. (2012) pažymi, kad tarp įvairių integruotojo dalyko bei kalbos mokymosi mokytojams būtinų kompetencijų reikšmingą vietą užima sugebėjimas naudoti aktyvius inovatyviomis technologijomis pagrįstus metodus. Tai atveria nepamainomą formų ir turinio įvairumą: pradedant interaktyviųjų mokymo lentų ar kompiuterinių programų pamokose naudojimu bei baigiant mokymo šaltinių, autentiškų tekstų, interneto svetainių, tinklapių, interneto dienoraščių, virtualiųjų mokymo (si) aplinkų, enciklopedijų, žodynų, elektroninių komunikavimo priemonių panaudojimu.

H. Keser ir kt. (2012) požiūriu, modernios technologijos suteikia geresnę galimybę mokytis, tačiau pagerėjimas pastebimas tik tada, kuomet jas naudoja kompetentingi, kvalifikuoti mokytojai tinkamoje aplinkoje, tinkamu būdu bei tinkamu laiku. Svarbu yra ne tik, jog mokytojas geba taikyti IT priemones, aktualu, kaip jis naudoja jas mokymo procese. Dėl to turėtų būti atkreiptas dėmesys į mokytojo edukacinę IKT taikymo kompetenciją. V. Jakštienės (2012) teigimu, mokslininkai, tiriantys mokytojų kompetencijos tobulinimo aspektus, padedančius edukacinėje veikloje taikyti IKT, pabrėžia,

kad mokytojui neužtenka turėti vien technologinių žinių bei gebėjimų, o ypatingai svarbūs yra edukaciniai IKT naudojimo mokinių mokymo (si) procese įgūdžiai.

Mokytojams, siekiantiems veiksmingai mokymo (si) procese integruoti bei naudoti IKT, derėtų įdiegti tokias mokymo (si) programas, kuriose būtų įtrauktos strategijos ir metodai, skirti integruoti IKT, jog būtų maksimalizuotas mokymo įstaigose mokinių mokymas (sis). Mokytojai turėtų įtraukti iniciatyvių bei reaguojančių strategijų taikymą, jog vadovautų bei palengvintų mokinių mokymą (si), prisidėti prie mokinių mokymo (si) su IKT sukurtosios papildomos vertės, jog galėtų remti jų aktyvų įsitraukimą į mokymąsi (Dagienė ir kt., 2008). Pasant to, jog IKT integruojant į mokinių mokymo (si) procesą ypač svarbu yra išmanyti integralią ir bazinę IKT kompetencijas, teigtina, kad būdas, kuriuo šios technologijos taikomos mokymo (si) procese, tiesiog yra veikiamas ir mokytojo žinių, susijusių su mokymo dalyku, ir žinių, susijusių su IKT galimybėmis (Gilakjani, 2017). Visgi atlikti tyrimai atskleidžia, jog technologijos vystosi žymiai sparčiau kaip specialistai, dirbantys pedagoginį darbą, suspėja jas įsisavinti. Dėl to daugumai pedagogų trūksta žinojimo, kaip naudoti šiuolaikines IKT, kokios yra jų galimybės, palengvinančios mokymo (si) procesą, trūksta išmanymo kaip mokymą (si) padaryti įdomesnę bei efektyvesnę (Parvin, Salam, 2015). Dėl tokios priežasties, pedagogai IKT labai dažnai naudoja kaip vieną informacinių priemonių tik vaizdumui, bet ne mokymo integravimui, diferencijavimui (Švietimo problemos analizė, 2010). Mokslinių darbų analizės ir tyrinėjimų duomenys rodo, jog IKT taikymas edukacinėje veikloje yra ne vien naujos galimybės, bet ir iššūkis mokytojams. Itin svarbu mokytojams kelti IKT kompetenciją, lesiančią veiksmingai, efektyviai taikyti IKT, jog būtų pasiekti konkretūs edukaciniai tikslai.

Mokytojas, mokantis mokinius turi mokytis pats, turi kelti kvalifikaciją, dalyvauti kvalifikacijos rengiamuose seminaruose užsienyje, mokėti keletą užsienio kalbų, gebėti naudotis ir taikyti pamokose IKT. Mokytojams svarbu išsiaiškinti ir užsienio kalbų gebėjimų padėtį mokymosi įstaigoje, mokėti atlikti situacijos, motyvacijos, kompetencijų, gebėjimų lyginamąją analizę, tai pat nustatyti, kaip realioji būklė koreliuoja su esamais dokumentais, kurie reglamentuoja mokymosi perspektyvą, kalbų mokėjimą (Fischer, 2014; Klippel, 2016).

Valstybinės 2013–2022 m. švietimo strategijos tikslas - pasiekti tokį pedagoginės aplinkos lygį, kad dauguma jų būtų atspindintys, nuolat tobulėjantys ir efektyvūs profesionalūs mokytojai ir dėstytojai. Taip pat siekiama stiprinti motyvaciją, suteikiant mokytojams ir dėstytojams galimybę nuolat tobulinti savo kvalifikaciją, plečiant jų kultūrinį akiratį, didinant žinias apie šiuolaikines technologijas, didžiausią dėmesį skiriant kūrybiškumui, pilietiškumui, lyderystei, verslumui ir atrandant platesnį pedagoginių funkcijų spektrą.

Mokytojai turi pastoviai tobulinti kvalifikaciją ir kompetenciją vienoje arba kitoje informacinių komunikacijų technologijų srityje, jog sėkmingai gebėtų jas integruoti į mokinių mokymo (si) procesą. Bet tobulėjimui ne visuomet yra pakankamos galimybės arba netgi patiems mokytojams stinga

motyvacijos tobulėti. T. Sabaliauskas ir kt. (2008) vykdytame tyrime yra nustatę, jog mokytojams vis tik dar trūksta kompetencijos, naudojant informacines komunikacines technologijas pamokose, nes 40 proc. apklaustų mokytojų teigė, jog tik patenkinamai moka naudotis projektoriumi.

Pasak G. Kvietkauskienės (2008), mokytojas nuolatos turi jausti ne vien kolegų, tačiau ir įstaigos vadovo pagalbą. Dėl to privalu rasti būdų, leidžiančių mokytojui kokybiškai, produktyviai dirbti. Teikiamos galimybės, suteikiančios erdvės kūrybiškam mokytojo ir vadovo bendradarbiavimui:

- pagalba formuojant edukacinę aplinką, kuri būtų tinkama produktyviam ir net disciplinuotam mokymui (si);
- efektyvus vidaus audito gautų rezultatų panaudojimas mokymo kokybei tobulinti, profesiniam tobulėjimui, bendruomenei telkti; žinoma, itin svarbu, jog būtų suprasta, kad auditas yra patikrinimo, savianalizės, įsivertinimo priemonė, o ne tikslas;
- pastovus mokytojų edukacinės kompetencijos plėtojimas;
- mokytojų žinių, motyvacijos kėlimas;
- aiškių bei visiems žinomų darbinės veiklos standartų nustatymas;
- mokytojų darbo progreso (kaip ir mokinių mokymosi rezultatų pasiekimų) siekis;
- mokytojų darbo progreso matymas.

IKT tai ne vien pajvairinimas pamokų mokiniams, tačiau ir didelis iššūkis mokytojams mokėti veiksmingai jas panaudoti bei gauti kokybiškus, gerus rezultatus. Šių technologijų naudojimas pareikalauja nemažai dėmesio besimokantiems jomis naudotis (Pareja-Lora ir kt., 2016). „Naujosios technologijos yra ne tik techninės priemonės, bet ir intelektualiniai sprendimai, kurie ne tik suteikia galimybę naujai, moderniai ir interaktyviai perteikti mokymo turinį, bet ir kelia naujų iššūkių mokytojui“ (Dudaitė, Prakapas (2015), cit. iš Žibėnienė, Indrašienė, 2017, p. 130). J. Dudaitė, R. Prakapas (2015) teigia, kad mokytojai pripažįsta, kad kartais pasimeta dirbdami su interaktyviomis priemonėmis, nes darbas yra sudėtingesnis ir kvalifikuotesnis, mokytojams trūksta reikiamų įgūdžių, o dirbant su naujomis technologijomis reikia daugiau įgūdžių. Švietimo sistema suinteresuota kokybišku mokinių mokymu mokyklose ir jose dirbančių specialistų kompetencija ir kvalifikacija. IKT naudojimas kai kuriems nėra lengvai įsisavinimas procesas, ir daliai mokytojų tai yra iššūkis. Dėl to švietimo sistema turi sudaryti galimybę mokytojams tobulėti, tobulinti kompetencijas bei sudaryti sąlygas tobulėjimui, jog mokytojai gebėtų valdyti IKT kasdieniniame mokymo procese.

C. Patel (2013) akcentuoja, kad vienas didžiausių barjerų informacinių komunikacinių technologijų taikymo plėtotei yra mokytojų kompetencijos stoka. Tik keletas Europos sąjungos valstybių šiuo metu įgyvendinusios mokymų bei pagalbos sistemas, susijusias su IKT priemonių naudojimu

mokymuose. IKT projektų ir mokytojų pagalbos tinklą turi šios valstybės: Norvegija, Danija, Estija ir Ispanija. Naudojant IKT priemones, mokytojų vaidmuo bei žinios ypatingai svarbios: reikalinga Europos valstybių strategija IKT naudojimo klausimais, reikalingi vieningą politiką ir paramą teikiančių mokytojams centrai. Jie turėtų suteikti mokytojams žinių, kaip tikslingai ir tinkamai būtų galima pasirinkti edukacines informacines komunikacines technologijas, pasiruošti jų taikymui pamokose bei sėkmingai integruoti šiomis technologijomis grįstas ugdymo užduotis į mokymo (si) procesą.

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra vertina mokyklų darbą ir veiklą, skatindama mokyklas tobulėti, kad būtų pasiekta geresnė švietimo kokybė ir geresni mokinių rezultatai. Vertinimo mokykloje metu daugiausiai dėmesio skiriama ugdymo proceso stebėjimui.

Apibendrinant galima teigti, jog IKT raštingumas daugiau orientuotas į gebėjimus ir žinias naudoti IKT. Norint sėkmingų šių technologijų naudojimo rezultatų užsienio kalbos pamokose, kuomet galimos nestandartinės bei nelengvai nuspėjamos situacijos, kurios reikalauja veiksmingų ir savalaikių IKT sprendimų, itin reikalinga IKT išmanymo ir naudojimo kompetencija. Edukacinės kompetencijos reikalingos pastebėti edukacinių idėjų bei inovatyvių mokymo technologijų praktinį vertingumą, taikymo galimybes, individualizuoti mokymą, derinti turinį su programomis, kurti mokymuisi palankią aplinką. Be nuolatinio mokytojų tobulėjimo nebus pasiekti norimi mokymo rezultatai. Mokytojų tobulėjimui turi būti skiriamas didelis dėmesys. Jei mokytojai nėra komunikabilūs naujovėms, neatnaujinami jų mokymo metodai ir nesidomima pokyčiais, tuomet jie tampa neinformatyvūs ir neįdomūs savo mokiniams. Dėl to šiuolaikiniam mokytojui būtina būti suinteresuotam nuolat tobulėti bei tapti nuolat kintančios aplinkos valdytoju, jog mokymo procesas būtų ne vien privalomas, bet taptų ir kokybiškas bei efektyvus.

3. PROGIMNAZIJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYTOJŲ GALIMYBIŲ TAIKYTI EDUKACINES TECHNOLOGIJAS PAMOKOSE EMPIRINIS TYRIMAS

3.1 Empirinio tyrimo metodologija

Pagal B. Bitiną ir kt. (2008), kiekybinis tyrimas laikomas tokiu empiriniu tyrimu, kuomet duomenys pateikiami skaičiais, tai yra kiekybine išraiška. Kiekybinis tyrimas priskiriamas prie pozityvesnio tyrimo, nes svarbu aprašyti visa tai, kas yra realu bei objektyvu, ir mėginti tai paaiškinti. Kitaip sakant, būna tiriama tai, kas yra, o ne tai, ko norima, kad būtų. Šis metodas dažniausiai naudojamas dėl savo paprastumo bei nesudėtingumo (Kardelis, 2016). Apklauso metodas patogus tuo, kad savarankiškai pildydamas klausimyną respondentas gali pasirinkti pildymo laiką ir vietą, pildymo greitį, nuoširdžiau atsakyti į klausimus. Pasak Bekešienės (2015), apklausa yra dažniausiai naudojama, nes šio metodo dėka per trumpą laiką galima apklausti respondentus iš reprezentatyvios apklaustos populiacijos imties, šis metodas yra lengvai formalizuojamas ir palengvina surinktų duomenų analizę.

Tyrimo duomenų rinkimo metodas. Anketinės apklausos metodas laikomas vienu populiariausių sociologinės informacijos rinkimo būdų, kuris, pasak K. Kardelio (2016), sąlygoja nuodugnų duomenų patikrinimą bei statistinių reiškinių interpretaciją, o jo patikimumą užtikrina pakankamas atrankos dydis. Atliekant apklausą galima ne tik surinkti konkrečią, patikimą informaciją iš daugelio respondentų, bet ir nustatyti jų žinias, nuomonę ir požiūrį į analizuojamą klausimą (Padma Nanthagopal, Sukanesh, 2012). Tai, kad šio tyrimo tikslas yra nustatyti užsienio kalbų mokytojų gebėjimus ikimokyklinėse mokyklose pritaikyti švietimo technologijas klasėje, būtent apklausa, yra tinkamiausias būdas šiam tikslui pasiekti.

Tyrimo instrumentas. Remiantis išanalizuotais moksliniais šaltiniais, parengtas tyrimo instrumentas – anketa. Empirinio tyrimo metu buvo naudojamas Q tipo duomenų rinkimo metodas (anoniminis klausimynas). Anketos klausimai buvo perkelti į apklausa.lt elektroninės apklausos aplinką (žr. ... priedą). Anketa parengta pagal numatytus konkrečiai suformuluotus klausimus su atsakymų formuluotėmis bei griežtai nustatyta klausimų pateikimo seka. Jos paskirtis surinkti tyrimo duomenis. Anketa parengta progimnazijų užsienio kalbų pedagogams. Anketos patalpintos internetiniame tinklapyje: <https://apklausa.lt/f/edukaciniu-technologiju-galimybes-pamokose-vf4vw7w.fullpage>.

1 lentelė. Tyrimo instrumento pagrindimas

Galimybių integruoti edukacines technologijas į ugdymo procesą alternatyvos	Skirsnis „Edukacinių technologijų įtraukimas į mokymo procesą“	Jucevičienė ir V. Brazdeikis, 2003; Keser ir kt., 2012.
Konkrečios priemonės, kurių pagrindų būtų galima integruoti edukacines technologijas į ugdymo procesą	Skirsnis „Šiuolaikinės edukacinių technologijų priemonės mokinių mokyme“	Bakanovienė ir kt., 2008; Dagienė ir kt., 2008; Turel, 2014.
Mokytojų požiūris į edukacinių technologijų panaudojimą ugdymo procese	Skirsnis „Užsienio kalbos mokymas, taikant IKT metodus“	Ūrūn, 2016; Rudienė, 2005; Kriliuvienė, 2016.
Edukacinių technologijų panaudojimo užsienio kalbos mokymosi procese galimybės ir perspektyvos	Skirsnis „Užsienio kalbos mokymas, taikant IKT metodus“	Gilakjani, 2017; Parvin, Salam, 2015; Fischer, 2014; Klippel, 2016

Progimnazija, pasak L. Žukauskienės ir A. Macijauskienės (2020), „turi atitikti šiuolaikinės ugdymo įstaigos reikalavimus, susitelkti ties veiklos valdymo veiksmingumu, siekiant ugdymo kokybės, gerinant mokinių mokymosi pasiekimus, kuriant palankią socialinę ir kultūrinę mokymosi aplinką. 2015 metais Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra (NMVA) paskelbė mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo duomenis (2015), kurie parodė, kad progimnazijos veiklos kokybė, pridėtinė vertė ir mokinių pasiekimai yra vieni geriausių, palyginti su kitų tipų mokyklomis (pradinėmis mokyklomis), atotrūkis tarp šių mokyklų yra susijęs su socialine, ekonomine ir kultūrine mokinių aplinka (Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybė, NMVA metinis pranešimas, 2015). Progimnazija gali ir turi prisidėti prie naujos mokyklos valdymo kultūros formavimo“. Todėl empiriniu tyrimu siekiama nustatyti progimnazijų užsienio kalbų mokytojų edukacinių technologijų panaudojimą bei galimybes pamokose. Norint atskleisti edukacinių technologijų panaudojimą bei galimybes mokant(is) užsienio kalbos, pasirinktas empirinio tyrimo metodas – anketinė apklausa.

Anketoje progimnazijų mokytojams pateikta viso 24 klausimai. Tarp jų 18 uždarų klausimų yra susiję su mokytojų edukacinėmis technologinėmis galimybėmis, tinkamų aktyvaus mokymo metodų taikymu dėstomo dalyko pamokose ir mokytojų požiūriu į tokio ugdymo proceso įtaką tam tikriems

veiksniams. Šie klausimai sudaryti dviejų tipų, tai: 3 klausimai su atsakymų variantais; 15 klausimų su teiginiais, kuriuos reikėjo įvertinti. Į pateiktus teiginius reikėjo atsakyti, naudojant Likert matavimo skalę, pasireikant 1 iš 5 vertinimą: į 3 pateiktus teiginius reikėjo atsakyti Labai dažnai, Dažnai, Retai, Labai retai ar Nenaudoju; į kitus 3 klausimus reikėjo atsakyti Visiškai sutinku, Sutinku, Nežinau, Nesutinku ar Visiškai nesutinku; į dar kitus 9 klausimus – Visiškai pritariu, Pritariu, Nežinau, Nepritariu, ar Visiškai nepritariu. Pradžioje pagrindinėje dalyje pateikiami klausimai apie mokytojų ugdymo technologines galimybes, tinkamų aktyvaus mokymo metodų naudojimą dėstomo dalyko pamokose ir mokytojų požiūrį į tokio ugdymo proceso įtaką tam tikriems veiksniams. Paskutinėje dalyje pateikiami klausimai, kuriais siekiama gauti demografinius duomenis apie respondentus (lytis, amžius, kvalifikacijos kategorija, darbo patirtis mokykloje). Visi klausimai anketoje sudėlioti taip, jog būtų nuoseklūs, atspindėtų mokslinės problemos klausimus ir tyrimo tikslą. Tokiu pasirinkimu yra galimybė gauti kuo tikslesnį vertinimą, kadangi tai padeda labiau apklausiamiesiems susitelkti į klausiamą veiksnį bei jo svarbumą. Anketos pabaigoje pateikiami 6 klausimai, kuriais siekiama gauti demografinius duomenis apie respondentus (lytį, amžių, išsilavinimą, kvalifikacinę kategoriją, pedagoginį stažą ir mokomas klases).

Tyrimo imtis. Imties dydis yra gana svarbus veiksnys nustatant statistinį tikslumą, kuriuo vertinamos populiacijos charakteristikos. Kadangi Lietuvos statistikos departamentas nėra pateikęs kiek konkrečiai progimnazijose dirba užsienio kalbų mokytojų, naudota tikimybinė atranka, kuomet į tiriamųjų grupę įtraukiami respondentai, kurie laikytini tipiškiausiais tiriamojo požymio atžvilgiu. Atliekamo tyrimo atveju – progimnazijų užsienio kalbų mokytojai. Viso buvo apklaustas 61 mokytojas.

Tyrimo ribotumas:

Lietuvos statistikos departamentas nėra pateikęs kiek konkrečiai progimnazijose dirba užsienio kalbų mokytojų tuomet vadovaujantis Lietuvos Respublikos Statistikos departamento (2021) pateikta informacija darome prielaidą, kad visi gyventojai 2795542 yra populiacija. Apskaičiuojant imties dydį buvo priimta, kad tikimybė 95 proc., o paklaida 0,5. Tokiu atveju, imties dydis yra 384 tyrimo dalyviai. Reziumuojant gautus duomenis, galima teigti, kad tyrimo dalyvių skaičius nėra pakankamas. Atliekant tyrimą, buvo siekta sužinoti pagrindines anketą užpildžiusių užsienio kalbų mokytojų charakteristikas. Gauti identifikaciniai rezultatai yra pateikiami skaitine ir procentine išraiškomis ir pavaizduojami žemiau pateiktoje lentelėje:

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal demografinius duomenis

Demografinių duomenų kriterijai	Požymis	Skaitinė išraiška	Procentinė išraiška
Lytis	Vyras	1	1,6
	Moteris	60	98,3

Amžius	iki 30 m.	2	3,3
	31-40 m.	14	23,0
	41-50 m.	22	36,1
	51 m. ir daugiau	23	37,7
Išsilavinimas	Aukštesnysis	0	0
	Aukštasis neuniversitetinis	1	1,6
	Aukštasis universitetinis (bakalauras)	41	67,2
	Aukštasis universitetinis (magistras)	19	31,1
Kvalifikacinė kategorija	Mokytojas	7	11,5
	Vyresnysis mokytojas	29	47,5
	Mokytojas metodininkas	25	41,0
	Mokytojas ekspertas	0	0,0
Pedagoginis stažas	Iki 5 m.	3	4,9
	6-10 m.	5	8,2
	11-15 m.	6	9,8
	15-20 m.	19	31,1
	21 m. ir daugiau	28	45,9
Mokomos klasės	5 klasė	48	24,9
	6 kl.asė	53	27,5
	7 klasė	45	23,3
	8 klasė	47	24,4

Pateikti demografiniai duomenys pagal lytį rodo, kad apklaustų mokytojų tarpe dominuoja moterys, kurios sudarė 98,4 proc., o vyrai sudarė tik 1,6 proc. apklaustųjų.

Pagal amžių didžiausią dalį sudarė turintieji 51 ir daugiau metų (38 proc.) ir 41-50 metų (36 proc.). Žymiai mažesnę apklaustųjų dalį sudarė turintieji 31-40 metų (23 proc) ir labai mažos dalies (3 proc.) amžius buvo iki 30 metų. Galima sakyti, jog pagal amžiaus grupę progimnazijose dirba vyresnio amžiaus užsienio kalbų mokytojai.

Kaip pastebima, dauguma (67 proc.) apklaustų užsienio kalbų mokytojų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, kur kas mažiau (31 proc.) turi aukštąjį magistrinį išsilavinimą, o tik 2 prpc. turi aukštąjį koleginių išsilavinimą. Nei vienas mokytojas, dalyvavęs apklausoje, neturėjo aukštesniojo

išsilavinimo. Taip pat pastebima, kad dauguma mokytojų turi vyresnysniojo mokytojo (47 proc.) bei mokytojo metodininko (41 proc.) ir nedaugelis (12 proc.) mokytojo kvalifikacijas. Todėl darytina prielaida, jog progimnazijose dirba aukštos kvalifikacijos užsienio kalbų mokytojai.

Apžvelgus apklaustų mokytojų pedagoginį stažą, matyti, kad daugumos (46 proc.) apklaustųjų pedagoginis stažas sudarė 21 ir daugiau metų, apie trečdalis (31 proc.) 15-20 m. Pedagoginį stažą turinčių nuo 11 iki 15 m. buvo 10 proc., nuo 6 iki 10 m. – 8 proc. ir iki 5 m. – 5 proc. Kadangi daugumą apklaustųjų sudaro vyresnio amžiaus mokytojai, todėl logiška, kad daugumos pedagoginis stažas yra virš 20 metų.

Šioje apklausoje išaiškėjo, kad pagal mokomas klases mokytojų pasisikirstymas buvo daugmaž panašus. 6 klases mokinačių mokytojų buvo 28 proc., 5 klases – 25 proc., 8 klases – 24 proc. ir 7 klases – 23 proc.

Atsiželgiant į gautus apklausoje dalyvavusių progimnazijų užsienio kalbų mokytojų demografinius duomenis, dėl jų pakankamai aukšto išsilavinimo, kvalifikacinės kategorijos ir didelio pedagoginio stažo, tikėtina, kad gauti atsakymai į pateiktus anketos klausimus yra nešališko požiūrio į tiriamąją visumą, informatyvūs, tinkamai pagįsti.

Tyrimo eiga ir duomenų rinkimo instrumentas.

Tyrimo etapai:

1 etapas - dokumentų ir mokslinės literatūros šaltinių analizė, detalizuojama tyrimo metodologija. (2019m. lapkričio – 2020m. lapkričio mėn.)

2 etapas - remiantis išanalizuota literatūra, empiriniam tyrimui buvo suformuluotas tikslas, uždaviniai, pagrindžiama tyrimo metodologija, apgalvojamas ir sudarytas tyrimo instrumentas (žr. 1 priedas) (anketa). (2020m. lapkričio – gruodžio mėn.)

3 etapas – tyrimo duomenų rinkimas. Anketinės apklausa buvo patalpintos apklausa.lt. (2021 m. sausio mėn.)

4 etapas – duomenų paruošimas analizei. (2021m. sausio mėn.)

5 etapas – statistinė tyrimo duomenų analizė panaudojant MS Excel statistinių duomenų apdorojimo programą. (2021 vasario mėn.)

6 etapas – duomenų analizė. Išvadų ir rekomendacijų pateikimas. (2021m. vasario mėn.).

Tyrimo etika. Tyrimo metu apklausiamiesiems buvo paaiškinta apie tyrimo tikslą, laiko sąnaudas. Laikantis tyrimo etikos reikalavimų, apklausos metu buvo užtikrintas savanoriškas apklausiamųjų sutikimas dalyvauti tyrime, apklaustųjų anonimiškumas.

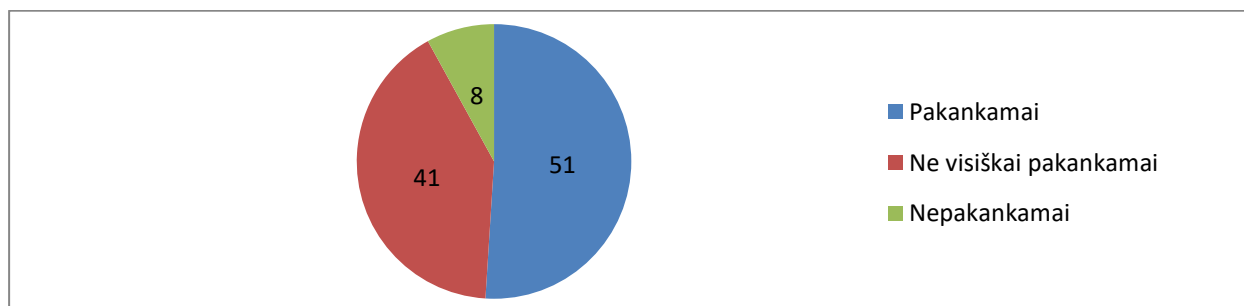
Tyrimo duomenų analizė ir rezultatų pateikimas. Tyrimo metu buvo atlikta aprašomoji statistinė duomenų analizė. Anketinės apklausos rezultatai buvo apdoroti, naudojant ir „Microsoft Excel“ programą. „Microsoft Excel“ programa buvo skaičiuota procentinė dalis, apskaičiuotos

kintamųjų dažnių pagrindinės charakteristikos. Įvertinti tyrimo rezultatai pateikti paveiksluose. „Microsoft Word“ pagalba buvo analizuojami, interpretuojami tyrimo metu gauti duomenys.

3.2 Empirinio tyrimo rezultatai

Progimnazija, kaip teigia L. Žukauskienė ir A. Macijauskienė (2020, p. 140) turi „būti prasmės, atradimų ir mokymosi sėkmės siekianti mokykla, grindžianti savo veiklą bendruomenės susitarimais ir mokymusi“. Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės 2010-2014m. nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros metiniame pranešime pateikiami apibendrinimai, kad geriausiai pamokų kokybė vertinama pradinėse mokyklose ir progimnazijose (2015). Šiomis dienomis progimnazija toliau formuoja ir kuria savąjį įvaizdį visuomenėje, todėl svarbu yra išsiaiškinti kokios yra edukacinių technologijų taikymo galimybės progimnazijose ir kokių sunkumų kyla mokytojams, taikant edukacines technologijas progimnazijose. Siekiant išsamiai išsiaiškinti šiuos dalykus, atliekama kiekybinė tyrimo rezultatų analizė.

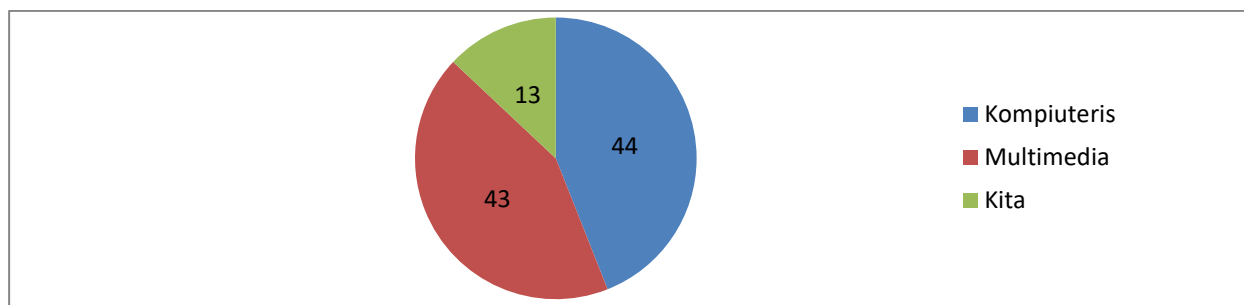
Kad būtų tinkamai nustatytos kokios yra edukacinių technologijų taikymo galimybės progimnazijose, pirmiausia svarbu buvo sužinoti, kaip mokytojai savo kabinete vertina turimas informacines komunikacines technologijas (žr. 1 pav.).



1 pav. Respondentų informacinių komunikacinių technologijų savo kabinete vertinimo skirstinys (n= 61)

Pateiktuose rezultatuose matyti, kad tik maždaug pusė (51 proc.) apklaustųjų paminėjo, kad savo kabinete turimas informacines komunikacines technologijas vertino pakankamai. Ne visiškai pakankamai savo kabinete turimas informacines komunikacines technologijas vertino 41 proc., o nepakankamai nedaugelis – vos 8 proc. apklaustųjų. Pažymėtina, kad pakankamas IKT turėjimas kabinete gerokai gali padidinti mokymo kokybę, tačiau pateikti apklausos duomenys rodo, jog apie pusė mokytojų nėra pakankamai ar nepakankamai aprūpinti informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

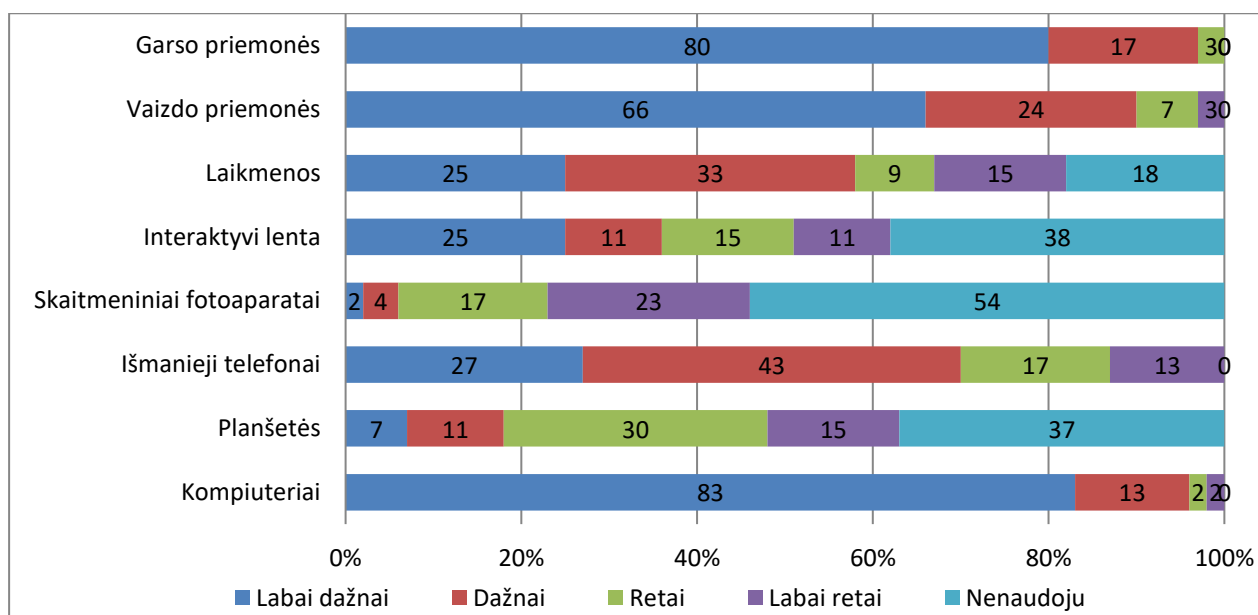
Norint sužinoti mokytojų galimybes taikyti edukacines technologijas pamokose, buvo teirautasi, kokiomis IKT priemonėmis yra aprūpintas jų kabinetas (žr. 2 pav.).



2 pav. Respondentų atsakymų apie kabinetų aprūpinimą IKT priemonėmis skirstinys (proc., n= 61)

Atsakymų rezultatai rodo, kad 44 proc. apklaustų mokytojų kabinetai yra aprūpinti kompiuteriais ir 43 proc. – multimedijomis. Dar 13 proc. mokytojų nurodė, kad jų kabinetuose yra kitos IKT priemonės. Tai reiškia, kad nemaža dalis mokytojų negali pajvairinti savo pamokų, naudodami modernias technologijas dėl jų stygiaus.

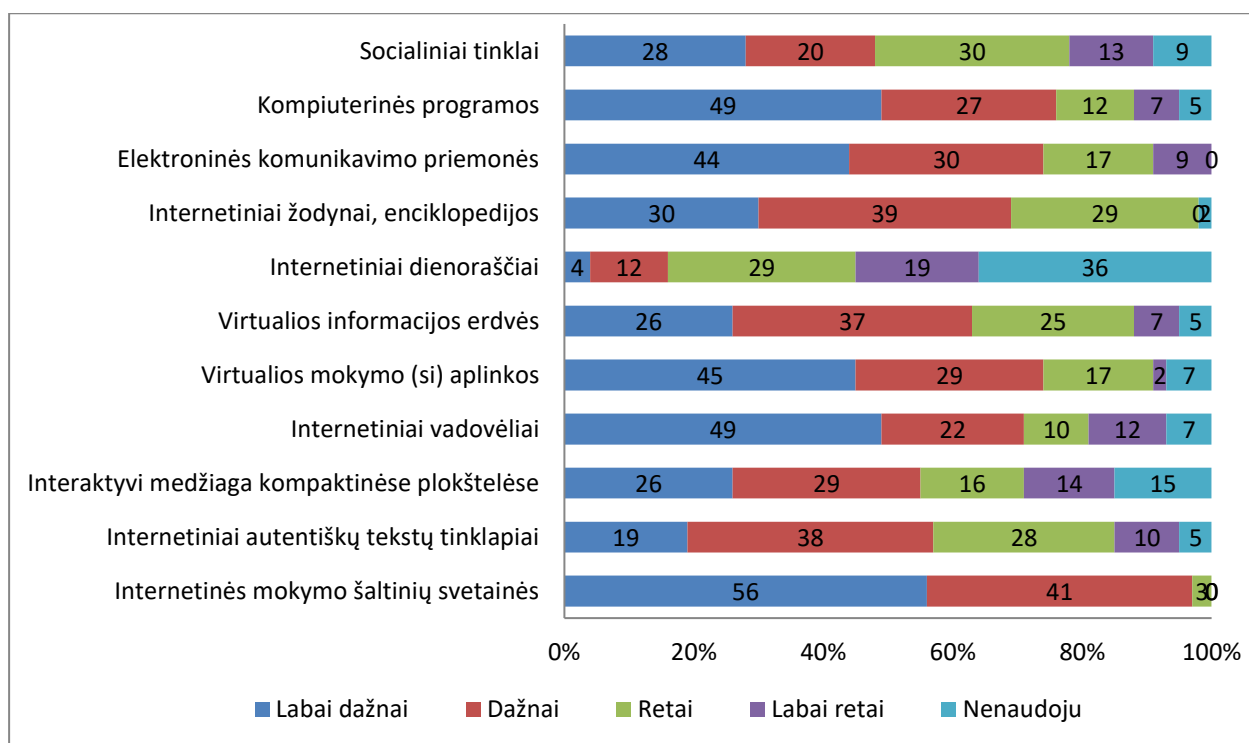
Mokymas progimnazijose yra orientuotas į mokinius, jų išsilavinimo lygį o mokymo procese ypač svarbios edukacinių technologijų priemonės, formos, metodai, kuriais mokymo turinys pasiekia adresatus. Todėl sekančiais trimis klausimų blokais buvo siekta išsiaiškinti, kokias savo užsienio kalbos pamokose apklausti mokytojai naudoja edukacinių technologijų priemonės, formos, metodus. Kitu klausimu buvo siekta išsiaiškinti apie pamokose naudojamas edukacinių technologijų priemonės (žr. 2 pav.).



3 pav. Respondentų pamokose naudojamų edukacinių technologijų priemonių skirstinys (proc., n= 61)

Tyrimo duomenys rodo, kad didžiuma apklaustųjų savo pamokose labai dažnai naudoja kompiuterius, garso priemones ir vaizdo priemones (atitinkamai 83 proc., 80 proc. ir 66 proc.). Gana dažnai pamokose yra naudojami išmanieji telefonai; juos labai dažnai naudoja 27 proc. ir dažnai 43 proc. apklaustųjų. Laikmenas ir interaktyvią lentą labai dažnai naudoja po ketvirtadalį (po 25 proc.) apklaustųjų. Tačiau pagal kitus dažnumo parametrus šių priemonių naudojimas smarkiai išsiskyrė, nes, kad laikmenas dažnai naudoja nurodė trečdalis (33 proc.), o interaktyvią lentą dažnai naudoja tik apie dešimtadalis (10 proc.) apklaustųjų. Be to net virš trečdaliao apklausų mokytojų nurodė, kad interaktyvios lentos iš vis nenaudoja. Rečiausiai pamokose yra naudojami skaitmeniniai fotoaparatai ir planšetės; juos labai dažnai ir dažnai naudoja atitinkamai 6 proc. ir 18 proc. mokytojų, o visai nenaudoja atitinkami 54 proc. ir 37 proc. mokytojų. Tai, kad kompiuteriai, garso bei vaizdo priemonės dažniausiai naudojamos pamokose, visiškai nestebina, nes šios priemonės, mokant užsienio kalbos, yra jau seniai pripažintos ir jų panaudojimo galimybės itin įvairios.

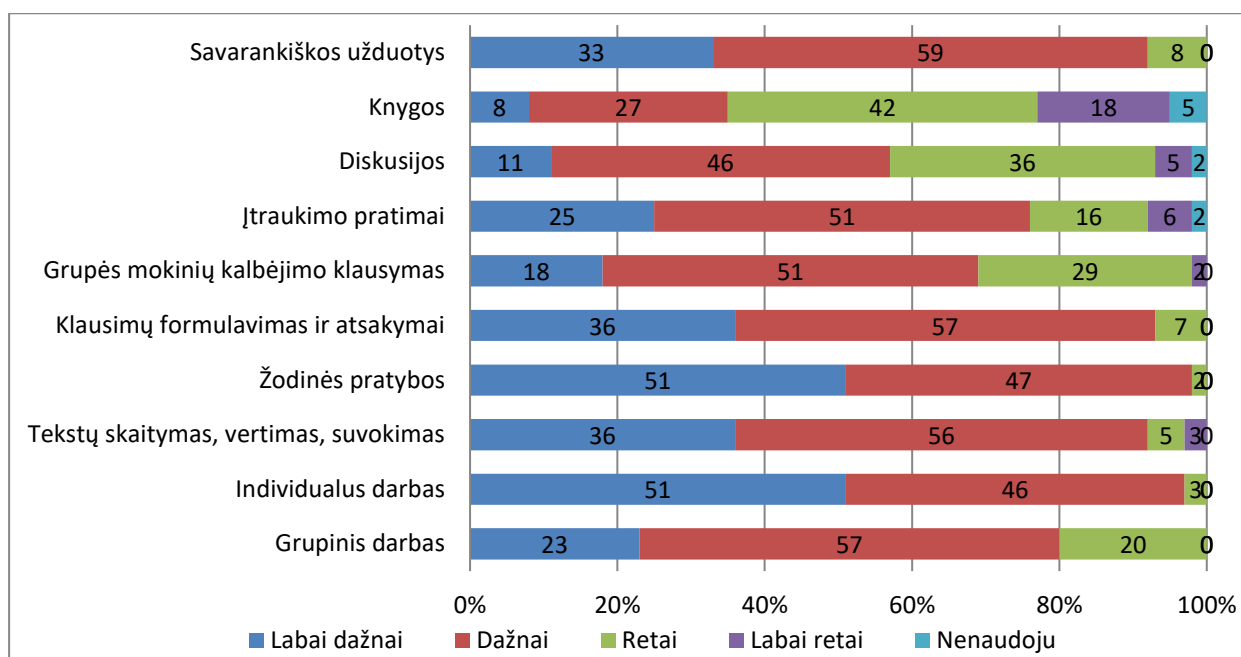
IKT formų įvairovė paskutiniu metu žymiai išaugo. Tradicinę, įprastą pamoką papildė arba netgi pakeitė labiau progresyvesnės mokymo formos, kuomet mokytojas padeda, o mokiniai aktyviai įsitraukia į mokymosi procesą. Užsienio kalbos mokymui labai svarbu pamokose naudoti kuo daugiau IKT formų. Todėl tikslinga išsiaiškinti IKT formas ir jų dažnumas pamokose (žr. 4 pav.).



4 pav. Respondentų pamokose naudojamų IKT formų skirstinys (proc., n= 61)

Apžvelgus gautus atsakymus dėl IKT naudojamų formų, matyti, jog absoliuti dauguma (97 proc.) apklaustų mokytojų labai dažnai ir dažnai pamokose naudoja internetines mokymo šaltinių svetaines. Dauguma mokytojų labai dažnai ir dažnai pamokose naudoja kompiuterines programas (76 proc.), virtualias mokymo (si) aplinkas ir elektronines komunikavimo priemones (po 74 proc.), internetinius vadovėlius (71 proc.), internetinius žodynus, enciklopedijas (69 proc.). Be to, daugiau nei pusė mokytojų labai dažnai ir dažnai pamokose naudoja virtualias informacijos erdves (63proc.), internetinius autentiškų tekstų tinklapius (57 proc.), interaktyvią medžiagą kompaktinėse plokštelėse (55 proc.). Rečiausiai pamokose yra naudojami internetiniai dienoraščiai; juos labai dažnai ar dažnai naudoja vos 16 proc. mokytojų, beje, šią IKT formą niekada nenaudoja daugiau nei trečdalis (36 proc.) mokytojų. Tuo tarpu socialinius tinklus labai dažnai ir dažnai naudoja netoli pusė (48 proc.) mokytojų. Darytina prielaida, kad mokytojai, pagal turimas galimybes, užsienio kalbos pamokose plačiai naudoja įvairias IKT formas.

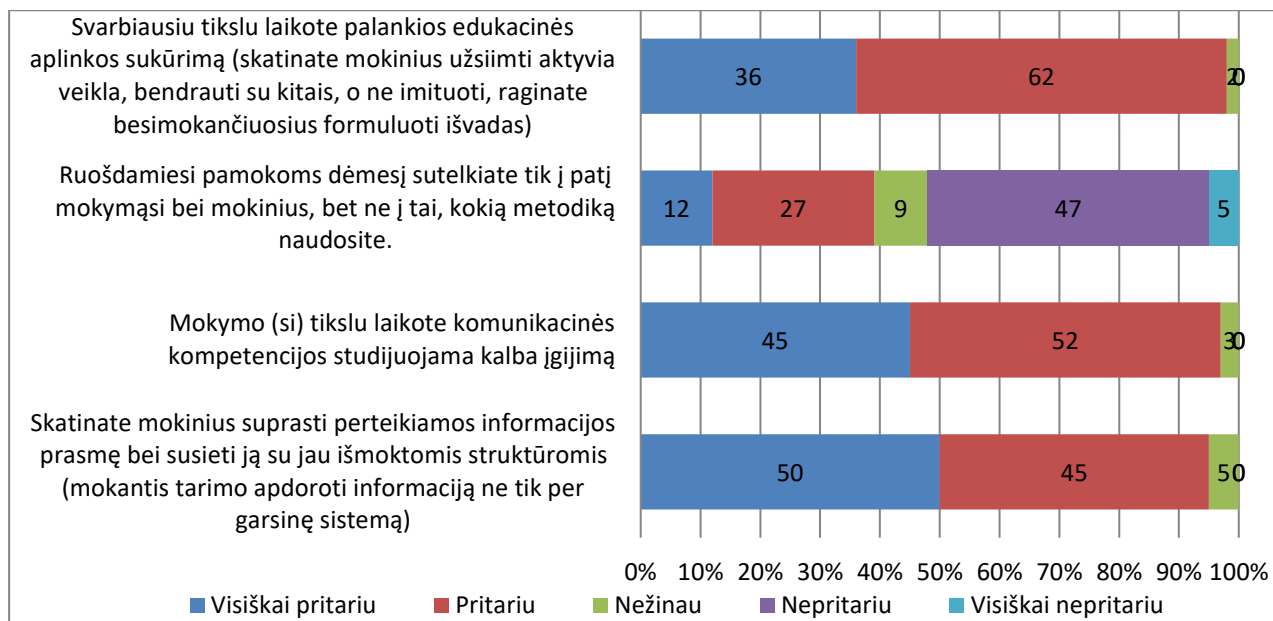
Ugdymo metodai didaktiniame procese laikomi specifiniais ugdomosios veiklos metodais. Jų efektyvumą lemia gerai suformuoti mokytojo ir moksleivio santykiai. Tyrimo metu buvo prašoma mokytojų pažymėti kokius edukacinius metodus ir kaip dažnai užsienio kalbos mokymo procese naudoja apklausti mokytojai (žr. 5 pav.).



5 pav. Respondentų naudojamų edukacinių metodų užsienio kalbos mokymo procese pasiskirstymas (proc., n= 61)

Tyrimo rezultatai parodė, kad beveik visus pateiktus ugdymo metodus apklausti mokytojai taiko labai dažnai ir dažnai. Absoliuti dauguma mokytojų labai dažnai ir dažnai pamokose naudoja žodines pratybas (98 proc.), individualų darbą (97 proc.), klausimų formulavimą ir atsakymus (93 proc.), tekstų skaitymą, vertimą, suvokimą bei savarankiškas užduotis (po 92 proc.), grupinį darbą (80 proc.). Dauguma mokytojų pamokose naudoja įtraukimo pratimus bei grupės mokinių kalbėjimo klausimą (atitinkamai 76 proc. ir 69 proc.) ir daugiau nei pusė (57 proc.) – diskusijas. Rečiausiai pamokose yra naudojamos knygos; jas labai dažnai ir dažnai naudoja šiek tiek daugiau nei trečdalis (35 proc.) mokytojų. Tad galima sakyti, kad progimnazijų mokytojų galimybės pamokose naudoti įvairius edukacinius metodus yra gana didelės.

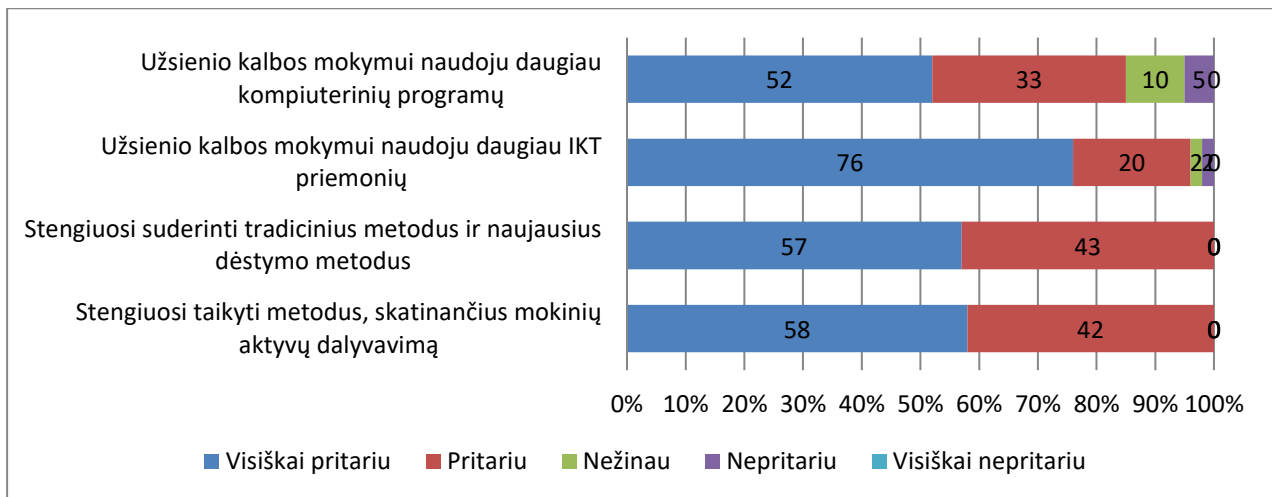
Mokytojai edukacinei aplinkai turi skirti didelį dėmesį, nes tai daro nemažą poveikį mokinių mokymosi patirčiai, padeda mokinių mokymąsi nukreipti reikiama linkme. Mokytojai taip pat turi sugebėti veiksmingai modeliuoti bei valdyti mokymo procesą. Tad mokytojų buvo pasiteirauta apie pamokose taikomus edukacinius veiksmus (žr. 6 pav.).



6 pav. Respondentų atsakymų apie pamokose taikomus edukacinius veiksnius skirstinys
(proc., n= 61)

Iš atsakymų matyti, kad beveik visi kalbinti mokytojai visiškai sutiko ar sutiko su teiginiais, kad svarbiausias tikslas yra sukurti palankią mokymosi aplinką (skatina mokinius būti aktyviais, bendrauti su kitais, o ne mėgdžioti, skatina mokinius formuluoti išvadas) (98 proc.). Kad mokydamiesi (mokydamiesi), jie mano, kad reikia įgyti bendravimo kompetencijų studijuojama kalba (97 proc.), o tai skatina moksleivius suprasti informacijos prasmę ir susieti ją su jau žinomomis struktūromis (mokantis informacijos apdoroti ne tik per garso sistemą) (95 proc.). Tuo tarpu teiginys, kad ruošiantis pamokai dėmesys sutelkiamas tik į patį mokslą ir mokinius, o ne į tai, kokia metodika buvo taikoma šiek tiek ar visai nebuvo (52 proc.) respondentų. Tai rodo, jog apklausti mokytojai kreipia didelį dėmesį edukacinei aplinkai, siekiant sudominti mokinius mokomu dalyku, kad vyktų komunikavimas, bendradarbiavimas, tarpusavio sąveika.

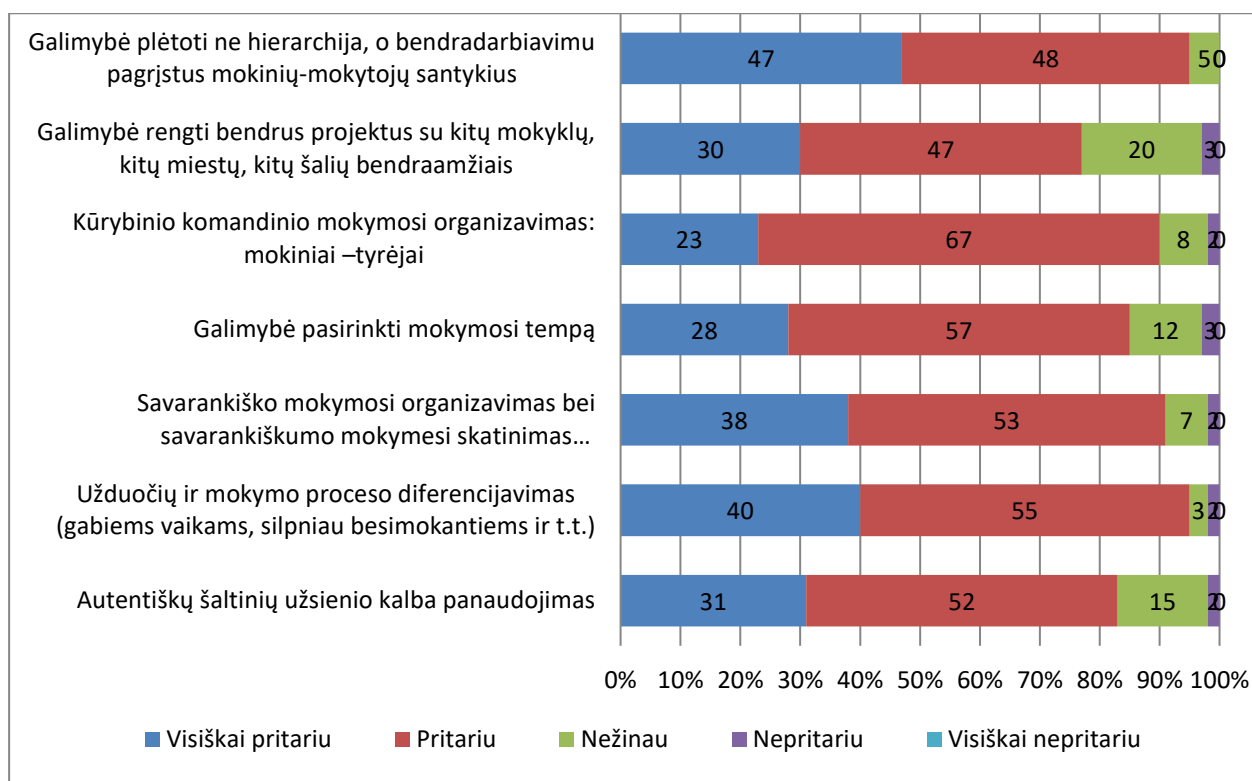
Mokomoje veikloje svarbu yra, kad joje būtų orientuojamasi į pastovią kaitą. Tyrimu siekta nustatyti apklaustų mokytojų per paskutinius metus vykusius pakitimus užsienio kalbos mokymų metuose (žr. 7 pav.).



7 pav. Respondentų atsakymų apie per paskutinius metus vykusius pakitimus užsienio kalbos mokymų metoduose pasiskirstymas (proc., n= 61)

Mokytojams pasisakius apie per paskutinius metus vykusius pakitimus užsienio kalbos mokymų metoduose, išaiškėjo, kad absoliučiai visi (po 100 proc.) visiškai pritarė ar pritarė teiginiams dėl stengimosi taikyti metodus, skatinančius mokinių aktyvų dalyvavimą ir dėl stengimosi suderinti tradicinius metodus ir naujausius dėstymo metodus. Didžiuma visiškai sutiko ar sutiko su teiginiais dėl užsienio kalbos mokymui naudojimo daugiau kompiuterinių programų ir dėl užsienio kalbos mokymui naudojimo daugiau IKT priemonių (atitinkamai 96 proc. ir 85 proc.). Pažymėtina, kad nei vienas visiškai nepritarė minėtiems teiginiais. Taigi mokytojai, atsižvelgdami į nuolat besikeičiančius ir tobulėjančius mokymo metodus ir priemones, tai nuolatos pritaiko savo pamokose.

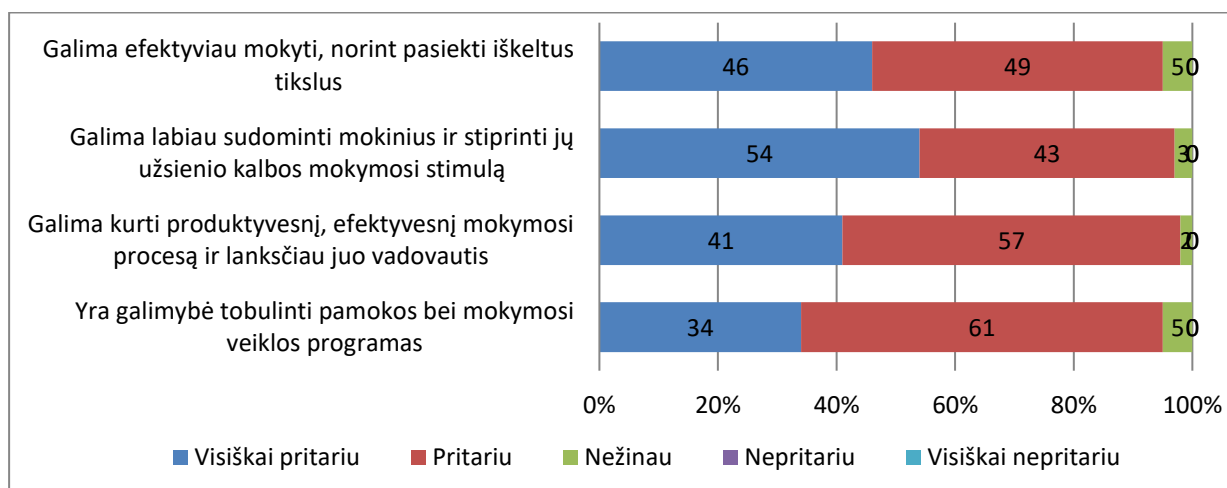
Atsižvelgiant į šių dienų keliamus reikalavimus, kokybiškam, efektyviam užsienio kalbų įsisavinimui bei mokymui, svarbu išnaudoti visas naujas edukacines IKT galimybes. Todėl mokytojų buvo pasiteirauta kaip jie pritaria pateiktiems edukacinių IKT galimybių teiginiais, siekiant gerinti užsienio kalbos mokymo kokybę (žr. 8 pav.).



8 pav. Respondentų pritarimo edukacinių IKT galimybėms, siekiant gerinti užsienio kalbos mokymo kokybę, skirstinys (proc., n= 61)

Apklaustos rezultatai rodo, kad didžiuma mokytojų labai palankiai vertino visus pateiktus teiginius. Taigi dauguma visiškai palaikė ir sutiko su teiginiais dėl galimybės plėtoti studento ir mokytojo santykius, pagrįstus bendradarbiavimu, o ne hierarchija, ir užduočių bei mokymo proceso diferenciacija (gabūs vaikai ir kt.) (po 95 proc.), apie savarankiško mokymosi organizavimą ir savarankiško mokymosi skatinimą (interaktyvios užduotys, interneto išteklių analizė ir kt.) (91 proc.), kūrybinės komandos mokymosi organizavimą: mokiniai-tyrėjai (90 proc.), o galimybė pasirinkti mokymosi tempą (85 proc.), naudoti autentiškus šaltinius užsienio kalba (83 proc.). Žymiai didesnė pusė apklaustųjų visiškai pritarė ir pritarė teiginiais apie galimybę plėtoti bendrus projektus su bendraamžiais iš kitų mokyklų, kitų miestų, kitų šalių (77 proc.). Pateiktiems teiginiais nei vienas mokytojas visiškai nepritare. Tai rodo, kad mokytojai plačiai naudojami IRT mokymosi galimybėmis ir taiko įvairias mokymo strategijas, kad pagerintų užsienio kalbų mokymo kokybę.

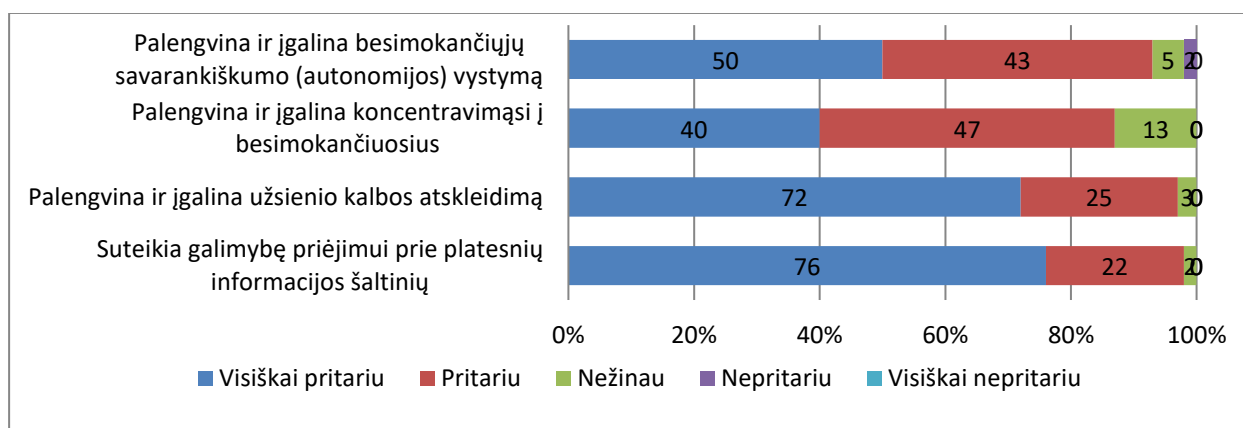
Edukacinių technologijų vaidmuo tampa vis svarbesnis bei reikšmingesnis mokymo srityje. Jų dėka keičiasi mokymo specifika, mokymo bei mokymosi galimybės. Todėl apklaustų mokytojų buvo prašoma atsakyti į pateiktus klausimo teiginius, apie edukacinių technologijų taikymo užsienio kalbos pamokose galimybių privalumus (žr. 9 pav.).



9 pav. Respondentų pritarimo apie edukacinių technologijų taikymo užsienio kalbos pamokose galimybių privalumus skirstinys (proc., n= 61)

Atsakymai rodo, kad visi teiginiai apie švietimo technologijų naudojimo užsienio kalbos pamokose pranašumus buvo visiškai paremti ir sutiko absoliučioje daugumoje apklaustų mokytojų, ir nė vienas iš jų griežtai su tuo nesutiko. Didžioji dauguma respondentų visiškai sutiko ir sutiko su teiginiais, kad galima sukurti ir lankstesnį produktyvesnį, efektyvesnį mokymosi procesą (98%), kad moksleiviai gali būti labiau suinteresuoti ir kad jų paskata mokytis užsienio kalbos gali būti sustiprinta siekti užsibrėžtų tikslų ir kad yra kur tobulėti mokymo programose ir švietimo veikloje (po 95 proc.). Tad galima drąsiai teigti, kad į edukacinių technologijų privalumus žiūrima labai palankiai ir jie gana sparčiai įsilieja į progimnazijų mokymo užsienio kalbų procesą bei daro jį įdomesniu, efektyvesniu mokiniams.

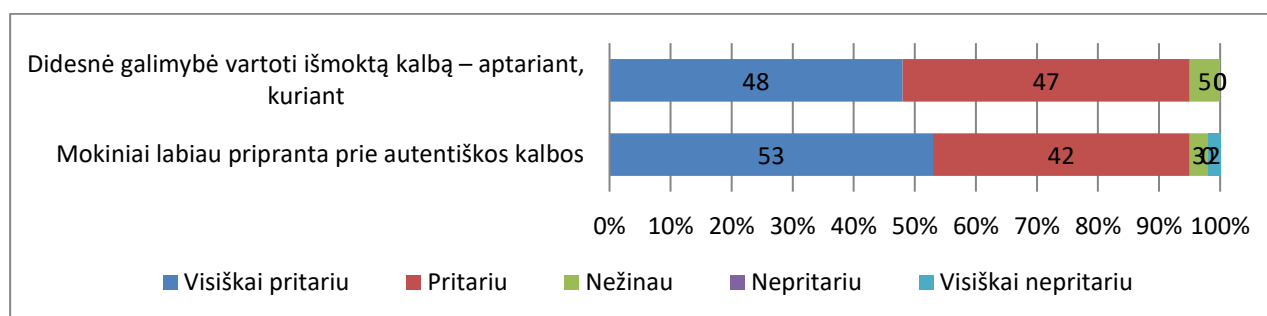
IKT naudojimas, mokant užsienio kalbos, suteikia nemažai galimybių ir pranašumų, nes padeda mokytojui siekti pamokos tikslų bei įgyvendinti mokymosi uždavinius. Dėl to svarbu buvo sužinoti, kodėl mokytojų manymu reikia naudoti IKT, mokant užsienio kalbos (žr. 10 pav.).



10 pav. **Respondentų nuomonės dėl reikalingumo naudoti IKT, mokant užsienio kalbos, pasiskirstymas (proc., n= 61)**

Iš pateiktų tyrimo duomenų, pastebima kad IKT naudojimas užsienio kalbos pamokose mokytojams itin reikalingas, kadangi suteikia nemažai galimybių. Tai, jog IKT suteikia galimybę priėjimui prie platesnių informacijos šaltinių ir, jog palengvina bei įgalina užsienio kalbos atskleidimą, visiškai sutiko dauguma (atitinkamai 76 proc. ir 72 proc.) apklaustų mokytojų, o sutiko maždaug po ketvirtadalį (atitinkamai 22 proc. ir 25 proc.) mokytojų. Absoliuti dauguma visiškai sutiko ir sutiko, kad IKT naudojimas pamokose palengvina ir įgalina koncentravimąsi į besimokančiuosius ir, kad palengvina bei įgalina besimokančiųjų savarankiškumo (autonomijos) vystymą (atitinkamai 93 proc. ir 87 proc.). Nei vienas apklaustasis visiškai nesutiko nei su vienu pateiktu teiginiu.

Medijos vis dažniau yra naudojamos užsienio kalbos pamokose. Darbas, pasitelkiant medijas, ne vien stiprina bendrąjį medijų raštingumą, tačiau ir gali motyvuoti mokinius savarankiškiems ir autentiškiems kalbiniams veiksams užsienio kalba. Todėl mokytojų buvo klausiama apie jų požiūrį į galimybę naudotis žiniasklaida užsienio kalbos pamokose. Gauti atsakymų rezultatai pateikiami 11 paveiksle:

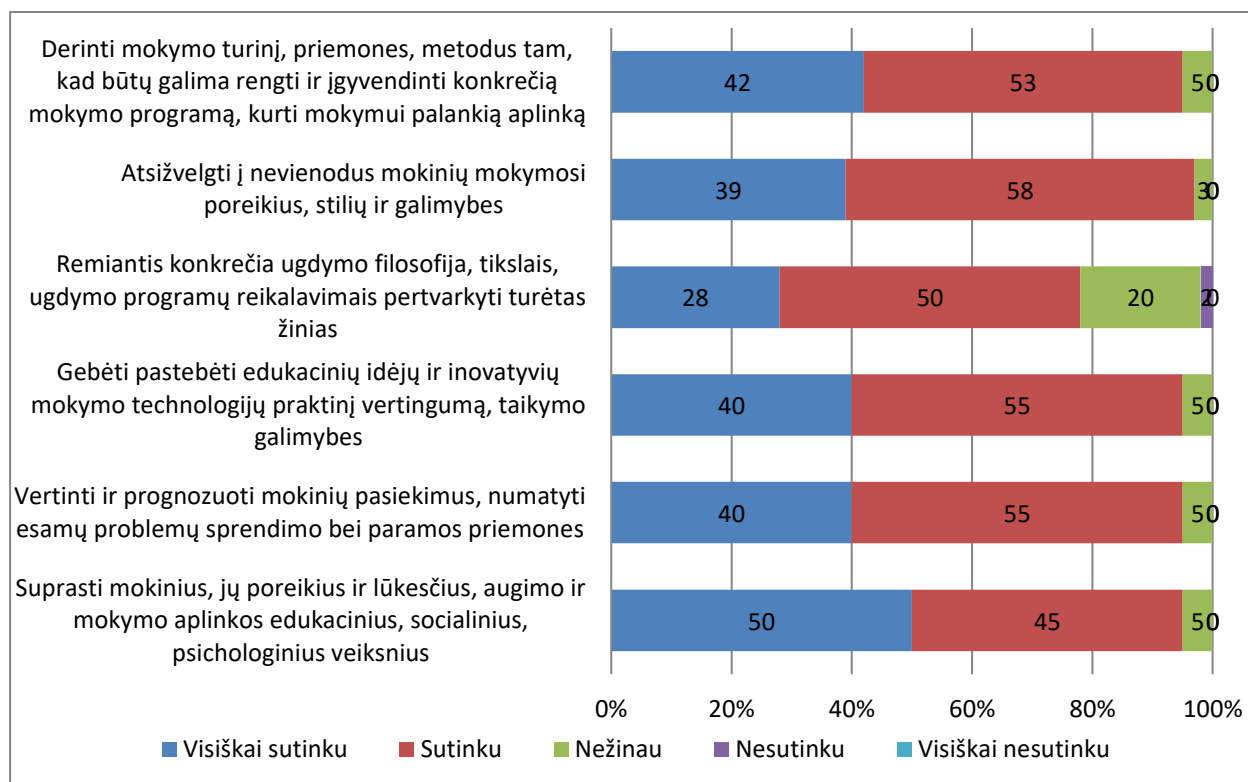


11 pav. **Respondentų požiūrio į galimą mokytojo ugdymo kompetencijų supratimą paskirstymas pagal skirtingus gebėjimus (proc., n= 61)**

Gauti apklaustų mokytojų atsakymai parodė, kad jie abu pateiktus teiginius apie jų požiūrį dėl medijų panaudojimo galimybių užsienio kalbos pamokose vertino labai panašiai. Teiginiui, jog mokiniai labiau pripranta prie autentiškos kalbos visiškai pritarė šiek tiek daugiau kaip pusė (53proc.) o pritarė

netoli pusė (42 proc.) apklaustųjų. Teiginiui, jog yra didesnė galimybė vartoti išmoktą kalbą – aptariant, kuriant visiškai pritarė apie pusė 48 proc.) ir apie pusė (47 proc.) pritarė apklaustųjų. Taigi medijų panaudojimas užsienio kalbos pamokose, apklaustųjų požiūriu, praturtina mokymo ir mokymosi procesą.

Tiriant progimnazijų užsienio kalbos mokytojų galimybes taikyti edukacines technologijas pamokose, aktualu buvo išsiaiškinti jų požiūrį į edukacinės, kaip mokytojo, kompetencijos galimą supratimą pagal įvairius gebėjimus (žr. 12 pav.).

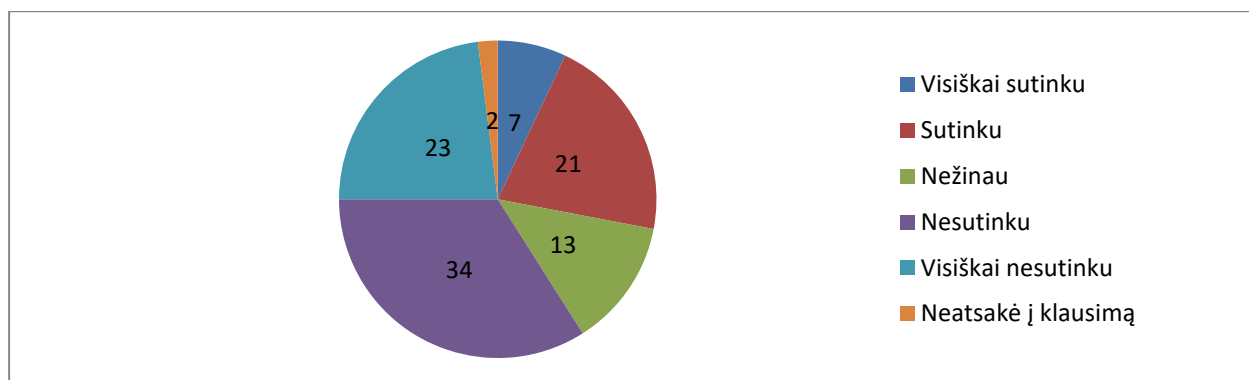


12 pav. Respondentų požiūrio į edukacinės, kaip mokytojo, kompetencijos galimą supratimą pagal įvairius gebėjimus, pasiskirstymas (proc., n= 61)

Apžvelgus gautus rezultatus matyti, jog apklaustųjų mokytojų ganėtinai palankus požiūris į visus pateiktus teiginius. Didžiuma mokytojų visiškai sutiko ir sutiko su teiginiais: kad reikia atsižvelgti į skirtingus moksleivių poreikius, stilių ir mokymosi galimybes (97 proc.); suprasti moksleivius, jų poreikius ir lūkesčius, švietimo, socialinio ir psichologinio vystymosi veiksnius bei mokymosi aplinką; mokymo turinio, priemonių, metodų, skirtų rengti ir įgyvendinti specifinę mokymo programą, suvienodinimas, siekiant sukurti palankią mokymo aplinką; vertinti ir prognozuoti mokinių pasiekimus, suteikti išteklių esamoms problemoms spręsti ir teikti paramą; mokėti išsiaiškinti praktinę švietimo idėjų ir inovatyvių mokymo technologijų vertę, taikymo galimybes (po 95 proc.). Šiek tiek mažiau, bet vis tiek

dauguma (78 proc.) apklaustųjų visiškai sutiko ir sutiko, kad esamas žinias būtina pertvarkyti remiantis konkrečia ugdymo filosofija, tikslais, švietimo programų reikalavimais. Tai reiškia, kad mokytojų požiūris į galimą mokytojo ugdymo kompetencijų supratimą, priklausantį nuo skirtingų gebėjimų, gali būti laikomas atsakingu ir supratingu. Pagal tai galima formuluoti tokią mokytojų didaktinės kompetencijos charakteristiką, kaip, jog mokytojai stengiasi sukurti gana tvirtą žinių, mokėjimų ir specifinių gebėjimų sistemą.

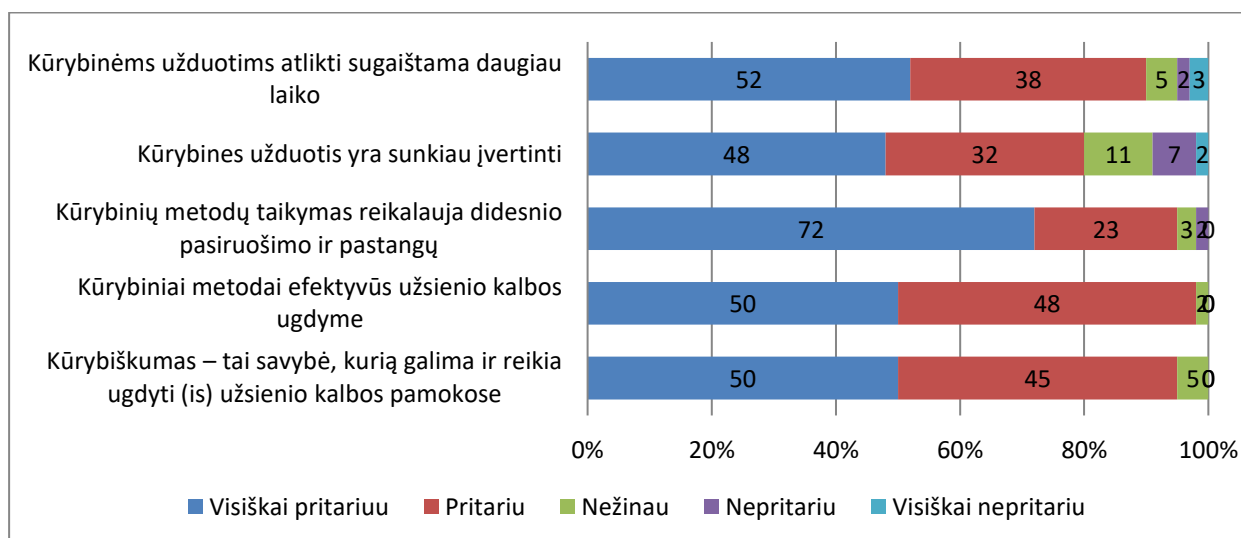
Tai, kad švietimo technologijų pažangos taikymas užsienio kalbų pamokose yra akivaizdžiai svarbus ir reikšmingas, norėta sužinoti, kaip mokytojai vertina teiginį, kad mokytojo (mokytojo, direktoriaus, metodininko, mokytojo eksperto) kvalifikacija daro įtaką mokymosi pažangai (žr. 13 pav.).



13 pav. Respondentų nuomonės, kad mokytojo kvalifikacija turi įtakos edukacinių technologijų užsienio kalbos pamokose taikymo progresui, vertinimo skirstinys (proc., n= 61)

Mokytojams įvertinus teiginį, kad mokytojo kvalifikacija turi įtakos edukacinių technologijų užsienio kalbos pamokose taikymo progresui, paaiškėjo, jog šis teiginys buvo vertintas labai įvairiai. Šiek tiek daugiau nei trečdalis (34 proc.) apklaustų mokytojų nesutiko, apie ketvirtadalis visiškai nesutiko (23 proc.), apie penktadalis (23 proc.) sutiko ir 7 proc. visiškai sutiko su minėtu teiginiu. Likusieji 2 proc. mokytojų, dalyvavusių apklausoje neatsakė į šį klausimą. Tai rodo, kad didesnės dalies (57 proc.) apklaustų mokytojų manymu, jų kvalifikacija neturi įtakos edukacinių technologijų užsienio kalbos pamokose taikymo progresui.

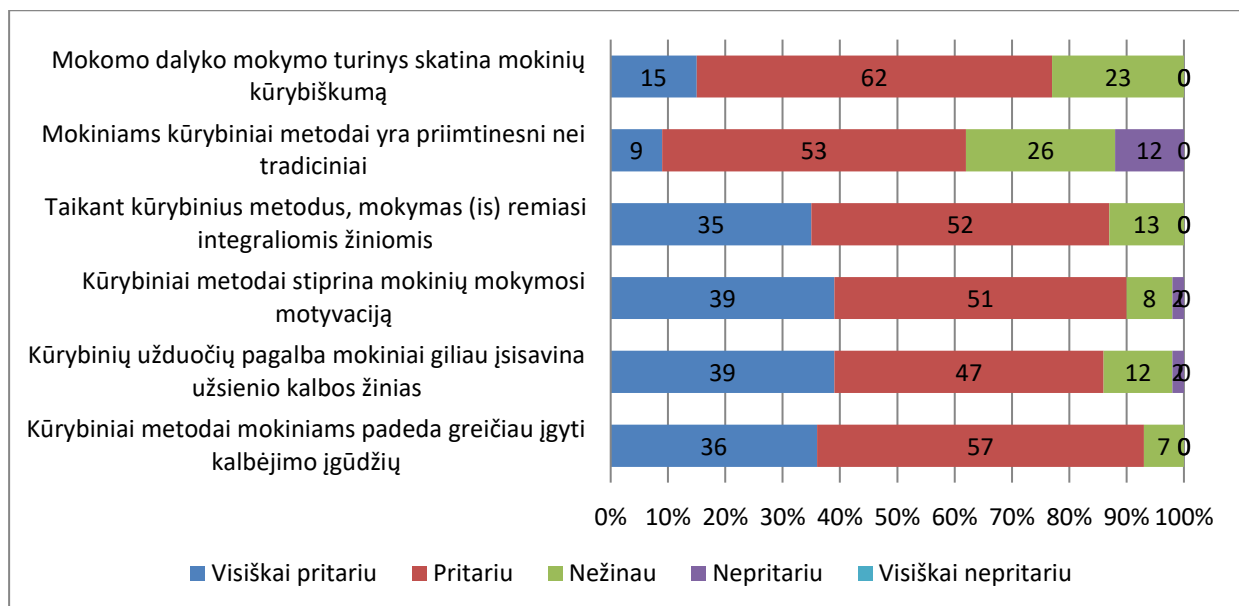
Atliekant progimnazijos mokytojų galimybių taikyti edukacines technologijas pamokose tyrimą, aktualu buvo sužinoti ir jų požiūrį apie kūrybinių metodų taikymo galimybes. Kalbant apie kūrybinių mokymo metodų ypatumus, pažymėtina, jog kūryba ne visuomet gali sutapti su žinojimu. Kai kuriais atvejais sistemingos ir išsamios žinios bei gerai įsiminti tam tikri veiklos būdai, gali trukdyti kūrybiniams ieškojimams. Todėl mokytojų buvo klausiama, kaip jie palaiko pateiktus požiūrius į kūrybinių metodų galimybes kelti pedagoginę kvalifikaciją (žr. 14 pav.).



14 pav. Respondentų paramos kūrybiškiems požiūriams į pedagoginės kvalifikacijos tobulinimą paskirstymas (proc., n= 61)

Rezultatai rodo, kuriems gi aspektams, respondentų požiūriu, taikant kūrybinius metodus, labiausiai suteikiamas pirmumas. Kaip matote, pageidautina, kad kūrybinių metodų naudojimas pareikalautų daugiau pasiruošimo ir pastangų – tai visiškai įsitikinę net 72 proc. ir įsitikinę 23 proc. apklaustųjų. Mokytojams atrodo ne mažiau svarbu, kad kūrybiniai metodai būtų veiksmingi mokant užsienio kalbų, o kūrybiškumas yra bruožas, kurį galima ir reikia ugdyti užsienio kalbos pamokose, nes šie aspektai yra perpus riboti (po 50 proc.) apklaustųjų bei įsitikinę apie po pusę (atitinkamai 48 proc. ir 45 proc.) apklaustųjų. Nemažai, t. y. daugiau kaip pusė (52 proc.) apklaustųjų mokytojų visiškai įsitikinę ir 38 proc. įsitikinę, jog sugaištama daugiau laiko atlikti toms užduotims, kurios yra kūrybinės. Mažiausiai, bet vis tiek nemaža dalis apklaustųjų visiškai įsitikinę (48 proc.) ir įsitikinę (32 proc.), jog kūrybinės užduotys yra sunkiau įvertinti. Taigi mokytojų atžvilgis į kūrybinių metodų galimybių požiūrius dėl pedagoginės kvalifikacijos tobulinimo yra ganėtinai palankus.

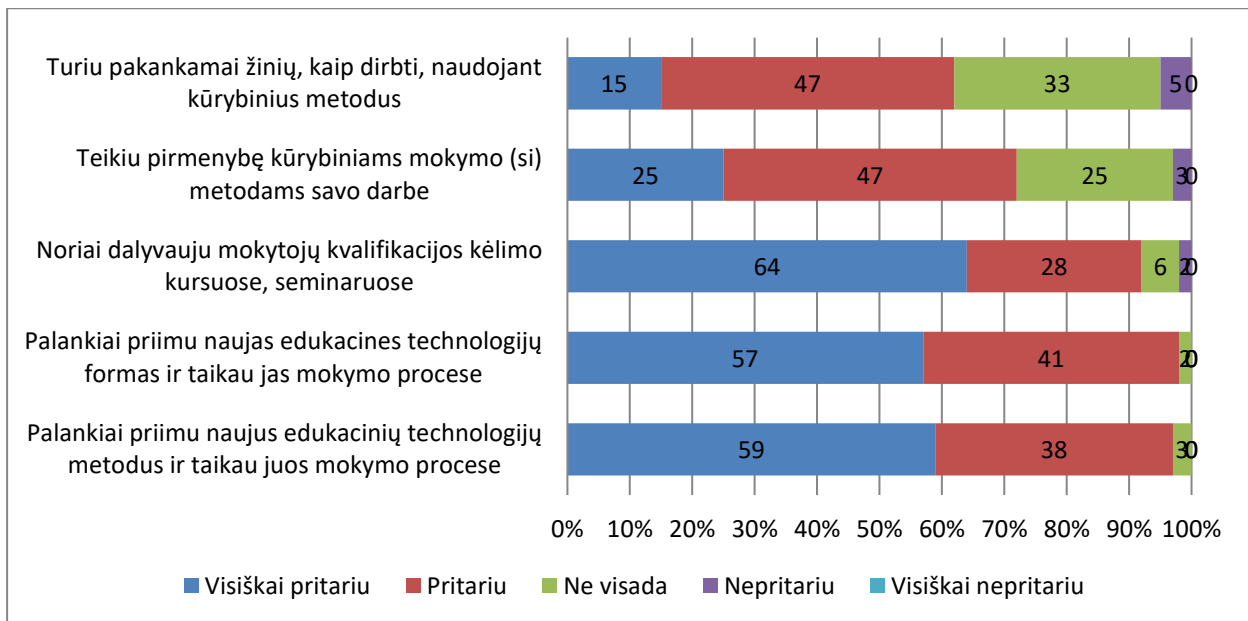
Tęsiant mokytojų požiūrio apie kūrybinių metodų taikymo galimybes tyrimą, kitu klausimu jų buvo pasiteirauta, kaip jie pritaria pateiktoms kūrybinių mokymo metodų taikymo galimybėms, mokant užsienio kalbos (žr. 15 pav.).



15 pav. Respondentų pritarimo kūrybinių mokymo metodų taikymo galimybėms, mokant užsienio kalbos, pasiskirstymas (proc., n= 61)

Nagrinėjant, kaip mokytojai palaiko kūrybinių mokymo metodų taikymo galimybes mokant užsienio kalbą, nustatyta, kad jie gana teigiamai kalbėjo apie teiginius apie kūrybinius mokymo metodus. Dauguma mokytojų visiškai sutiko su teiginiais, kad kūrybiniai metodai padeda moksleiviams greičiau įgyti kalbėjimo įgūdžių (93 proc.), kad kūrybiniai metodai stiprina mokinių motyvaciją mokytis (90 proc.), kad kūrybiniai metodai, mokymas grindžiamas integraliomis žiniomis (87 proc.), kad kūrybinių užduočių pagalba studentai gilina užsienio kalbos žinias (86 proc.). Kiek mažesnė dalis (77 proc.) apklaustųjų visiškai pritarė ir pritarė, kad dėstomo dalyko programa skatina mokinius būti kūrybingais. Silpniausia yra tai, kad kūrybinius metodus moksleiviai priima labiau nei tradicinius metodus – šiam teiginiui visiškai pritarė 9 proc. ir pritarė 53 proc. apklaustųjų. Remiantis gautais rezultatais, galima sakyti, kad mokytojų požiūriu, užsienio kalbos pamokose naudojami kūrybiniai metodai turi didelę reikšmę mokinių mokymosi pasiekimams.

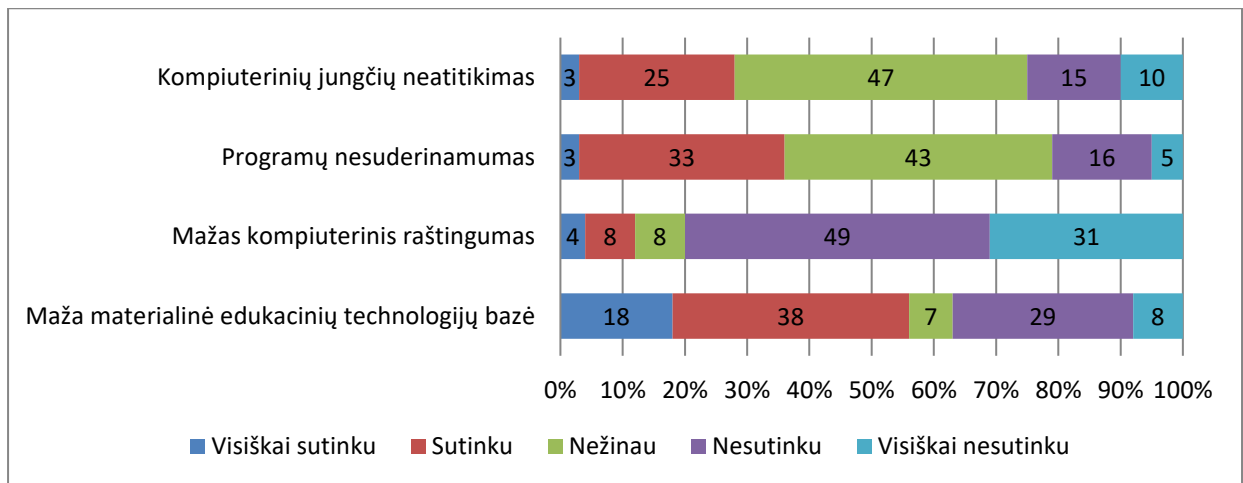
Neabejotina, jog mokytojų kompetencijai bei pasirengimui dirbti, naudojant vienokius arba kitokius metodus, visų pirma poveikį turi jų novatoriškumas ir požiūris į savo profesinį tobulėjimą. Todėl, norėdami sužinoti apie jų požiūrį į savo kompetenciją, kalbant apie galimybę naudoti švietimo technologijas užsienio kalbų pamokose, jų buvo paprašyta atsakyti, kaip jie palaiko kiekvieną teiginį šia tema (žr. 16 pav.).



16 pav. Respondentų požiūrio į savo kompetencijas paskirstymas atsižvelgiant į galimybę naudoti švietimo technologijas užsienio kalbos pamokų metu (proc., n= 61)

Kaip matyti iš apklausos rezultatų, nė vienas iš respondentų visiškai nepritarė nė vienam teiginiui apie galimybę pritaikyti požiūrį į savo kompetencijas naudojant švietimo technologijas užsienio kalbos pamokose, ir dauguma jų visiškai sutiko. Taigi absoliuti dauguma visiškai pritarė ir sutiko, kad jie nori priimti naujas švietimo technologijų formas ir taikyti jas mokymo procese (98 proc.), remia naujus švietimo technologijų metodus ir taiko juos mokymo procese (97 proc.), kad jie nori dalyvauti mokytojų rengime, kursuose ir seminaruose (92 proc.). Nemaža dalis respondentų visiškai sutiko, kad savo darbe pirmenybę teikia kūrybiškiems mokymo(si) metodams (72 proc.) Ir turi pakankamai žinių apie kūrybinius metodus (62 proc.). Tai leidžia daryti išvadą, kad mokytojai yra suinteresuoti ir pasiryžę kelti savo kvalifikaciją, kad padidėtų galimybė naudotis švietimo technologijomis užsienio kalbų pamokose.

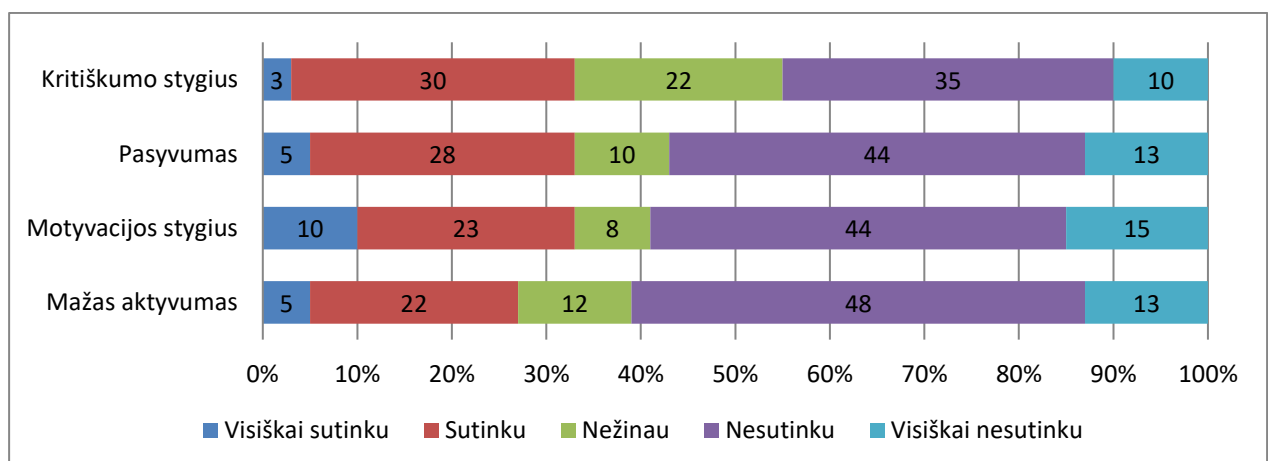
Norint sužinoti apie švietimo technologijų panaudojimo galimybes užsienio kalbų mokytojų pamokose, svarbu žinoti ne tik galimybes, bet ir technines problemas naudojant ugdymo technologijas klasėje (žr. 17 pav.).



17 pav. Respondentams iškylančių techninių edukacinių technologijų naudojimo pamokose pasiskirstymas (proc., n= 61)

Remiantis apklaustų mokytojų atsakymų duomenimis, sužinota, kad jiems iškyla įvairių techninių problemų, susijusių su edukacinių technologijų naudojimu pamokose. Daugiausia techninių problemų atsiranda dėl mažos materialinės edukacinių technologijų bazės; tai visiškai patvirtino ir patvirtino daugiau kaip pusė (56 proc.) apklaustųjų. Kitos nemažai daliai mokytojų problemos iškyla dėl programų nesuderinamumo ir dėl kompiuterinių jungčių neatitikimo – šias problemas visiškai patvirtino ir patvirtino atitinkamai 36 proc. ir 28 proc. apklaustųjų. Mažiausiai techninių problemų, susijusių su edukacinių technologijų naudojimu pamokose kyla dėl mažo kompiuterinio raštingumo, kuri visiškai patvirtino ir patvirtino tik 12 proc. mokytojų. Tad galima sakyti, kad didžiausia techninė problema, su kuria susiduria užsienio kalbos mokytojai, yra per mažos materialinės edukacinių technologijų bazės.

Taip pat buvo svarbu išsiaiškinti, su kokiomis problemomis susiduria mokytojai, naudodami švietimo technologijas, nes joms reikia pasiruošimo, motyvacijos ir kt. (žr. 18 pav.).



18 pav. **Respondentų esamų edukacinių technologijų naudojimo pamokose problemų pasiskirstymas (proc., n= 61)**

Paprašius mokytojų išsakyti esamas problemas, kurios iškyla edukacinių technologijų naudojime pamokose, atsakymai į kiekvieną pateiktą teiginį buvo daugmaž panašūs. Didesnę pusę apklaustųjų nesutiko ir visiškai nesutiko su problemomis iškylančiomis, naudojant edukacines technologijas dėl mažo aktyvumo (61 proc.), dėl motyvacijos stygiaus (59 proc.), dėl pasyvumo (57 proc.), o dėl kritiškumo stygiaus visiškai nesutiko ir nesutiko 45 proc. mokytojų. Su minėtomis problemomis visiškai sutiko tik labai maža dalis (nuo 3 iki 10 proc.). Taigi kai kurių mokytojų galimybes pamokose naudoti edukacines technologijas apsunkina tam tikros problemos.

Apibendrinant atliktus tyrimo rezultatus galima teigti, jog edukacinės technologijos šių dienų užsienio kalbų mokymo pamokose turi reikšmingą vaidmenį. Progimnazijos užsienio kalbų mokytojų galimybės taikyti edukacines technologijas pamokose yra pakankamos. Naudojant edukacines technologijas mokymo procese, mokytojai remiamasi šiuolaikine mokymosi paradigma, mokymo(si) metodai parenkami, atsižvelgiant į mokinių poreikius, interesus, mokymo procese mokytojai kuria mokymui (si) palankią aplinką. Mokytojai noriai naudojami informacinių komunikacijų technologijų teikiamomis galimybėmis ir pritaiko turimas žinias, gebėjimus pamokose. Kaip svarbius veiksnius, sukeliančius problemų dėl galimybių pamokose taikyti edukacines technologijas, galima įvardyti nepakankamą kabinetų aprūpinimą IKT ištekliais ir tokias technines problemas, kaip per mažą materialinių edukacinių technologijų bazę, kritiškumo stygių, programų nesuderinamumą, kompiuterinių jungčių neatitikimą.

3.3 Tyrimo rezultatų aptarimas

Progimnazijos veiklos kokybė, jos sukuriama pridėtinė vertė bei mokinių mokymosi pasiekimai, palyginus su kitais mokyklos tipais, laikomi vienais geriausių, yra teigusi A. Gražytė (2016). Tam, kad būtų ir toliau užtikrinti kuo geresni progimnazijų mokinių pasiekimai pamokose, būtina naudoti šiuolaikiškas edukacines technologijas. Technologijomis grindžiamas mokymas bei mokymasis yra itin svarbus, o mokytojų mokėjimas tiksliai planuoti vykdomą veiklą, gebėjimas pasirinkti reikiamas, tinkamas informacines bei komunikacines technologijas, mokymo procesą padaro žymiai kokybiškesnį ir efektyvesnį. Todėl tyrimu buvo siekta išsiaiškinti, kokios yra edukacinių

technologijų taikymo galimybės progimnazijose, kokių sunkumų kyla mokytojams, taikant edukacines technologijas progimnazijose. Pagal A. Pareja-Lora ir kt. (2016), technologijų suteikiamų galimybių taikymas užsienio kalbos mokyme, tampa ypatingai aktualus.

Vienas svarbiausių aspektų, mokytojų galimybėms pamokose taikyti edukacines technologijas, mokytojų kabinetų aprūpinimas IKT. Tyrimo rezultatai parodė, kad šiek tiek daugiau kaip pusė apklaustų progimnazijų užsienio kalbų mokytojų savo kabinetuose yra pakankamai aprūpitos IKT. Kaip yra akcentavęs J. Al-Ammary (2013), naudojant edukacines technologijas, viena dažniausiai naudojamų skaitmeninių priemonių yra multimedija. Tačiau tyrimo metu išaiškėjo, kad mažesnė pusė mokytojų kabinetuose turi multimedijas ir kompiuterius. Taigi nepakankamas mokytojų kabinetų aprūpinimas IKT, mažina jų galimybes pamokose taikyti kuo įvairesnes edukacines technologijas.

V. Bijeikienė ir kt. (2012) yra pabrėžusios, kad svarbią vietą mokyme užima gebėjimas naudoti aktyvius inovatyviomis technologijomis grįstus metodus, nes tai atveria nepamainomą formų bei turinio įvairumą. Gilinantis į progimnazijų užsienio kalbos mokytojų pamokse naudojamas IKT formas ir edukacinius metodus, išaiškėjo, kad mokytojai naudoja įvairias IKT formas. Dauguma mokytojų labai dažnai ir dažnai, mokant mokinius, naudoja internetines mokymo šaltinių svetaines, kompiuterines programas, elektronines komunikavimo priemones, virtualias mokymo (si) aplinkas, internetinius vadovėlius. Aiškinantis naudojamų edukacinių metodų užsienio kalbos mokymo procese įvairumą, sužinota, kad absoliuti dauguma mokytojų labai dažnai ir dažnai pamokose naudoja žodines pratybas, individualų darbą, tekstų skaitymą, vertimą ir suvokimą, savarankiškas užduotis.

Kaip rodo pastarųjų metų tyrimų rezultatai užsienio kalbų mokymo metodų pokyčių srityje, absoliučiai visi apklausti mokytojai nurodė, kad bando derinti tradicinius metodus su naujausiais mokymo metodais, bando naudoti metodus, skatinančius aktyvų moksleivių dalyvavimą. Siekiant gerinti užsienio kalbos mokymo kokybę, didžiama mokytojų išnaudoja šias edukacinių IKT galimybes: diferencijuoja užduotis ir mokymo procesą; plėtoja ne hierarchija, o bendradarbiavimu pagrįstus su mokiniais trapusavio santykius; skatina savarankiškumą mokymesi; organizuoja kūrybinį komandinį mokymąsi bei kt. A. Liuolienė ir kt. (2006) yra teigusios, kad kiekvienas technologinis poslinkis, kiekvienas modernus įrengimas ar nauja programinė įranga laikomi naujais iššūkiams mokytojams, siekiant pagerinti mokymą, mokymosi rezultatus. J. Rudienės (2005) pastebėjimais, svarbu orientuotis į tuos metodus, kurie labiausiai skatina mokinių aktyvumą, mąstymo, kūrybinių ugdymą. Remiantis apklausos rezultatais, progimnazijų mokytojai gana lengvai susitvarko su IKT iššūkiams, ir orientuojasi į plačias IKT galimybes.

Įvairėjant edukacinėms technologijoms, R. Al-Mahrooqi ir S. Troudi (2014) požiūriu, pagrindinės mokytojo kompetencijos išlieka ganėtinai aktualios, tačiau, atsirandančios nuolat naujesnės edukacinės technologijos, gerokai praplečia mokytojo kompetencijas. Todėl buvo svarbu žinoti mokytojų požiūrį į galimą pedagogo kompetencijų, kaip mokytojo, supratimą pagal skirtingus gebėjimus

ir kaip jie palaiko kūrybinių metodų, keliančių pedagoginę kvalifikaciją, požiūrį. Tyrimo duomenys atskleidė, kad didžioji dauguma progimnazijos mokytojų atsižvelgia į skirtingus mokinių ugdymosi poreikius, stilių ir galimybes, gebėjimą išvelgti praktinę vertę ir pritaikyti ugdymo idėjas bei novatoriškas mokymo technologijas, vertina ir prognozuoja mokinių pasiekimus, teikia esamų problemų sprendimus. Dauguma mokytojų sutiko, kad kūrybiniai metodai yra veiksmingi mokant užsienio kalbų, kad kūrybiškumas yra bruožas, kurį galima ir reikia ugdyti užsienio kalbos pamokose, o kūrybinių metodų naudojimas reikalauja daugiau pasiruošimo ir pastangų. Taip pat išaiškėjo, kad dauguma mokytojų palankiai priima naujas edukacines technologijų formas bei metodus ir taiko juos mokymo procese, kad teikia pirmenybę kūrybiniams mokymo (si) metodams savo darbe, kad turi pakankamai žinių, kaip dirbti, naudojant kūrybinius metodus. Šie gauti tyrimo duomenys paneigia V. Dagienės ir kt. (2008) išsakytą teiginį, jog technologijos yra vystomos labai sparčiai, jog mokytojai dažniausiai nebespėja jų įsisavinti ir stokoja išmanymo, kaip reikėtų taikyti IKT, bei kokios gali būti jų galimybės, padarančios jį įdomesnį, efektyvesnį.

Analizuojant apklausos duomenis, apie iškylančias technines edukacinių technologijų naudojimo pamokose problemas ir apie esamų edukacinių technologijų naudojimo pamokose problemas, daugiau nei pusė mokytojų nurodė per mažą materialinę edukacinių technologijų bazę, apie trečdalis paminėjo programų nesuderinamumą ir kompiuterinių jungčių neatitikimą. Šie gauti rezultatai siejasi su A. P. Gilakjani (2017) išsakyta mintimi, kad, IKT integruojant į mokinių mokymo (si) procesą, itin svarbu yra turėti pakankamą IKT bazę, ir išmanyti IKT kompetencijas, o tai sietina su IKT galimybėmis. Dėl esamų edukacinių technologijų naudojimo pamokose problemų, apie trečdalis mokytojų nurodė kritiškumo stygių, pasyvumą, motyvacijos stygių. Tai rodo, kad mokytojams reikėtų atsakingiau žiūrėti į edukacinių technologijų taikymą pamokse.

IŠVADOS

1. Edukacinės technologijos šų dienų užsienio kalbų mokyme ir mokymesi užima nemažą dalį. Mokytojai turi plačiai taikyti IKT teikiamas galimybes, stengtis pritaikyti turimus gebėjimus ir žinias mokydami mokinius, siekiant gerų mokinių mokymosi rezultatų. Tyrimu nustatyta, kad mokytojai pamokose naudoja įvairias edukacinių technologijų priemones, įvairias IKT formas, įvairius edukacinius metodus. Dažniausiai naudojamos edukacinių technologijų priemonės: kompiuteriai, gaso ir vaizdo priemonės, išmanieji telefonai. Iš dažniausiai naudojamų IKT formų paminėtinos internetinės mokymo šaltinių svetainės, virtualios mokymo (si) aplinkos, kompiuterinės programos, elektroninės komunikavimo priemonės.
2. Tyrimas parodė, kad mokytojai mokant užsienio kalbos pasitelkus į pagalbą edukacines technologijas, tinkamai atitinkančias mokymo(si) strategijas, metodus. Iš dažniausiai taikomų edukacinių metodų – žodinės pratybos, individualus darbas, klausimų formulavimas ir atsakymai, savarankiškos užduotys. Nustatyta, kad per paskutinius metus dauguma mokytojų užsienio kalbų mokymų metoduose stengėsi taikyti metodus, skatinančius mokinių aktyvų dalyvavimą, stengėsi suderinti tradicinius metodus su naujausiais dėstymo metodais. Daugumos mokytojų nuomone, švietimo technologijų naudojimas klasėje gali sukurti produktyvesnę, efektyvesnę mokymosi procesą ir būti lankstesnis, galima tobulinti mokymo programas ir edukacinę veiklą, o tai palengvina ir įgalina užsienio kalbos atskleidimą. Tai rodo, kad IKT progimnazijų užsienio kalbų mokymo (si) procese dažnai naudojamos bei perspektyvios. Mokytojų galimybėms taikyti užsienio kalbų pamokose svarbią reikšmę turi jų turima kompetencija. Apklausą parodė, kad didžioji dauguma mokytojų palankiai perima naujas švietimo technologijų formas ir metodus ir taiko juos mokymo procese, noriai dalyvauja mokytojų rengimo kursuose ir seminaruose ir kad dauguma mokytojų turi pakankamai žinių apie darbą su kūrybiniais metodais.
3. IKT vystosi itin sparčiai, nuolat tobulėja, tai gali sudaryti nemažai sunkumų, apsirūpinant ir taikant naujausias IKT pamokose. Kaip parodė tyrimas, tik šiek tiek daugiau kaip pusė mokytojų savo kabinetuose turi pakankamai IKT ir tik apie pusė mokytojų kabinetuose turi kompiuterius, multimedijas. Daugiau nei pusė mokytojų kaip didžiausią techninę problemą, kylančią dėl švietimo technologijų naudojimo klasėje, nurodė nedidelę švietimo technologijų materialinę bazę, maždaug trečdalį – programų nesuderinamumą ir kompiuterinių ryšių neatitikimą. Remiantis, atliktu tyrimu, darytina bendra išvada, kad progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybės pamokose taikyti edukacines technologijas yra pakankamos. Nors ir kyla tam tikrų sunkumų, bet mokytojai plačiai taiko turimas IKT galimybes užsienio kalbos pamokose, noriai dalyvauja kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose, tuo įgydami daugiau žinių, įsisavinant ir išnaudojant kuo didesnes esamas IKT galimybes.

REKOMENDACIJOS

Mokyklos administracijai:

1. Sukurti tinkamą ir plataus spektro materialinę edukacinių technologijų bazę.
2. Užtikrinti mokytojų pakankamą informacinių komunikacinių technologijų bazę ir garantuoti, jog šias technologijas naudojantys subjektai turėtų pakankamą kompetenciją šioms technologijoms naudoti. Nuolat siūsti mokytojus dalyvauti atitinkamuose kompetencijos tobulinimo kursuose ir seminaruose.
3. Pašalinti programų nesuderinamumą rengiant ilgalaikius planus dėl edukacinių technologijų panaudojimo galimybių pamokose, taip pat sudarant galimybes patiems mokytojams atitinkamai koreguoti ugdymo planus taip, jog į ugdymo procesą būtų galima įtraukti informacines komunikacines technologijas, efektyviai jas panaudoti.
4. Maksimaliai užtikrinti mokytojų motyvaciją naudoti tiek edukacines technologijas, tiek ir informacines komunikacines technologijas. Imtis motyvavimo veiksnių įvairiomis formomis (tiek žodžiu, tiek raštišku pagyrimu, tiek ir kitomis priemonėmis) už su informacinių komunikacinių technologijų naudojimu susijusių veiklų vykdymą.
5. Suteikti pakankamai laiko ir galimybių (pavyzdžiui, suteikti atskiras priemones, nustatyti papildomas valandas mokytojų atžvilgiu) tinkamai susipažinti su įvairiomis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis bei galimybe jas pritaikyti atitinkamose pamokose, integruoti į mokinių ugdymo veiklą.

Užsienio kalbų mokytojams:

1. Užtikrinti pakankamą informacinių komunikacinių technologijų bazę ir garantuoti, jog šias technologijas naudojantys subjektai turėtų pakankamą kompetenciją šioms technologijoms naudoti. Nuolat dalyvauti atitinkamuose kompetencijos tobulinimo kursuose ir seminaruose).
2. Eliminuoti laiko, kritiškumo stygius, t. y. užtikrinti, kad kiekvienos technologijos ir jos panaudojimo atžvilgiu būtų galima nustatyti geriausias ir greičiausias būdus, kaip aptariamoms technologijoms galėtų būti integruotos į atitinkamas pamokas. Todėl mokyklų mokytojams rekomenduotina keistis gerąja praktika (pavyzdžiui, reguliariuose kas mėnesį vykstančiuose susitikimuose pasidalyti patirtimi apie naudojamas informacines komunikacines technologijas, galimybę jas integruoti į atitinkamas pamokas).

LITERATŪRA

1. Al-Ammary, J. (2013). Educational Technology: A Way To Enhance Student Achievement At The University Of Bahrain. *The Online Journal of New Horizons in Education*, 55, (5). 248-257.
2. Al-Mahrooqi, R., Troudi, S. (2014). *Using Technology in Foreign Language Teaching*. Cambridge: Cambridge Schllars Publishing
3. Arifah, A. (2014). *Study on the use of technology in ELT classroom: Teachers' perspective*. M.A. Thesis, Department of English and Humanities, BRAC University, Dhaka, Bangladesh.
4. Augustinienė, A., Burinskienė, R., Kajokienė, I. (2013) *Priešmokyklinio amžiaus vaikų kalbos įgūdžių ugdymas taikant edukacines technologijas*. Kaunas: Šviesa.
5. Bagdonas, A., Jankauskienė, I. (2017). Užsienio kalbų mokymosi poreikiai ir motyvacija. *Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose*, 13, 77-85.
6. Bakanovienė, T., Donielienė, I., Šalkuvienė, O. (2008). *Informacinių technologijų taikymas ugdymo praktikoje*. Šiauliai: Lucilijus.
7. Baltrušaitis, P. (2007). E-mokymosi veiklos modelio teorinės prielaidos. *Profesinis mokymas: tyrimai ir realijos*. 2007/13.
8. Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybė. (2015). Prieiga internete:
https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/Progimnazijos_GALUTINIS.pdf
9. Bekešienė, S. (2015). *Duomenų analizės SPSS pagrindai. Mokomoji knyga*, Vilnius: LKA
10. Bialystok E. (1990). *Communication strategies: A psychological analysis of second language use*. Oxford: Basil Blackwell
11. Bielskytė-Simanavičienė, E., Indrašienė, V. (2014). Edukacinių technologijų taikymas studijų procese: atvejo studija. *Studentų mokslinė praktika*, 36.
12. Bijeikienė, V., Pundziuvienė, D., Zutkienė, L. D. (2012). IKT panaudojimas integruojant kalbos ir dalyko mokymą. Prieiga per internetą:
<http://uki.vdu.lt/sm/index.php/sm/article/download/12/14> .
13. Bitinas, B. (2000). *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Enciklopedija.
14. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Klaipėda: Socialinių mokslų kolegija.
15. Brazdeikis, V. (2009). Informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis papildytų edukacinių aplinkų kaita. *Informacijos mokslai*, 50, 57-63.
16. Büyükyavuz, O., İnal, S. (2012). A transition from coursebook-based language instruction towards technology-enhanced classrooms: Opinions of teachers and students regarding

- interactive whiteboard technology in an EFL context. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (33), 193-210.
17. Čiužas, R. (2007). Mokytojo ir mokinio vaidmenų kaita edukacinės paradigmos virsmo sąlygomis. *Pedagogika*, 87, 64-70.
 18. Dagienė, V., Grigas, G., Jevsikova, T. (2008). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. Matematikos ir informatikos institutas. Vilnius: TEV.
 19. Davies, C., Eynon, R. (2013). Teenagers and technology. *Teenagers and Technology*. 1-163. 10.4324/9780203079270.
 20. Dudaitė, J., Prakapas, R. Lietuvos mokytojų, dirbančių su „Activinspire“ interaktyviaja sistema, patirtys. (2016) Prieiga per internetą:
https://www.researchgate.net/publication/308747862_Experience_of_Lithuania's_teachers_working_with_interactive_system_ActivInspire.
 21. Dudeney, G., & Hockly, N. (2012). ICT in ELT: how did we get here and where are we going?. *ELT Journal*, 66 (4), 533-542.
 22. Eady, M. & Lockyer, L. (2013). Tools for learning: technology and teaching strategies. *Learning to Teach in the Primary School* (pp. 71-89). Australia: Queensland University of Technology .
 23. Elsner, D. (2013). Fostering multilingualism with computer-based multilingual storybooks: The European Comenius project MuViT. *Global perspectives on Computer-Assisted Language Learning*. Glasgow. [žiūrėta 2019-11-30]. Prieiga per internetą:
<https://www.scribd.com/document/317752775/WorldCALL2013-papers-pdf>.
 24. Fisher, T. (2006). Educational transformation: Is it, like beauty? In the eye of the beholder, or will we know it when we see it? *Education and Information Technologies*, 11 (3), 293-303.
 25. Fischer, S. (2014). *Schulmüdigkeit und Schulverweigerung*. Eine annotierte Bibliografie für die Praxis. München.
 26. Garrett, N. (2009). Computer-Assisted Language Learning Trends and Issues Revisited: Integrating Innovation. *The Modern Language Journal*, 93, 719-740.
 27. Gedvilienė, G., Laužackas, R., Norkutė, O., Sajienė, L., Stasiūnaitienė, E., Tūtlys, V. (2008). *Praktikos vadovų pedagogų ir praktikos vadovų įmonėse*. Mokymo metodinė medžiaga. Vilnius.
 28. Gençler, B. (2015). How does technology affect language learning process at an early age? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 199, 311-316. [žiūrėta 2020-04-17]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.552>.

29. Gilakjani, A.,P., Leong, L. M., Hairul, N. I. (2013). Teachers' use of technology and constructivism. *I. J. Modern Education and Computer Science*, 4, 49-63. doi: 10.5815/ijmecs.2013.04.07.
30. Gilakjani, A. P. (2014). A detailed analysis over some important issues towards using computer technology into the EFL classrooms. *Universal Journal of Educational Research*, 2 (2), 146-153. doi: 10.13189/ujer.2014.020206.
31. Gilakjani, A. P., Sabouri, N. B. (2014). Role of Iranian EFL teachers about using Pronunciation Power software in the instruction of English pronunciation. *English Language Teaching*, 7 (1), 139-148.
32. Gilakjani, A. P. (2017). A review of the literature on the integration of technology into the learning and teaching of English language skills. *International Journal of English Linguistics*, 7 (5), 95-106.
33. Gilakjani, A., P. Sabouri, N. B. (2017). Advantages of using computer in teaching English pronunciation. *International Journal of Research in English Education (IJREE)*, 2 (3), 78-85.
34. Godzhaeva N., Logunov, T., Lokteva, M., Strelnikov. P. (2019). Integrating ICT into Teaching Foreign Languages for Future Mining Engineers as a Factor of Mining Industry Innovative Development. *International Innovative Mining Symposium*, 1-6. Kemerovo, Russia. [žiūrėta 2019-11-30]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/201910504037> .
35. Goswami, Ch. (2014). *Role of Technology in Indian, Education*. doi: 10.7763/IPEDR.
36. Grein, M. (2013). *Neurodidaktik*. Grundlagen für die Sprachlehrende. Ismaning: Hueber.
37. Grudžinskytė, A., Norvilienė, A., Grudžinskienė, V. (2009). 5–6 metų vaikų kūrybiškumas: pedagogų ir tėvų požiūris. *Pedagogika*, 96. 95-102.
38. Gudonienė, D., Rutkauskienė, D. (2013). *Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese*. Informacijos mokslai. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
39. Gudonienė, D., Rutkauskienė, D., Lauraitis, A. (2013). *Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese* . Informacijos mokslai, 66, 96-107.
40. Hjalmarsson. H. (2014) The effects of ICT on affective factors and teaching practices in the EFL and ESL classroom. [žiūrėta 2020-01-30]. Prieiga per internetą : <https://core.ac.uk/download/pdf/43558674.pdf>
41. Henderson, R. (2011). Classroom pedagogies, digital literacies, and the home-school divide. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 6 (2), 152-161.
42. Hlynka, D., Jacobsen, M. (2009). What is educational technology, anyway?A commentary on the new AECT definition of the field. *Canadian Journal of learning and technology*. *Technology*, 35 (2). [žiūrėta 2020-01-30]. Prieiga per internetą: <https://www.cjlt.ca/index.php/cjlt/article/view/26395/19577> .

43. Indrašienė, V., Penkauskienė, D., Suboč, V., Matonytė, A. (2010). Kritinio mąstymo ugdymo principų integravimas į Lietuvos bendrojo ugdymo sistemą. [žiūrėta 2020-04-12]. Prieiga per internetą: <https://www.slideserve.com/declan/kritinio-mastymo-ugdymo-principu-integravimas-i-lietuvos-bendrojo-ugdymo-sistema>
44. Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Railienė, A., Jegelevičienė, V. (2015). Experience in using information communication technology during lessons in general education schools. *The new educational review*, 40 (2), 97-108.
45. İşman, A. (2012). Technology and technique: An educational perspective. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(2), 207-213
46. Young, S.S.C. (2003). Integrating ICT into second language education in a vocational high school. *Journal of Computer Assisted Learning*, 19, 447-461.
47. Yunus, M.MD., Hashim, H., Embi, M.A., & Lubis, M.A. (2010) The utilization of ICT in the teaching and learning of English: 'TELL ME MORE'. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 686-691.
48. Jakštienė, V. (2012). *Universiteto dėstytojo informacinių ir komunikacinių technologijų kompetencijos raiška fizinių ir socialinių mokslų studijose*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, Edukologija. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
49. Jančiauskaitė, R. (2016). *Medijų informacinio raštingumo teikiamos galimybės geresniam užsienio kalbų mokymuisi*. Mokinių mokymosi gerinimas: į pagalbą mokytoju. Metodinė priemonė, p. 92-95. Ugdymo plėtotės centras.
50. Janiūnaitė, B., Bankauskienė, N., Augustinienė, A., Čiučiulkienė, N. (2013). *Edukacinės inovacijos rengiant pedagogus*. Kaunas: Technologija.
51. Januszewski, A., Molenda, M. (2008). *Educational technology: A definition with commentary*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
52. Januszewski, A., Molenda, M. (2013). *Educational technology: A definition with commentary*. New York, London: Routledge.
53. Jucevičienė, P., Brazdeikis, V. (2003). Pedagogo IKT kompetencijos dinamiškos struktūros pagrindimas. *Socialiniai mokslai*, 2 (39), 70-81.
54. Kaplina, S. E. (2015). Innovative Methods in Teaching English to Adults. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences*, 8 (11).
55. Kardelis, K. (2016). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
56. Keser, H., Uzunboylu, H., Ozdamli, F. (2012). The trends in technology supported collaborative learning studies in 21st century. *World Journal on Educational Technology*, 3 (2), 103-119.

57. Klippel, F. (2016) *Forschungsmethoden in der Fremdsprachendidaktik - Ein Handbuch*. Tübingen.
58. Kriliuvienė, T. (2016). *Informacinės komunikacinės technologijos užsienio kalbų mokymuisi. Mokinių mokymosi gerinimas: į pagalbą mokytojui*. Metodinė priemonė. Ugdymo plėtotės centras.
59. Kvietkauskienė, G. (2008). *Metodinė veikla mokytojo ir mokinio kompetencijoms ugdyti*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. [žiūrėta 2020-05-12]. Prieiga per internetą:
https://www.sac.smm.lt/wpcontent/uploads/2016/01/9_Metodine_veikla_mokytojo-ir-mokinio-kompetencijoms-ugdyti.pdf
60. Labutė, Ž., Žemaitaitytė, I. (2015). Informacinių komunikacinių technologijų pritaikymo galimybės socialinio ugdymo pamokose. *Socialinių mokslų studijos*, 7 (2), 292-304. DOI:10.13165/SMS-15-7-2-08.
61. Lamb, A. & Johnson, L. (June 2012). Technology Swarms for Digital Learners. *Teacher Librarian*. 39(5)
62. Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas. *Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje | asmenys¹* (2021). [žiūrėta 2021-04-12]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=103cad31-9227-4990-90b0-8991b58af8e7#/>
63. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2014). *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija*. [žiūrėta 2019-12-12]. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf
64. Liuolienė, A., Sagaitienė, I., Žuvininkaitė, D. (2006). „Konstruktyvistinio požiūrio atspindys kalbų mokyme(-si) naudojant kompiuterį“ 2006-2008 projekte „Inovatyvių priemonių ir metodų taikymas užsienio kalbų ... Konferencija „Specialybės kalba: tyrimas ir dėstymas“. MRU (Reflections of Constructivism in Computer-Assisted Language Learning).
65. Mačianskienė, N. (2006). Užsienio kalbų mokymosi strategijos. Akademinė edukologija: monografija. [D.] 2. Vilnius : Mokslotyros institutas, 254-267p.
66. Mačianskienė, N., Bijeikienė, V., Budvytytė-Gudienė, A., Jankauskaitė, A., Pundziuvienė, D., Vaitekūnaitė, A., Voronova, L., Zutkienė, L. (2012). *Integruoto dalyko ir užsienio kalbos (anglų, vokiečių ir prancūzų) mokymo didaktinių kompetencijų ugdymas*. Kaunas. Projektas: Užsienio kalbos ir dalyko sinergija.
67. Markauskaitė, L. (2008). *Informatics technology implementation: analysis theoretical methods and framework*. Informatics in education. Institute of mathematics and informatics. Vilnius: Mokslo aidai.

68. Milan, K., Reskova, M. (2012). Interactive board and its possibilities of usage in the primary education. *Euromentor Journal Studies about education*, 2. [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: http://euromentor.ucdc.ro/2012/vol3n22012/en/2_interactive-board-and-its-possibilities-of-usage-in-the-primary-education.pdf .
69. Mullen, R., Wedwick, L. (2008). Avoiding the digital abyss: Getting started in the classroom with YouTube, digital stories, and blogs. *The Clearing House*, 82 (2), 66-69.
70. OECD. (2018). *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. OECD Publishing. Paris. [žiūrėta 2019-11-14] Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>
71. OECD. (2015). *Students, Computers and Learning: Making the Connection*. [žiūrėta 2019-11-14] Prieiga per internetą: www.oecd.org › publications › student...
72. Ó Grádaigh, S. (2014). School in a Box – Burkina Faso (Interviews: 20 February 2014 and 20 June 2014). National University of Ireland Galway. Galway, Ireland. [žiūrėta 2019-11-30]. Prieiga per internetą: <http://vimeo.com/87853453>.
73. O’Leary, R., Ramsden, A. (2014). *Virtual Learning Environments*. Bristol: University of Bristol. [žiūrėta 2019-11-30]. Prieiga per internetą: <http://doer.col.org/handle/123456789/4928>
74. Oliver, K. (2010). Integrating Web 2.0 across the curriculum. *Tech Tends*, 54 (2), 50-60.
75. Oliveira, J. (2010). Pre-service teacher education enriched by technology-supported learning environments: a learning technology by design approach. *Journal of Literacy and Technology*. 11. 89-109.
76. O’Malley J. M., Chamot A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press
77. Osborne, M. (2013). *Modern Learning Environments*. Core education. London: Routledge.
78. Oxford, R. L. (1989). Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for strategy training. *System*, 17, 235-247.
79. Padma Nanthagopal, A., Sukanesh, R. (2012). Wavelet statistical texture features-based segmentation and classification of brain computed tomography images. *IET Image Process*, 1–8. doi: 10.1049/iet-ipr.2012.0073.
80. Patall, E. A., Cooper, H., Robinson, J. C. (2008). The effects of choice on intrinsic motivation and related outcomes: a meta-analysis of research. *Psychological Bulletin*, 134 (2), 270-300.
81. Patall, E., Cooper, H., Robinson, J. (2008). The Effects of Choice on Intrinsic Motivation and Related Outcomes: A Meta-Analysis of Research Findings. *Psychological bulletin*. 134. 270-300.
82. Patel, C. (2013). Use of multimedia technology in teaching and learning communication skill: An analysis. *International Journal of Advancements in Research & Technology*, 2 (7), 116-123.

83. Pareja-Lora, A., Calle-Martínez, C., Rodríguez-Arancón, P. (2016). *New perspectives on teaching and working with languages in the digital era*. Published by Research-publishing.net, not-for-profit association Dublin, Ireland; Voillans, France. [žiūrėta 2020-03-13]. Preiga per internetą:
https://www.researchgate.net/publication/313238079_New_Perspectives_on_Teaching_and_Working_with_Languages_in_the_Digital_Era
84. Parišauskienė, D., Žegunienė, V., Jankauskienė, B. (2014). Užsienio kalbų dėstymo metodų kaita kolegijoje: nuo tradicinių iki inovatyvių, 163-170. [žiūrėta 2020-01-30]. Preiga per internetą: https://alytauskolegija.lt/Dokumentai/2014/25_Parisauskiene.pdf
85. Parvin, R. H., Salam, S. F. (2015). The effectiveness of using technology in English language classrooms in government primary schools in Bangladesh. *FIRE: Forum for International Research in Education*, 2 (1), 47-59.
86. Paulionytė, J., Grabauskienė, V., Žemgulienė, A., Schoroškienė, V., Makarskaitė-Petkevičienė, R. (2010). *IKT ir inovatyvių mokymo(si) metodų taikymo pradiniam ir specialiajame ugdyme pasiūla, taikymo praktika ir perspektyvos Lietuvoje ir užsienyje*. Vilnius. [žiūrėta 2020-01-30]. Preiga per internetą: <https://gs.elaba.lt/object/elaba:2029962/2029962.pdf>.
87. Pagrindinio ugdymo bendrosios programos (2017-2018 m). (3 priedas). [žiūrėta 2019-12-07]. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/ugdymo-programos/3_Kalbos.pdf
88. Pečiuliauskienė, P., Valantinaitė, I., Malonaitienė, V. (2013). *Z karta: kūrybingumas ir integracija*. Vilnius: Edukologija.
89. Peregoy, S., Boyle, O. (2012). *Reading, writing and learning in ESL: A resource book for teachers*. New York: Allyn & Bacon.
90. Preston, C., Mowbray, L. (2008). Use of SMART Boards for teaching, learning and assessment in kindergarten science. *Teachingscience*, 54 (2). [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: <http://smartboardita.pbworks.com/f/smartboard%2520with%2520kindergartener.pdf>.
91. Peterson, A., Dumont, H., Lafuente, M., Law, N. (2018). Understanding innovative pedagogies: Key themes to analyse new approaches to teaching and learning. OECD Education Working Papers, 172, OECD Publishing, Paris. [žiūrėta 2020-03-17]. Prieiga per internetą: <https://ideas.repec.org/p/oec/eduab/172-en.html>
92. Rawlins, P., Kehrwald, B. (2014). Integrating educational technologies into teacher education: a case study. *Innovations in Education and Teaching International*, 51 (2), 207-217.
93. Rekomendacijų paketas dėl mokyklų tinklo pertvarkos. (2018). Rekomendacijų paketo galutinis projektas LR Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius. [žiūrėta 2020-09-15]. Prieiga

- per internetą: <https://www.upc.smm.lt/projektai/pasirengimas/apie/Rekomendaciju-paketas-del-mokyklu-tinklo-pertvarkos.pdf>
94. Richey R. C. (2008). Reflections on the AECT Definitions of the Field. *TechTrends*, 52 (1). 24-25. [žiūrėta 2020-03-17]. Prieiga per internetą: <https://thenextnewthing.files.wordpress.com/2009/11/aect-definitions-of-the-field.pdf>
95. Rozgienė, I., Medvedeva, O., Straková, Z. (2008). *IKT integravimas į kalbų mokymą ir mokymąsi*. Vadovas skirtas dėstytojams. Vilnius : Baltijos kopija
96. Rudienė, J. (2005). Kūrybinių metodų taikymo galimybės mokant užsienio kalbų. Studijų proceso tobulinimas, taikant inovatyvias formas ir metodus. *Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos medžiaga*. Straipsnių rinkinys, 79-84.
97. Sabaliauskas, T., Jakubauskaitė, V., Bukantaitė, D. (2008). *Mokytojų kompetencijų įsivertinimas informacinių ir komunikacinių technologijų taikymo aspektu*. Profesinis rengimas: tyrimas ir realijos. 2008, Nr. 16, pp. 80-96.
98. Sadenova. A. E., Orazakynkyzy, F., Anuar, S., Yesbulatovau, R. M. (2017). Using innovative technologies in Project method of teaching foreign language. *Revista ESPACIOS*, 38 (25), 1.
99. Scott, C. L. (2015). *The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century?* Education research and foresight. United Nations.
100. Shyamlee, S.D., Phil., M., & Patel, S. (2012). "Use of Technology in English Language Teaching and Learning": An Analysis. [žiūrėta 2020-09-15]. Prieiga per internetą: <https://www.semanticscholar.org/paper/%22Use-of-Technology-in-English-Language-Teaching-and-Shyamlee-Phil./8a648bf836bbed27c1a44195aa389d8b8841cf50>.
101. Stankevičienė, K., Monkevičienė, O. (2008). *Pedagogo kompetencijos: mentoriaus rengimo vadovėlis*: dėstytojo knyga. Kaunas: Technologija.
102. Šatkauskienė, V. (2008). *Anglų kalbos kompetencijos raiška*. [žiūrėta 2020-09-15]. Prieiga per internetą: http://talpykla.elaba.lt/elabafedora/objects/elaba:1806730/datastreams/ATTACHMENT_1806734/content.
103. Švietimo problemos analizė. (2010). *Informacinės technologijos XXI amžiaus mokykloje*, 7 (47). ISSN 1822-4156.
104. Tayebbeh, M.M., Nezarat, A. (2012) Mobile-Assisted Language Learning. [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/271600581_MobileAssisted_Language_Learning.
105. Tamim, R. M. et al. (2011). What forty years of research says about the impact of technology on learning a second-order: Meta-analysis and validation study. *Review of Educational Research*, 81 (1), 4-28.

106. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: LTU.
107. Turel, V. (2014). Teachers' Computer Self-Efficacy And Their Use Of Educational Technology. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15, 4 (7). 130-149.
108. UNESCO. (2013). Rethinking Education in a Changing World: Meeting of the Senior Experts' Group, Paris: 12–14 Paris. . [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/ERF-Report.pdf>.
109. Ürün, M. F. (2016). Integration of Technology into Language Teaching: A Comparative Review Study. *Journal of Language Teaching and Research*, 7, (1), 76-87. [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.17507/jltr.0701.09>.
110. Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimo pusiaukelė. [žiūrėta 2020-09-20]. Prieiga prie interneto: http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2019/10/Valstybinės-svietimo-strategijos-%C4%AFgyvendinimo-pusiaukele_internetinis.pdf
111. Watson, D. M. (2001). Pedagogy before technology: Rethinking the relationship between ICT and teaching. *Education and Information Technologies*, 6 (4), 251-266.
112. Zhao, Y. (2013). Recent developments in technology and language learning: Literature review and meta-analysis. *CALICO Journal*, 21 (1), 7-27. [žiūrėta 2020-03-13]. Prieiga per internetą: <https://eric.ed.gov/?id=EJ674877> .
113. Žibėnienė, G., Indrašienė, V. (2017). Šiuolaikinė didaktika. Vilnius: Registrų centras,
114. Žukauskienė, L., Macijauskienė, A. (2020). Progimnazijos vadovo lyderystė mokyklos veiklos aldyme. *Regional Formation and Development Studies*, 3 (32), 138-150. ISSN 2029-9370.

SANTRAUKA

Užsienio kalbų mokymas (is) yra ypatingai svarbus šių dienų padidėjusio mobilumo, bendravimo ir migracijos kontekste ir vis dėlto dažnai mokiniai patiria sunkumų mokantis ir išmokstant jas. Nors užsienio kalboms yra skiriama daug dėmesio ir yra gausu technologinių priemonių, vienas didžiausių iššūkių, su kuriuo susiduria mokyklos bendruomenė yra mokytojų efektyvus, nuolatinis ir dažnas šiuolaikinių edukacinių technologijų naudojimas pamokose.

Šio darbo **tyrimo objektas** yra progimnazijų užsienio kalbų mokytojų edukacinių technologijų naudojimo galimybės pamokose, o **tyrimo tikslas** – nustatyti progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybes taikyti edukacines technologijas pamokose. Tikslui įgyvendinti siekta: atskleisti edukacinių technologijų charakteristiką ir jų naudojimą mokymo procese; išnagrinėti edukacinių technologijų taikymo užsienio kalbos pamokose aspektus; atlikti progimnazijų mokytojų galimybių taikyti edukacines technologijas užsienio kalbų pamokose tyrimą.

Darbą sudaro trys darbo skyriai. Pirmajame ir antrajame darbo skyriuose atliktos progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybių taikyti edukacines technologijas pamokose teorinės studijos. Trečiajame skyriuje pateikiami progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybių taikyti edukacines technologijas pamokose empirinio tyrimo metodologija, empirinio tyrimo rezultatai, empirinio tyrimo aptarimas.

Darbo rezultatai. Remiantis Lietuvos bei užsienio autorių mokslinių darbų analize, atskleistos edukacinių technologijų charakteristika ir tendencijos ir išnagrinėtas edukacinių technologijų taikymas užsienio kalbos pamokose. Remiantis anketine apklausa, atliktas empirinis tyrimas, apklausiant 61 progimnazijų užsienio kalbos mokytoją. Tyrimu nustatytos edukacinių technologijų užsienio kalbų pamokose taikymo galimybės progimnazijose ir išskylantys mokytojams sunkumai, taikant edukacines technologijas pamokose. Gautus tyrimo rezultatus galima panaudoti panašiuose tyrimuose ir, siekiant didesnių galimybių taikyti edukacines technologijas užsienio kalbų pamokose.

SUMMARY

Foreign language teaching and learning is particularly important in the context of increased mobility, communication and migration today, and yet students often have difficulty learning them. Although there is a strong focus on foreign languages and there are a great variety of technological tools, one of the biggest challenges facing the school community is the effective, continuous and frequent use of modern educational technology in the classroom by teachers.

The object of this research is the possibilities of using educational technologies of progymnasium foreign language teachers in lessons, and the aim of the research is to determine the possibilities of progymnasium foreign language teachers to apply educational technologies in lessons. To achieve the goal, the aim was to: reveal the characteristics of educational technologies and their use in the teaching process; to examine the aspects of the application of educational technologies in foreign language lessons; to carry out a study of the possibilities of progymnasium teachers to apply educational technologies in foreign classes.

The work consists of three work sections. In the first and second chapters of the work, theoretical studies of the possibilities of progymnasium foreign language teachers to apply educational technologies in lessons were performed. The third chapter presents the methodology of empirical research, the results of empirical research, and the discussion of empirical research on the possibilities of progymnasium foreign language teachers to apply educational technologies in their lessons.

Results of work. Based on the analysis of scientific works of Lithuanian and foreign authors, the characteristics and tendencies of educational technologies are revealed and the application of educational technologies in foreign language lessons is examined. Based on a questionnaire survey, an empirical study was conducted by interviewing 61 foreign language teachers in progymnasiums. The research identified the possibilities of applying educational technologies in foreign language lessons in progymnasiums and the difficulties that arise for teachers in applying educational technologies in lessons. The obtained research results can be used in similar research and in order to increase the possibilities of applying educational technologies in foreign language lessons.

PRIEDAI

1 priedas

ANKETINĖS APKLAUSOS KLAUSIMYNAS

1. Kaip vertinate savo kabinete turimas informacines komunikacines technologijas?

Pažymėkite vieną Jums tinkamą atsakymo variantą):

- Pakankamai
- Ne visiškai pakankamai
- Nepakankamai

2. Kokiomis IKT priemonėmis yra aprūpintas jūsų kabinetas?

- Kompiuteris
- Multimedia
- Kita

3. Kokias savo užsienio kalbos pamokose naudojate edukacinių technologijų priemones?

(Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

IKT priemonės	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Labai retai	Nenaudoju
Kompiuteriai					
Skaitmeniniai fotoaparatai					
Interaktyvi lenta					
Laikmenos					
Vaizdo priemonės					
Garso priemonės					

4. Kokias savo užsienio kalbos pamokose naudojate šias informacinių komunikacinių technologijų formas? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

IKT formos	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Labai retai	Nenaudoju
Internetinės mokymo šaltinių svetainės					
Internetiniai vadovėliai					
Internetiniai autentiškų tekstų tinklapiai					
Interaktyvi medžiaga kompaktinėse plokštelėse					
Virtualios mokymo (si) aplinkos					
Virtualios informacijos erdvės					
Internetiniai dienoraščiai					
Internetiniai žodynai, enciklopedijos					
Elektroninės komunikavimo priemonės					
Interaktyvios mokymo lentos					
Kompiuterinės programos					
Socialiniai tinklai					

5. Kokius užsienio kalbos mokymo procese naudojate edukacinius metodus? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Mokymo metodai	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Labai retai	Nenaudoju
Tekstų skaitymas, vertimas, suvokimas					
Žodinės pratybos					
Klausimų formulavimas ir atsakymai					
Grupės mokinių kalbėjimo klausymas					
Diskusijos					
Savarankiškos užduotys					

6. Įvertinkite pateiktus teiginius. (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Skatinate mokinius suprasti perteikiamos informacijos prasmę bei susieti ją su jau išmoktomis struktūromis (mokantis tarimo apdoroti informaciją ne tik per garsinę sistemą)					
Mokymo (si) tikslu laikote komunikacinės kompetencijos studijuojama kalba įgijimą					
Ruošdamiesi pamokoms dėmesį sutelkiate tik į patį mokymąsi bei mokinius, bet ne į tai, kokią metodiką naudosite.					
Svarbiausiu tikslu laikote palankios edukacinės aplinkos sukūrimą (skatinate mokinius užsiimti aktyvia veikla, bendrauti su kitais, o ne imituoti, raginate besimokančiuosius formuluoti išvadas)					

7. Kokie per paskutinius metus vyko pakitimai Jūsų užsienio kalbos mokymų metuose?

(Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Mokymo metodų progresas	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Stengiuosi taikyti metodus, skatinančius mokinių aktyvų dalyvavimą					
Stengiuosi suderinti tradicinius metodus ir naujausius dėstymo metodus					
Užsienio kalbos mokymui naudoju daugiau IKT priemonių					

Užsienio kalbos mokymui naudoju daugiau kompiuterinių programų					
--	--	--	--	--	--

8. Kaip pritariate šioms edukacinėms informacinių komunikacinių technologijų galimybėms, siekiant gerinti užsienio kalbos mokymo kokybę? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Edukacinės IKT galimybės	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Autentiškų šaltinių užsienio kalba panaudojimas					
Užduočių ir mokymo proceso diferencijavimas (gabiems vaikams, silpniau besimokantiems ir t.t.)					
Savarankiško mokymosi organizavimas bei savarankiškumo mokymesi skatinimas (interaktyvios užduotys, internetinių šaltinių analizė ir t.t.)					
Galimybė pasirinkti mokymosi tempą					
Kūrybinio komandinio mokymosi organizavimas: mokiniai –tyrėjai					
Galimybė rengti bendrus projektus su kitų mokyklų, kitų miestų, kitų šalių bendraamžiais					
Galimybė plėtoti ne hierarchija, o bendradarbiavimu pagrįstus mokinių-mokytojų santykius					

9. Kaip pritariate šioms edukacinių technologijų taikymo užsienio kalbos pamokose galimybių privalumams? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Edukacinių technologijų naudojimo privalumai	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Yra galimybė tobulinti pamokos bei mokymosi veiklos programas					
Galima kurti produktyvesnį, efektyvesnį mokymosi procesą ir lanksčiau juo vadovautis					
Galima labiau sudominti mokinius ir stiprinti jų užsienio kalbos mokymosi stimulą					
Galima efektyviau mokyti, norint pasiekti išskeltus tikslus					

10. Kodėl Jūsų manymu reikia naudoti informacines komunikacines technologijas mokant užsienio kalbos? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Pagrindinės priežastys naudoti IKT	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Suteikia galimybę priėjimui prie platesnių informacijos šaltinių					
Palengvina ir įgalina užsienio kalbos atskleidimą					
Palengvina ir įgalina koncentravimąsi į besimokančiuosius					
Palengvina ir įgalina besimokančiųjų savarankiškumo (autonomijos) vystymą					

11. Koks jūsų požiūris dėl medijų panaudojimo galimybių užsienio kalbos pamokose ? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Medijų panaudojimo galimybės	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu

Mokiniai labiau pripranta prie autentiškos kalbos					
Neatskiriama kalba nuo kultūrinio konteksto					
Didesnė galimybė vartoti išmoktą kalbą – aptariant, kuriant					

12. Koks jūsų požiūris į edukacinės Jūsų, kaip mokytojo, kompetencijos galimą supratimą pagal šiuos gebėjimus? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Edukacinės kompetencijos gebėjimai	Visiškai sutinku	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Suprasti mokinius, jų poreikius ir lūkesčius, augimo ir mokymo aplinkos edukacinius, socialinius, psichologinius veiksnius					
Vertinti ir prognozuoti mokinių pasiekimus, numatyti esamų problemų sprendimo bei paramos priemones					
Gebėti pastebėti edukacinių idėjų ir inovatyvių mokymo technologijų praktinį vertingumą, taikymo galimybes					
Remiantis konkrečia ugdymo filosofija, tikslais, ugdymo programų reikalavimais pertvarkyti turėtas žinias					
Atsižvelgti į nevienodus mokinių mokymosi poreikius, stilių ir galimybes					
Derinti mokymo turinį, priemones, metodus tam, kad būtų galima rengti ir įgyvendinti konkrečią mokymo programą, kurti mokymui palankią aplinką					

13. Kaip vertinate teiginį, kad mokytojo kvalifikacija (mokytojas, vyr. mokytojas, mokytojas metodininkas, mokytojas ekspertas) turi įtakos edukacinių technologijų užsienio kalbos pamokose taikymo progresui? (Pažymėkite vieną Jums tinkamą atsakymo variantą):

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Iš dalies sutinku
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

14. Kaip pritariate šiems kūrybinių metodų galimybių požiūriams dėl pedagoginės kvalifikacijos tobulinimo? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Kūrybiškumas – tai savybė, kurią galima ir reikia ugdyti (is) užsienio kalbos pamokose					
Kūrybiniai metodai efektyvūs užsienio kalbos ugdyme					
Kūrybinių metodų taikymas reikalauja didesnio pasiruošimo ir pastangų					
Kūrybines užduotis yra sunkiau įvertinti					
Kūrybinėms užduotims atlikti sugaištama daugiau laiko					

15. Kaip pritariate šiems kūrybinių mokymo metodų taikymo galimybėms mokant užsienio kalbos? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Kūrybiniai metodai mokiniams padeda greičiau įgyti kalbėjimo įgūdžių					

Kūrybinių užduočių pagalba mokiniai giliau įsisavina užsienio kalbos žinias					
Kūrybiniai metodai stiprina mokinių mokymosi motyvą					
Taikant kūrybinius metodus, mokymas (is) remiasi integraliomis žiniomis					
Mokiniams kūrybiniai metodai yra priimtinesni nei tradiciniai					
Mokomo dalyko mokymo turinys skatina mokinių kūrybiškumą					

16. Koks jūsų požiūris į savo kompetenciją dėl edukacinių technologijų taikymo galimybės užsienio kalbos pamokose. (Pažymėkite kiekvieno teiginio jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Palankiai priimu naujus edukacines technologijų metodus ir taikau juos mokymo procese					
Palankiai priimu naujas edukacines technologijų formas ir taikau jas mokymo procese					
Noriai dalyvauju mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose					
Teikiu pirmenybę kūrybiniam mokymo (si) metodams savo darbe					
Turite pakankamai žinių, kaip dirbti, naudojant kūrybinius metodus					

17. Kokios edukacinių technologijų naudojimo Jūsų užsienio kalbos pamokose techninės problemos? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Nežinau	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Maža materialinė edukacinių technologijų bazė					
Mažas kompiuterinis raštingumas					
Programų nesuderinamumas					
Kompiuterinių jungčių neatitikimas					

18. Kokios edukacinių technologijų naudojimo Jūsų užsienio kalbos pamokose esamos problemos? (Pažymėkite kiekvieno teiginio Jums tinkamą atsakymo variantą):

Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Nežinau	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Mažas aktyvumas					
Motyvacijos stygius					
Pasyvumas					
Kritiškumo stygius					

BENDRA INFORMACIJA APIE APKLAUSOS DALYVĮ:

1. Jūsų lytis?

- Moteris
 Vyras

2. Jūsų amžius?

- iki 30 m.
 31-40 m.
 41-50 m.
 51 m. ir daugiau

3. Jūsų išsilavinimas?

- Aukštesnysis
- Aukštasis koleginiis
- Aukštasis universitetinis
- Aukštasis magistrinis

4. Jūsų kvalifikacinė kategorija

- Mokytojas
- Vyresnysis mokytojas
- Mokytojas metodininkas
- Mokytojas ekspertas

5. Jūsų pedagoginis darbo stažas?

- Iki 5 m.
- 6-10 m.
- 11-15 m.
- 15-20 m.
- 21 m. ir daugiau

6. Kokias klases mokote?

- 5 kl.
- 6 kl.
- 7 kl.
- 8 kl.

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2021 - 05 -03

Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas),

___ Žmogaus ir visuomenės studijų fakulteto, Edukacinių technologijų _____
(fakulteto / mokyklos/akademijos, programos pavadinimas)

studentas(-ė) _____ Sigita Grinaveckienė _____,
(vardas, pavardė)

patvirtinu, kad šis rašto darbas / kursinis / bakalauro / magistro baigiamasis darbas

„Progimnazijų užsienio kalbų mokytojų galimybės taikyti edukacines technologijas pamokose“:

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Žinau, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už šiurkštų akademinės etikos pažeidimą.

(parašas)

(vardas, pavardė)